

מתוך היקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בנים בני כשתילי זרעם סביב לשלחנם,
חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון

זרע שמשון המבואר

פרשת אחרי מות

אות א

פרשת קדושים

אות א

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל

האלוקי חסידא קדישא רבנו **שמשון חיים ב"ר**

נחמן מיכאל נחמני זלה"ה

מח"ס 'זרע שמשון' ו'הולדות שמשון'

שחי לפני כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע

והבטיח שהלומד בחידושויו וספריו יזכה לישועות בבני חיי ומזוני

גלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות

ז"ל על ידי מוסדות זרע שמשון

שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

הוצאת והפצת קונטרס
‘זרע שמשון העבואר’
נתרם
לעילוי נשמת

אבי היקר
אברהם בן אסתר
כהן ז"ל
גלב"ע י"ב תשרי תש"פ
תנ"צ.ג.ה.

הוקדש ע"י בנו
זכות הצחבר ייעוד לו
הצלחה ולברכה
בכל משאלות לבו ובכל צרכיו

לשוחפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשון

ארץ ישראל 02-80-80-500
ארה"ב 347-496-5657

י"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
‘זרע שמשון’

לקבלת הגיון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאשקס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
05271-66450

נתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.

נתן להפקיד בבנק מרבנטיל (17) סניף 635
מספר החשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון,
כמו מן נתן לתרום בכרטיס אשראי

זכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים ינו מכל
צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים
בני חיי ומוני ועל טוב טלה
כהנחתו
בהקדמת ספריו.

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעמיק ברבתי רבנו ולבארם בראוי עד היכן שמשנת ידיו, אולם דברי רבנו עמוקים מני ים ואין בכוונתנו כולל להתגדר ולומר שהושגו את עומק דבריו ודעונו, ובראי לא לקבוע כשה שנתכב שיה הפירוש המוחלט בדבריו, ולכן אנו פונים אל כל הלומדים הי"ו, שבאם תמצאו דברים שאינם בראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דברי חז"ל או רבותנו הקדמונים, בודאי לא על רבנו הקדוש ז"ע יהיה תלונתכם בו אם עלינו, ובקשתנו שטוהה לטי מיהלומדים אשר יכן וימצא פירושים ודרכים יותר ראויים בהבנת דברי רבנו, אא מוטו שמיציאם לודינו ככדי שנוכל לתקנם ולשלכם במהרהודות הבאות, ובוה יהיה הלקו עמנו בזיכוי הרבים.

בכום מן נשמת לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלומדים,
וכן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פרשת אחרי

א

מִדְרָשׁ רַבָּה (ויק"ר כ, יב), אָמַר רַבִּי חֵיָא בַר אֲבָא, בְּאַחַד בְּנִינָן מֵתוּ בְּנֵי שְׁל אַהֲרֹן, וְלָמָּה מוֹזְכִיר מִיתְתָּם בְּיּוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲלֵא מְלַמֵּד כֶּשֶׁם שְׁיִוִם

הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, כִּן מִיתְתָּם שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֵּרֶת. וּמִנֵּי שְׁיִוִם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, דְּכֵתִיב (ויקרא טו, ל) 'כִּי בְיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם'. וּמִנֵּי שְׁמִיתְתָּם שֶׁל צְדִיקִים

מאמנם ד"ל
באחד בנין
מתו בניו של
אהרן ולמה
מוזכר מיתתם
ביום הכפורים
וכי כשם
שיום הכפורים
מכפר וכי
ומנין שיום
הכפורים
מכפר וכי
ומנין שיתתם של
צדיקים

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

א

מִיתַת צְדִיק מְכַפֵּרֶת אִף שֶׁדַּק לֹאחַד מִיתַתוֹ עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּבָה מִיִּדְאָה
וּבְמַעֲלַת הַחֶסֶד עָלָיו שִׁמְעַכְבַּת הַפּוֹדֵעֲנוֹת

אַהֲרֹן וְגו', הֲרִי בְּאַחַד בְּנִינָן שֶׁהִיָּה הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְמִילּוּאִים וְכוּ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, מֵתוּ נִדָּב וְאִבִּיהוּא בְּנֵי שְׁל אַהֲרֹן, וְאִם כֵּן, לָמָּה מוֹזְכִיר הַפְּסוּק אֶת מִיתְתָּם בְּתַחֲלִילַת פְּרִשַׁת עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁהוּא בַעֲשֵׁרִי בְּתַשְׁרִי. אֲלֵא הַדְּבַר מְלַמֵּד שֶׁכֶּשֶׁם שְׁיִוִם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר עַל עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּן גַּם מִיתְתָּם שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֵּרֶת עַל עוֹנוֹת בְּנֵי דוֹרוֹ. וּמִנֵּי שְׁיִוִם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, דְּכֵתִיב בְּפִרְשֵׁי חֵיָא הַדְּבַר מְלַמֵּד שֶׁכֶּשֶׁם שְׁיִוִם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר עַל עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּן גַּם מִיתְתָּם שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֵּרֶת עַל עוֹנוֹת בְּנֵי דוֹרוֹ. וּמִנֵּי שְׁיִוִם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, דְּכֵתִיב בְּפִרְשֵׁי חֵיָא הַדְּבַר מְלַמֵּד שֶׁכֶּשֶׁם שְׁיִוִם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר עַל עוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּן גַּם מִיתְתָּם שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֵּרֶת עַל עוֹנוֹת בְּנֵי דוֹרוֹ. וּמִנֵּי שְׁמִיתְתָּם שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֵּרֶת, שְׁנֵאמַר

דְּקוֹדִים בְּדַבְרֵי הַמְּדַרְשׁ בַּמְּקוֹר עֵינֵי הַכִּפּוּרָה בְּמִיתַת צְדִיקִים בְּפִרְשֵׁי חֵיָא (ויקרא טז, א-ג) נֹאמַר, וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיֹּאמְרוּ, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אַחֲיָד וְאֵל יָבֵא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרְכֶת אֶל פְּנֵי הַכִּפְתָּר אֲשֶׁר עַל הָאֶרֶץ וְלֹא יָמוּת כִּי בְעֵינֵי אֶרְאֶה עַל הַכִּפְתָּר, בְּזֹאת יָבֵא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפֶר כֶּן בְּקֶר לְחֻטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה. וְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (ויק"ר כ, יב), אָמַר רַבִּי חֵיָא בַר אֲבָא, יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל מֵאֵמַר הַכְּתוּב שֶׁפִּרְשָׁה זֹו נֹאמְרָה 'אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

וְכַמו שֶׁכָּתַב רַש"י (ויקרא ט, א). ג. רֹאה יִפֹּה תוֹאֵר שֶׁמְבֹאֵר, שְׁאִינ לּוֹמַר שְׁבֹאחַד בְּנִינָן הַזֶּהִירוּ עַל עֲבוֹדַת יוֹה"כ"פ. וְעִינֵי שֶׁם עוֹד בְּבִיאוֹר תְּמִיחַת הַמְּדַרְשׁ. וְרֹאה בְּפִירוּשׁ מַהֲרַ"ו, בְּבִיאוֹר דְּבַרֵי הַמְּדַרְשׁ. וְרַש"י (עַל הַפְּסוּק) פִּירֵשׁ, שֶׁהַקְּב"ה הַזֶּהִיר אֶת אַהֲרֹן מְכַנְּסָתוֹ לְקוֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים שֶׁלֹּא כְּדִין, שֶׁלֹּא יָמוּת כְּדִין שֶׁמֵתוּ בְּנֵי, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְקוֹדֶשׁ שֶׁלֹּא כְּדִין. וּמְקוֹר דְּבַרֵי בְּתוֹרַת כְּהִנִּים (טז, ג). ד. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'כִּי

א. לְשׁוֹן הַמְּדַרְשׁ, אֵמַר רַבִּי חֵיָא בַר אֲבָא, בֹּאחַד בְּנִינָן מֵתוּ בְּנֵי שְׁל אַהֲרֹן, וְלָמָּה מוֹזְכִיר מִיתְתָּם בְּיּוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲלֵא מְלַמֵּד כֶּשֶׁם שְׁיִוִם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, כִּן מִיתְתָּם שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֵּרֶת. וּמִנֵּי שְׁיִוִם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר, שֶׁנֹּאמַר 'כִּי בְיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם', וּמִנֵּי שְׁמִיתְתָּם שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֵּרֶת דְּכֵתִיב 'וַיִּקְבְּרוּ אֶת עֲצָמוֹת שְׁאוּל', וְכֵתִיב 'וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים, לְאַרְץ אַחֲרֵי כֵן'. ב. וְכַמְבֹּאֵר בְּפִרְשַׁת שְׁמִינִי,

'לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם' (ראה ויקרא כג, כח). וְעוֹד קָשָׁה, אִם כָּבֵד לָמַד מִמָּה שְׁמִיכֹר מִיתַתֶם בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁמִיתֶם מִכַּפֵּרֶת, מִה צֶרֶף עוֹד מִפְּסוּק 'וַיַּעֲתֶר אֱלֹהִים לְאַרְצִי'. וְעוֹד, דְּפָסוּק זֶה נֶאֱמַר יוֹתֵר מִ"ב חֲדָשׁ אַחֵר שְׁמַת, וְאִיךָ מִצִּי

מִכַּפֵּרֶת, שְׁנֵאמַר (שְׁמוּאֵל ב כא, יד) 'וַיִּקְבְּרוּ אֶת עֲצָמוֹת שְׂאוּל וְכו' וַיַּעֲתֶר אֱלֹהִים לְאַרְצִי וְכו', עכ"ל.

צֶרֶף עֵיוֹן, לָמָּה שְׂאוּל מִנּוֹן שְׁיוֹם הַכַּפּוּרִים מִכַּפֵּר, וְהָא זֵיל קָרִי בִּי רַב הוּא, דְּכַמָּה פְּעָמִים כְּתוּב בְּפָרָשָׁה

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

ויקרא כג, כח^ו. ב. וְעוֹד קָשָׁה, שֶׁאִם כָּבֵד לָמַד הַמְּדַרְשׁ, מִמָּה שֶׁהַפְּסוּק בְּתוֹרָה מְזַכֵּר אֶת מִיתַתֶם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּפֶרֶשׁת יוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁמִיתֶם שֶׁל צְדִיקִים מִכַּפֵּרֶת כְּמוֹ יוֹם הַכִּיפּוּרִים, אִם כֵּן, מִה צֶרֶף לְלַמּוֹד אֶת עֵיקַר כִּפְרַת מִיתַת הַצְּדִיק עוֹד - גַּם מִהַפְּסוּק 'וַיַּעֲתֶר אֱלֹהִים לְאַרְצִי', הַכְּתוּב בְּנִבְיָא בְּעֵינֵי יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מִיתַת צְדִיק. ג. וְעוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת, דְּהֵרִי פְּסוּק זֶה, נֶאֱמַר עַל זְמַן שֶׁהוּא הִרְבֵּה יוֹתֵר מִ"ב חֲדָשׁ אַחֵר שְׁמַת שְׂאוּל (יבמות עט, א)^ו, שֶׁכָּבֵר עֲבָרוֹ מִמִּיתַתוֹ כְּשִׁלּוּשִׁים שָׁנָה, וְאִם כֵּן, אִיךָ מִצִּי

(שְׁמוּאֵל ב כא, יד)^ז 'וַיִּקְבְּרוּ אֶת עֲצָמוֹת שְׂאוּל וְכו' וַיַּעֲתֶר אֱלֹהִים לְאַרְצִי אַחֲרַי כֵּן' - וְנִתְרַצֶּה לָהֶם הַמְּקוֹם, וַיִּרַד לָהֶם גֶּשֶׁם דִּי סְפוּקָם, אַחֲרַי שֶׁהִיָּה רַעַב בְּמִשְׁךָ זְמַן רַב מִחֲמַת עוֹנוֹתֵיהֶם, עכ"ל.

וְצֶרֶף עֵיוֹן בְּדַבְרֵי הַמְּדַרְשׁ מִכַּמָּה צַדִּיקִים. א. לָמָּה שְׂאוּל הַמְּדַרְשׁ, מִנּוֹן שְׁיוֹם הַכַּפּוּרִים מִכַּפֵּר, וְהָא זֵיל קָרִי בִּי רַב הוּא - הִרִי דְּבַר זֶה גַם תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן יוֹדְעִים אוֹתוֹ^ח, דְּכַמָּה פְּעָמִים כְּתוּב בְּפָרָשָׁה שֶׁל עֲבוֹדַת יוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁהוּא בְּשִׁבְלִי 'לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם' (ראה

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

בְּפֶרֶשׁה, וְרַק בְּפֶרֶשׁת אַמּוֹר (ויקרא כג, כח) כְּתוּב וְכָל לְפָנֵי ה' תִּטְהָרוּ. ה. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'וַיִּקְבְּרוּ אֶת עֲצָמוֹת שְׂאוּל וַיְהוֹנְתָן בְּנוֹ בְּאַרְצִי בְּנִימָן בְּצֹלַע בְּקָבֶר קִישׁ אָבִיו וַיַּעֲשׂוּ כָל אֲשֶׁר צִוָּה הַקֹּלֶף וַיַּעֲתֶר אֱלֹהִים לְאַרְצִי אַחֲרַי כֵּן. שְׁבִימֵי דוֹד הִיָּה רַעַב שֶׁלֶשׁ שָׁנִים, וְגִילּוֹ לֹו לְדוֹד מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֲרַעַב בָּא מִשׁוֹם שֶׁלֹא הִסְפִּידוּ אֶת שְׂאוּל כְּהַלְכָה, וּמִשׁוֹם שֶׁשְׂאוּל הִמִּית אֶת הַגְּבַעוֹנִים [לֹא שֶׁהֲרַג אֶת הַגְּבַעוֹנִים מִמֶּשׁ, אֲלֵא מִתּוֹךְ שֶׁהֲרַג אֶת נוֹב עֵיר הַכְּהֵנִים שֶׁהָיוּ מִסְּפִיקֵין מִיָּם וּמוֹזֵן לַגְּבַעוֹנִים, מַעֲלָה עֲלֵיו הַכְּתוּב כִּאִילוֹ הֲרַגְן], כְּמַבּוֹאֵר בְּנִבְיָא שָׁם, וְעֵינֵי יַבְמוֹת (עח, ב). ו. עַל פִּי מְצוֹדַת דוֹד. ז. מְלִיצָה זֹו הַבּוּבָה בְּגַמְרָא (סַהֲרֵרִין ג, ב וְעוֹד). ח. זֶה לְשׁוֹן הִיפָּה תוֹאֵר, קָשָׁה, מִה צוֹרֵךְ לְרִאִיָּה דוּיֵל קָרִי, וְלִמָּאֵן דְּקָרִי לִיָּה יוֹם הַכַּפּוּרִים וְדָאִי דִּידַע דְּמַכַּפֵּר. וְעֵינֵי שָׁם שְׁדָן אִם יֵשׁ לְפֶרֶשׁ שְׁכוּנוֹת הַמְּדַרְשׁ הִיא, מִנֵּיין שִׁיּוּחֵכ"פ מַכַּפֵּר עִם הַתְּשׁוּבָה. וְהַאֲלֵשִׁיךְ (ויקרא טז, ג שְׂאֵלָה יֵא) תְּמָה, מִה זֹו שְׂאֵלָה כִּי לִמָּה נִקְרָא בְּתוֹרָה יוֹם הַכַּפּוּרִים אִם אֵינּוּ מַכַּפֵּר. וְעֵינֵי יוֹסֵף (על הַמְּדַרְשׁ) פִּירֶשׁ, שֶׁשְׂאֵלָה הַמְּדַרְשׁ הִיא, מִנֵּיין שְׁיוֹם הַכִּיפּוּרִים עֲצָמוֹ מַכַּפֵּר בְּלֵי הַקְּרַבְנוֹת תִּירוֹס הַנַּעֲשִׂים בּוֹ. ט. לְשׁוֹן זֶה מִמֶּשׁ לֹא כְּתוּב שָׁם

בְּפֶרֶשׁה, וְרַק בְּפֶרֶשׁת אַמּוֹר (ויקרא כג, כח) כְּתוּב וְכָל לְפָנֵי ה' תִּטְהָרוּ. ה. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'וַיִּקְבְּרוּ אֶת עֲצָמוֹת שְׂאוּל וַיְהוֹנְתָן בְּנוֹ בְּאַרְצִי בְּנִימָן בְּצֹלַע בְּקָבֶר קִישׁ אָבִיו וַיַּעֲשׂוּ כָל אֲשֶׁר צִוָּה הַקֹּלֶף וַיַּעֲתֶר אֱלֹהִים לְאַרְצִי אַחֲרַי כֵּן. שְׁבִימֵי דוֹד הִיָּה רַעַב שֶׁלֶשׁ שָׁנִים, וְגִילּוֹ לֹו לְדוֹד מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֲרַעַב בָּא מִשׁוֹם שֶׁלֹא הִסְפִּידוּ אֶת שְׂאוּל כְּהַלְכָה, וּמִשׁוֹם שֶׁשְׂאוּל הִמִּית אֶת הַגְּבַעוֹנִים [לֹא שֶׁהֲרַג אֶת הַגְּבַעוֹנִים מִמֶּשׁ, אֲלֵא מִתּוֹךְ שֶׁהֲרַג אֶת נוֹב עֵיר הַכְּהֵנִים שֶׁהָיוּ מִסְּפִיקֵין מִיָּם וּמוֹזֵן לַגְּבַעוֹנִים, מַעֲלָה עֲלֵיו הַכְּתוּב כִּאִילוֹ הֲרַגְן], כְּמַבּוֹאֵר בְּנִבְיָא שָׁם, וְעֵינֵי יַבְמוֹת (עח, ב). ו. עַל פִּי מְצוֹדַת דוֹד. ז. מְלִיצָה זֹו הַבּוּבָה בְּגַמְרָא (סַהֲרֵרִין ג, ב וְעוֹד). ח. זֶה לְשׁוֹן הִיפָּה תוֹאֵר, קָשָׁה, מִה צוֹרֵךְ לְרִאִיָּה דוּיֵל קָרִי, וְלִמָּאֵן דְּקָרִי לִיָּה יוֹם הַכַּפּוּרִים וְדָאִי דִּידַע דְּמַכַּפֵּר. וְעֵינֵי שָׁם שְׁדָן אִם יֵשׁ לְפֶרֶשׁ שְׁכוּנוֹת הַמְּדַרְשׁ הִיא, מִנֵּיין שִׁיּוּחֵכ"פ מַכַּפֵּר עִם הַתְּשׁוּבָה. וְהַאֲלֵשִׁיךְ (ויקרא טז, ג שְׂאֵלָה יֵא) תְּמָה, מִה זֹו שְׂאֵלָה כִּי לִמָּה נִקְרָא בְּתוֹרָה יוֹם הַכַּפּוּרִים אִם אֵינּוּ מַכַּפֵּר. וְעֵינֵי יוֹסֵף (על הַמְּדַרְשׁ) פִּירֶשׁ, שֶׁשְׂאֵלָה הַמְּדַרְשׁ הִיא, מִנֵּיין שְׁיוֹם הַכִּיפּוּרִים עֲצָמוֹ מַכַּפֵּר בְּלֵי הַקְּרַבְנוֹת תִּירוֹס הַנַּעֲשִׂים בּוֹ. ט. לְשׁוֹן זֶה מִמֶּשׁ לֹא כְּתוּב שָׁם

וְיָמֵי הַמַּבּוּל וְכוּ', מִכָּאן שֶׁהַסִּפְדָּם שֶׁל צְדִיקִים מְעַכְבֶּת הַפְּרָעָנוֹת. וְאִם כִּדְבָרֵינוּ, מִיתַת הַצְּדִיק הִיָּה לוֹ לְהֵבִיא טוֹבָה לְעוֹלָם, וְלֹא רָעָה. וְעוֹד, לְמָה אָמְרוּ הַסִּפְדָּם שֶׁל צְדִיקִים מְעַכְבֶּת וְכוּ', תַּפּוּק לִי דִכְבֵּר הַמִּיתָה כַּפָּרָה עַל הַפֶּל.

לְמִילָף מִיָּנִיָּה שְׁמִיתָתָם שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֶּרֶת.

וְעוֹד, דְּבַסּוֹף פֶּרֶק הַלֵּךְ (סנהדרין ק"ג, ב) אָמְרִינוּ, צְדִיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, רָעָה בָּאָה לְעוֹלָם. וְאִיתָא נְמוּי שָׁם (קח, ב) עַל פֶּסוּק (בראשית ז, י) 'וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

כראוי, ומכאן יש ללמוד, שֶׁהַסִּפְדָּם שֶׁל צְדִיקִים מְעַכְבֶּת הַפְּרָעָנוֹת - הַהִסְפָּד עַל הַצְּדִיק מַעֲכָב אֶת בִּיאַת הָרַעָה הַרְאוּיָה לְבוֹא לְעוֹלָם. וְהֵינּוּ שְׂאִינָה מְבַטֵּלֶת אֶת הַפְּרָעָנוֹת לְגַמְרִי, וְאִם כִּדְבָרֵינוּ - כְּדַבְּרֵי הַמְּדַרְשׁ, שְׁמִיתַת צְדִיקִים מְכַפֶּרֶת, הִרִי מִיתַת הַצְּדִיק דְּהִי לֹא לְהֵבִיא טוֹבָה לְעוֹלָם, שְׂלֵאֲחֵר שְׁנַתְּכִפְרוּ הָעוֹנוֹת, רְאוּיִים יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁפִּיעַ טוֹבָה עֲלֵיהֶם, וְלֹא הִיָּה רְאוּי שְׁתִּבּוֹא עֲלֵיהֶם רָעָה מִפְּנֵי מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁעָשׂוּ קוֹדֵם מִיתַת הַצְּדִיק, וְקִשָּׁה עַל מֵאֲמַר הַגְּמָרָא שֶׁרַעָה בָּאָה לְעוֹלָם אַחֵר מִיתַתוֹ.¹ וְעוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת, שְׂאֵם מִיתַת צְדִיקִים מְכַפֶּרֶת, לְמָה אָמְרוּ בְּגִמְרָא, שֶׁהַסִּפְדָּם שֶׁל צְדִיקִים מְעַכְבֶּת אֶת הַפְּרָעָנוֹת מִלְּבוֹא, תַּפּוּק לִיָּה - וְהִרִי רְאוּי הִיָּה לְדוֹן וְלוֹמַר, דְּכִבְרַת הַמִּיתָה שֶׁל הַצְּדִיק, שְׂקִדְמָה לְהַסְפָּד, כַּפָּרָה עַל הַפֶּל וְלֹא תִּבּוֹא כֹּל רַעָה עַל יִשְׂרָאֵל, וְלִמָּה נִצְרַךְ הַהִסְפָּד לְעַכְבֵּת אֶת בִּיאַת הָרַעָה.

הַמְּדַרְשׁ לְמִיָּנִיָּה מִיָּנִיָּה - לְלִמּוּד מַשֵּׁם, שְׁמִיתָתָם שֶׁל צְדִיקִים מְכַפֶּרֶת, וְשִׁלְכַךְ נִתְרַצָּה לְהֵם הַמְּקוּם, וְיִרְדּוּ לְהֵם גִּשֵׁם דִּי סְפוּקָם, וְהִרִי מִיתַת הַצְּדִיק הִיתָה זְמַן רַב קוֹדֵם לְכַן.²

ד. וְעוֹד יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל עֵיקַר דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ שְׁמִיתַת צְדִיקִים מְכַפֶּרֶת, וּמִמִּילָא הִיָּה רְאוּי שְׂיוֹשְׁפַע טוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל, וְקִשָּׁה, דְּבַגְמָרָא סְנֵהֲרִין בְּסוֹף פֶּרֶק הַלֵּךְ (ק"ג, ב)³ אָמְרִינוּ, שְׂכַשְׂצְדִיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, רָעָה - צָרָה אַחֵרֶת בָּאָה לְעוֹלָם מִיד לְאַחֵר מְכַן, וְהַקְב"ה הַמִּית אֶת הַצְּדִיק, כְּדִי שְׂלֹא יִרְאֶה אֶת הַצָּרָה. וְאִיתָא נְמוּי - עוֹד אָמְרוּ בְּגִמְרָא שָׁם (קח, ב)⁴ עַל הַפֶּסוּק (בראשית ז, י) 'וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וְיָמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ', שְׂהַקְב"ה עֵיכֵב אֶת בִּיאַת הַמַּבּוּל עַד שְׁנַשְׁלַמוּ שְׁבַעַת יָמֵי הָאֲבֵל עַל מִיתַת מַתוּשֶׁלַח הַצְּדִיק, כְּדִי שְׂיוֹכְלוּ לְהַסְפִּידוּ

צִוּוּנִים וּמְקוּדוֹת

מְגִמְלוֹת חֲסִדִים שֶׁעָשׂוּ וְעַל כֵּן הִתְעִיר ה' לְאַרְץ. יג. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, צְדִיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, רַעָה בָּאָה לְעוֹלָם, שְׂנֵאֲמַר (ישעיהו נו, א) 'הַצְּדִיק אֲבָד וְאִין אִישׁ שֵׁם עַל לֵב וְאִנְשֵׁי חֲסִד נִאֲסָפִים בְּאִין מִבֵּין כִּי מִפְּנֵי הָרַעָה נִאֲסַף הַצְּדִיק. וְפִירֵשׁ רַש"י (שם) כִּי מִפְּנֵי הָרַעָה הִתְעִידָה לְבַא אֵל הָדוֹר, נִאֲסַף הַצְּדִיק. רַעָה עוֹד בְּבִיאור הַפְּסוּק, בְּמֵהֲרַש"א מֵהַדוֹרָא תִּבְרָא (ב"ק ס, א ד"ה א"ל אב"י). יד. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, וְיָהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וְיָמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ, מָה טִיבֵם שֶׁל שְׁבַעַת הַיָּמִים, אָמַר רַב, אֵלוּ יָמֵי אֲבִילוֹת שֶׁל מַתוּשֶׁלַח, לְלַמֵּד שֶׁהַסְפָּדָן שֶׁל צְדִיקִים מְעַכְבֵּן אֶת הַפְּרָעָנוֹת לְבַא. טו. כֵּךְ הַקְשָׁה גַם הַשְׂל"ה (מִסְכַּת תַּעֲנִית פֶּרֶק תוֹרָה אוּר אוֹת קס). וְרַעָה עוֹד

חֲרֹדֶשׁ אַחֵר שְׂנַתְּקַבְלוּ תַּחְנוּמִין עַל הַמַּת, כְּדֵאֲמַר בְּמוֹעֵד קָטָן (כ"א, ב). יב. זֶה לְשׁוֹן הַיָּהִפָּה תוֹאֵר, קִשָּׁה, דְּמַשְׁמַע דְּמִשׁוּם הוֹקַעַת בְּנֵי שְׂאוּל נִעְתַר ה' לְאַרְץ, שְׂמֵאֲחֵר שְׂהִרְעֵב הִיָּה עַל הַרִיגַת הַגְּבַעוֹנִים כֵּאֲשֶׁר נִעְשָׂה פִּיּוּסָם בְּהוֹקַעַת בְּנֵי שְׂאוּל נִעְתַר ה' לְאַרְץ, וּמֵנָּה לֵן שְׂמִיתַתְן שֶׁל צְדִיקִים הִיָּה שְׂכִיפְרָה. וְעוֹד, דְּמִיתַת שְׂאוּל וּבְנָיו הִיתָה זֶה כְּמָה שְׂנִים שְׂהִרִי ל' שְׁנָה עֲבָרוּ מֵאֵז, כְּדֵאִיתָא בְּפִרְקֵי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר, וְלִדְעַת הַמְּפִרְשִׁים עֲבָרוּ ל"ז שְׁנָה, וְאִין כִּיפְרָה מִיתַתְם מֵאֵז, לְמָה שְׂהִיָּה עֲכָשִׁי, וְאִדְרַבָּה מְצִינוּ שְׂבַא הָרַעֵב וְלֹא הִגִּינָה מִיתַתְם לְכַפֵּר. וְעִיין שֵׁם מָה שְׂבִיאָר דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ. וְהַאֲלִישִׁךְ (וּיקָרָא טו, ג שְׂאֵלָה יג) תְּמָה, מָה זֶה רַעָה מִפְּסוּק וּיקָבְרוּ וְכוּ', כִּי שֵׁם לֹא יִדְבַר אֵלָא

וַיֵּשׁ לְזוֹמֵר, דְּבִפְרָק ח' דְּיוֹמָא (פ, א) מְצִינּוּ הַרְבֵּה חֲלוּקֵי כִפְרָה, שְׁיֵשׁ עֲבֵרוֹת שְׁמֵת־כִּפְרוֹת בְּתִשְׁבּוּבָה לְבִדְדָה, וַיֵּשׁ מִהֵן שְׁצָרִיכוֹת נְמוֹ יוֹם הַכְּפוּרִים, וַיֵּשׁ שְׁצָרִיכוֹת נְמוֹ יְפוּרִין, אוּ מִיתָה. וְאִיתָא עוֹד שָׁם (פ, א-ב)

בְּמָה חֲלוּקִים בֵּין הַתְּשׁוּבָה מִיָּרְאָה לְתִשְׁבּוּבָה מֵאֲהָבָה. וְהִנֵּה הַתְּשׁוּבָה שְׁעוֹשִׂים הַבְּרִיּוֹת בְּמִיתַת הַצְּדִיק, בְּוִדְאֵי שְׁהִיא תִשְׁבּוּבָה מִיָּרְאָה, דְּוִמָּא לְמָאֵי דְכָתִיב בְּהוֹשֵׁעַ (ו, א) 'לָכוּ וְנִשְׁבַּח וְכוּ' כִּי הוּא

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

מִיתַת צְדִיקִים מִכְּפֶרֶת אֶף לְשִׁבְיִים מִיָּרְאָה

וַיֵּשׁ לְזוֹמֵר, כִּהְקֵדִים מֵה דְאִיתָא עוֹד בְּגִמְרָא שָׁם (ע"ב)¹ בְּמָה חֲלוּקִים בְּמַעֲלוֹת שְׁבִין הַתְּשׁוּבָה מִיָּרְאָה - שֶׁהַחוּטָא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה מִחֲמַת הִירָאָה מֵהַעוֹנֵשׁ, לְתִשְׁבּוּבָה מֵאֲהָבָה - לְבִין כְּשֶׁהַחוּטָא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה מִחֲמַת שְׁנַתְּחַזְקָה בְּלָכוּ אֲהַבְתּוּ לְהַקְבִּי, שֶׁמִּפְנֵי כֵן הוּא מִתְּחַרֵּט עַל מָה שֶׁחֲטָא נַגְדוּ.

וְהִנֵּה הַתְּשׁוּבָה שְׁעוֹשִׂים הַבְּרִיּוֹת בְּמִיתַת הַצְּדִיק - מִפְּנֵי שֶׁמִּצְטַעְרִים עַל שֶׁהַצְּדִיק מֵת, בְּוִדְאֵי שְׁהִיא תִשְׁבּוּבָה מִיָּרְאָה, לְפִי שֶׁהֵם מִפְּחֵדִים שֶׁגַּם הֵם יִיעֲנֹשׁוּ², דְּוִמָּא לְמָאֵי דְכָתִיב בְּהוֹשֵׁעַ (ו, א) 'לָכוּ וְנִשְׁבַּח וְכוּ' כִּי

וַיֵּשׁ לְזוֹמֵר, כִּהְקֵדִים מֵה דְבִגְמֵרָא בְּפְרָק ח' דְּיוֹמָא (פ, א)¹⁰ מְצִינּוּ הַרְבֵּה חֲלוּקֵי כִפְרָה - דְּרַכִּי כִפְרָה שׁוֹנִים וּמְחוּלָקִים כְּפִי חוֹמֵר הַעֲבִירוֹת, שְׁיֵשׁ עֲבֵרוֹת קְלוֹת שְׁמֵת־כִּפְרוֹת בְּתִשְׁבּוּבָה לְבִדְדָה - כְּשַׁחוּזֵר הָאָדָם כִּתְּשׁוּבָה עַל חֲטָאִים אֱלוֹ, וַיֵּשׁ עֲבִירוֹת הַחֲמוּרוֹת מִהֵן, שְׁצָרִיכוֹת נְמוֹ שִׁיעֲבוּר עַל חֲחוּטָא יוֹם הַכְּפוּרִים, וְרַק לְאַחֲרֵי הֵן מִתְּכַפְרִים, וַיֵּשׁ עֲבִירוֹת הַחֲמוּרוֹת עוֹד יוֹתֵר, שְׁצָרִיכוֹת נְמוֹ יְפוּרִין אוּ מִיתָה - רַק כְּשִׁיבוּאוּ עַל הָאָדָם יְסוּרִין אוּ שִׁימוֹת, יִתְּכַפְרוּ עוֹוֹנוֹתָיו לְגִמְרֵי.

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה שְׁדוּדוֹנוֹת נַעֲשוּת לֹו כְּשֶׁגִּגּוֹת, שְׁנֵאֵמֵר 'שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלוֹהֶיךָ כִּי כְשַׁלַּת בְּעוֹנֶיךָ'. הָא עוֹן מְזִיד הוּא, וְקָא קְרִי לִיה מְכַשׁוּל. אִינֵי, וְהֵאֵמֵר רִישׁ לְקִישׁ, גְּדוּלָה תְּשׁוּבָה שְׁדוּדוֹנוֹת נַעֲשׂוֹת לֹו כּוֹכְוִיּוֹת, שְׁנֵאֵמֵר (יְחֻזְקָאֵל לֵג, יט) 'וּבִשְׁבוּב רִשַׁע מִרְשַׁעְתּוֹ וְעֵשֶׂה מִשְׁפַּט וְצִדְקָה עֲלֵיהֶם [הוּא] יַחֲיֵה', לֹא קִשְׂיָא, כֵּאֵן מֵאֲהָבָה, כֵּאֵן מִיָּרְאָה. יָח. רֵאָה יִפֵּה עֵינַיִם (לְהֵרֵב דוּד מְכוּרֵי זַע"ל, כִּי תִצָּא) שֶׁהַכְּרִיחַ שֶׁהַתְּשׁוּבָה הִיא מִיָּרְאָה. אֵמֵנִים בְּכַתִּי כְּהוֹנָה (ח"ד בֵּית הַמְּדֻרָשׁ דִּף כו, ב ד"ה וְעַל פִּי זֹה) כְּתָב, שִׁישׁ צַד לּוֹמֵר שֶׁהַתְּשׁוּבָה מִפְּנֵי מִיתַת הַצְּדִיק הִיא תְּשׁוּבָה מֵאֲהָבָה, בְּרֵאוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חִיבַת הַמְּקוֹם לְיִשְׂרָאֵל, כִּי אֶף שֶׁצְּדִיקוֹ שֶׁל עוֹלָם חָבִיב עֲלָיו מְאֹד וְקִשָּׁה מִיתַתוֹ כְּחוּרְבַן בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, עִם כָּל זֶה, מִתּוֹךְ חִיבַתֵּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לֹא חָשַׁשׁ כְּכִיכּוֹל לְצַעְרוֹ לְהַמִּית צְדִיק לְכַפֵּרְתֵּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. גַּם בְּנֵי הַדּוֹר הַהוּא יִשְׁבּוּב מֵאֲהָבָה מִתְּחַבֵּת הַהֲצֵלָה. י"ט. לִשׁוֹן הַפְּסוּק 'לָכוּ וְנִשְׁבַּח אֵל ה' כִּי הוּא טָרַף וַיִּרְפָּאֵנוּ וַיִּחַבְּשֵׁנוּ'.

בְּקוּשִׂיא זוֹ, בְּכָלִי יִקֵּר (לְהֵרֵב שְׁמוּאֵל לְאַנְיָאָדוֹ זַע"ל, שְׁמוּאֵל ב כד, טז ד"ה וְיִשְׁלַח) טִיּוֹת כִּסְף (פְּרַשְׁת חוּקַת דְּרוּשׁ א ד"ה וְרֵאִיתִי). טז. לִשׁוֹן הַגְּמֵרָא, שֵׁאֵל רְבִי מִתִּיאֵ בֶן חֲרֵשׁ אֵת רְבִי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה בְּרוּמִי, שֶׁמַּעַת אֲרִבְעָה חֲלוּקֵי כִפְרָה שֶׁהִיהָ רְבִי יִשְׁמַעֲאֵל דּוּרֵשׁ, אֵמֵר שֶׁלִּשְׁה הֵן וְתִשְׁבּוּבָה עִם כָּל אֶחָד וְאַחַד, עֲבַר עַל עֵשֶׂה וְשִׁב אִינּוּ זוֹ מִשֶּׁם עַד שְׁמוּחֲלִין לֹו שְׁנֵאֵמֵר (יְרֵמִיָּהוּ ג, כב) 'שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְכִים', עֲבַר עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְעֵשֶׂה תְּשׁוּבָה, תְּשׁוּבָה תּוֹלָה יוֹם הַכְּפוּרִים מִכְּפֶר, שְׁנֵאֵמֵר (וִיקְרָא טז, ל) 'כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם מְכַל חֲטָאֵתִיכֶם', עֲבַר עַל כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין וְעֵשֶׂה תְּשׁוּבָה, תְּשׁוּבָה יוֹם הַכְּפוּרִים תּוֹלִין וְיִסוּרִין מִמְּרָקִין, שְׁנֵאֵמֵר (תְּהִלִּים פט, לג) 'וּפְקַדְתִּי בִשְׁבַט פִּשְׁעִם וּבִגְנָעִים עוֹנֵם'. אֲבַל מִי שִׁישׁ חִלּוּל הַשֵּׁם בִּידוּ, אִין לֹו כַח בְּתִשְׁבּוּבָה לְתוֹלָת, וְלֹא בְיוֹם הַכְּפוּרִים לְכַפֵּר, וְלֹא בִיטוּרִין לְמֶרְק אֱלֹא כּוֹלֵן תּוֹלִין וּמִיתָה מִמְּרָקַת שְׁנֵאֵמֵר (יִשְׁעִיָּהוּ כב, יד) 'וְנִגְלָה בְּאֲזַנֵּי ה' צְבָאוֹת אִם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תִּמְתּוֹתֵן'. יז. לִשׁוֹן הַגְּמֵרָא, אֵמֵר רִישׁ לְקִישׁ,

מִרְאָה, דְּאֶמְרִינָן (יומא שם) תְּשׁוּבָה תּוֹלָה וְיוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר, וְכֵמוֹ שְׁפָרַשׁ הָרִי"ף עַל הַהֵיא דְשָׂאֵל רַבִּי מִתְּיָא בְּן חֲרָשׁ וְכוּ', עוֹד יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַתְּשׁוּבָה הַחֲשׂוּבָה וְכוּ', וְעִיּוֹן שָׁם בְּאַרְבָּה. כִּף מִיתַת הַצְּדִיקִים מְכַפֵּרֵת אַחַר הַתְּשׁוּבָה שְׁיַעֲשׂוּ בְּנֵי דוֹרוֹ, אִף עַל פִּי שְׁהִיא מִרְאָה לְבַד.

טָרַף וְכוּ' יָךְ וְיַחְבְּשָׁנוּ, כֵּמוֹ שְׁפָרַשׁ הָרִי"ף שָׁם (על עין יעקב יומא פו, ב ד"ה גדולה תשובה) עַל הַהֵיא דְגְדוּלָה תְּשׁוּבָה שְׂדוּדוֹת נַעֲשׂוֹת לָהֶם וְכוּ'. וּמֵעַתָּה אוֹמֵר הַמְדַרְשׁ, שְׁכַשֵּׁם שְׂיֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר לְגַמְרֵי עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ, אַחַר הַתְּשׁוּבָה

זֶרַע שְׂמִיּוֹן הַמְבֹאָר

וְכַדְאֶמְרִינָן בגמרא (יומא שם), שאם עבר על לא תעשה ועשה תשובה, התשובה תוֹלָה - מעכבת את הפורענות מלבוא עליו, וְיוֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר עַל הָעוֹוֹן לְגַמְרֵי, וְכֵמוֹ שְׁפָרַשׁ הָרִי"ף (בעין יעקב שם)²⁰, עַל הַהֵיא - הַמְבֹאָר בַּגְמָרָא דְשָׂאֵל רַבִּי מִתְּיָא בְּן חֲרָשׁ וְכוּ'²¹, וְכַתֵּב הָרִי"ף, עוֹד יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַתְּשׁוּבָה הַחֲשׂוּבָה וְכוּ', וְעִיּוֹן שָׁם בְּאַרְבָּה, שְׂבִיָּא דְבַרְיָא הַגְמָרָא שְׁמוֹשׁ שַׁעֲשֵׂה תְשׁוּבָה רַק מִירָאָה, נֶצְרַךְ גַּם לְכַפֵּרֵת יוֹם הַכִּיפּוּרִים. וְעַל זֶה מוֹסִיף הַמְדַרְשׁ, שֶׁכֵּף גַּם מִיתַת הַצְּדִיקִים מְכַפֵּרֵת אַחַר הַתְּשׁוּבָה שְׁיַעֲשׂוּ בְּנֵי דוֹרוֹ שֶׁל הַצְּדִיק, אִף עַל פִּי שְׁאִוְתָה תְשׁוּבָה שְׁמַחַת מִיתַתוֹ, הִיא תְשׁוּבָה מִרְאָה לְבַד²².

הוא טָרַף וְיַחְבְּשָׁנוּ יָךְ וְיַחְבְּשָׁנוּ - נחזור בתשובה להקב"ה מתוך יראת העונשים, לפי שהוא הכה אותנו, והוא ירפא אותנו, וְכֵמוֹ שְׁפָרַשׁ אֵת הַפְּסוּק, הָרִי"ף שָׁם (בעין יעקב יומא שם ד"ה גדולה תשובה)², עַל הַהֵיא - בְּבִיאוֹר דְּבַרְיָא הַגְמָרָא דְגְדוּלָה תְּשׁוּבָה שְׂדוּדוֹת נַעֲשׂוֹת לָהֶם וְכוּ', שְׁכוּוֹנַת הַפְּסוּק הִיא לְתְשׁוּבָה מִירָאָה. הָרִי מְבֹאָר שֶׁתְשׁוּבָה הַנַּעֲשִׂית לְאַחַר שְׂבָאָה צְרָה עַל הָאָדָם, הָרִי הִיא תְשׁוּבָה מִירָאָה הַעוֹנֵשׁ.

וּמֵעַתָּה יֵשׁ לְבֹאֵר, שֶׁכֵּן אוֹמֵר הַמְדַרְשׁ, שְׁכַשֵּׁם שְׂיֹם הַכְּפוּרִים מְכַפֵּר לְגַמְרֵי עַל מִי שְׁחָטָא וְעֵבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ, אַחַר שֶׁהַתְּחִילָה הַכְּפָרָה עַל יַדֵּי הַתְּשׁוּבָה מִרְאָה,

צִיּוֹנִים וּמְקוּדוֹת

נחשבים לזכויות. כּא. לשון הרי"ף, עוד נראה לי, שהתשובה שהיא מאהבה אינה צריכה עוד ליום הכפורים ולא ליסוריך, כי היא מכפרת לגמרי, וראיה לדבר שכתוב 'שוכו בנים' שחביבים לפניו יתברך כבנים, ופירושו 'חז"ל, דהכתוב הזה מדבר בתשובה מאהבה. אבל כשהתשובה היא מיראה, או צריכה לסיוע לכפרתה, דדוקא אם עבר על מצות עשה, אז התשובה שהיא אף על פי שהיא מיראה היא מכפרת לאלתר וכו'. ואם עבר על לא תעשה, ועשה תשובה מיראה, הוא תולה ולא מכפר עד שיבא יום הכפורים וכפר, שנאמר 'כי ביום הזה יכפר עליכם' גמר הכפרה 'מכל חטאותיכם'. אבל אם התשובה היתה לפני ה', דהיינו מלב ומנפש, כי ה' יראה ללבב ששב בכל לבו, אז 'תטהרו' מכל וכל, בלי כפרת יום הכפורים. כּב. הובא לעיל בסמוך.

כ. לשון הרי"ף, גדולה תשובה, יש לדקדק, כיון דריש לקיש עצמו סובר שהתשובה מאהבה עושה זדונות זכויות, כדאמרינן לקמן, אם כן למה דיבר הושע בתשובה מיראה, דקרי ליה 'מכשול' וכו'. ויש לומר, שהושע ראה את ישראל, שלא עשו תשובה מאהבה אלא מיראה, כדכתיב לעיל 'כי הוא טרף וירפאנו יך ויחבשנו', דהיינו מתוך יראת העונשים, ולזה הוסיחם שישוּבו בתשובה מאהבה שמגעת עד כסא הכבוד, לפי שהתשובה שעשיתם עד עכשיו, לא עלתה להביא העוונות לגדר זכויות, אלא 'כשלת בעונך', הועילה להביא העון לגדר מכשול שהוא שוגג. ובוזה מתיישב שאמר 'כי כשלת' לשון עבר, ולא אמר 'כי תכשל בעונך', והוא מוכיחם להבא 'שובה ישראל', אלא לפי שעד עכשיו 'כי כשלת בעונך', עשית העון מכשול להיותה תשובה מיראת ה', ואם עוד תעשו תשובה מאהבה, יהיו העוונות

שְׁחֹר כִּד חֹזֵר וּמְקַשָּׁה, וּמִנּוֹן שְׂיֹם
הַכַּפּוּרִים מְכַפֵּר לְגַמְרֵי אָף אַחַר
הַתְּשׁוּבָה מִיִּרְאָה לְבַד, וְדִלְמָא אִינוּ
מְכַפֵּר לְגַמְרֵי אֶלָּא אַחַר הַתְּשׁוּבָה
מֵאֲהָבָה דְּוָקָא. וּמְתַרְיָן, 'כִּי בְיוֹם הַזֶּה
יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם' וְכוּ', וּבְהֵאֵי קָרָא קְשִׁיָּא
הַכְּפָל, שְׁהֵיה לֹא לֹמַר 'כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר
עֲלֵיכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם', וְתוֹ לֹא, וּמְהוּ

שְׁחֹר לֹמַר 'לְפָנֵי ה' תִּטְהַרוּ'. אֶלָּא וְדֵאֵי
צְרִיךְ לֹמַר כְּפִרוּשׁ הַרִי"ף שָׁם, שְׂאָם עֵבֶר
עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְעֲשֶׂה תְשׁוּבָה מִיִּרְאָה,
הִיא תוֹלָה עַד שְׂיִבֵּא יוֹם הַכַּפּוּרִים וְיִכְפֹּר,
שְׂנַאֲמַר 'כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם' גְּמַר
הַכְּפָרָה 'מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם'. אֲבָל אִם
הַתְּשׁוּבָה הִיְתָה 'לְפָנֵי ה'" דְּהִינּוּ מִלֵּב
וְנִפְשׁ, כִּי 'ה' יִרְאֶה לְלֵבֵב' שְׂשֵׁב בְּכָל לִבּוֹ,

זֶרַע שְׂמִיּוֹן הַמְּבַאֵר

אֶלָּא וְדֵאֵי, צְרִיךְ לֹמַר בְּכוּונַת הַפְּסוּק
כְּפִרוּשׁ הַרִי"ף שָׁם, שְׂאָם עֵבֶר עַל לֹא
תַעֲשֶׂה, וְעֲשֶׂה תְשׁוּבָה מִיִּרְאָה - מַחֲמַת
שֶׁהוּא יֵרָא מֵהַעוֹנֵשׁ שִׁיעֲנֵשׁ עַל הַעֲבִירוֹת,
הַתְּשׁוּבָה שֶׁעֲשֶׂה הִיא רַק תּוֹלָה - מַעֲכַבַת אֵת
בֵּיאת הַפּוֹרְעֵנוֹת, אֲבָל אִינֵה מַכְפֶּרֶת לְגַמְרֵי,
עַד שְׂיִבֵּא יוֹם הַכַּפּוּרִים וְיִכְפֹּר לְגַמְרֵי אֵת
הָעוֹן, שְׂנַאֲמַר 'כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם',
דְּהִינּוּ ד'בְיוֹם הַזֶּה' - רַק עַל יְדֵי יוֹם
הַכַּפּוּרִים, 'יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם' - יֵהִי גְמַר הַכְּפָרָה
'מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם'. אֲבָל אִם הַתְּשׁוּבָה הִיְתָה
'לְפָנֵי ה'", דְּהִינּוּ שִׁמְחַמַת שֶׁהוּא אוֹהֵב אֵת
הַקַּב"ה, הוּא מַתְחַרֵּט עַל מַה שֶׁחֲטָא נִגְדוּ
וְעוֹשֶׂה תְשׁוּבָה מִלֵּב וְנִפְשׁ, כִּי 'ה' יִרְאֶה
לְלֵבֵב²⁰ - רַק הוּא רוֹאֵה שְׂשֵׁב בְּכָל לִבּוֹ
מַחֲמַת הָאֲהָבָה וְלֹא רַק מִיִּרְאָה, וְלִכְּן נִקְרָאת

הוכחה שיום הכפורים מכפר גם להעושים תשובה מיראה בלבד

ואחר כך חוזר המדרש ומקשה, ומנין שיום הכפורים מכפר לגמרי אף אחר התשובה מיראה לבד, ודילמא אינו מכפר לגמרי אלא אחר התשובה מאהבה דוקא, ואם כן, במיתת צדיקים שעושים רק תשובה מיראה, אין לנו לימוד מיום הכיפורים שמיתתם תועיל להשלים ולכפר לגמרי.

ועל כך מתרין המדרש, שנאמר 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו', ובהאי קרא קשיא הכפלה - יש לדקדק הכפילות שבלשון הפסוק, שהרי היה לו לפסוק לומר רק 'כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם', ותו לא, ומהו שחזר הפסוק עוד לומר 'לפני ה' תטהרו'²¹.

ציונים ומקורות

הצדיקים תולין, ויסורין גומרים. ובנחל יצחק (הקדמות פתח השער ח"א אות ו) כתב, שלשית רבי (יומא פה, ב) שיום הכיפורים מכפר בלא תשובה, הוא הדין מיתת הצדיקים שהוקשה ליום הכפורים מכפרת אף בלא תשובה. כד. כן דקדק רבינו בפרשתינו (אות ב) ובפרשת וילך (אות ד). וראה עוד חזקוני וספורנו ואלשיך וכלי יקר (על הפסוק), שביארו את הכפילות שבפסוק. כה. מליצת לשון על פי הפסוק (שמואל א טו, ז), 'ויאמר ה' אל שמואל אל תבט אל מראהו ואל גבה קומתו כי מאסתיהו כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה לעינים וה' יראה

המדרש, שמה שמיתת צדיקים מכפרת, היינו עם התשובה, וכביאור רבינו. ביערות דבש (ח"א דרוש ד ד"ה וכל דברים) כתב, שהתנאים במדרש (ויק"ר שם) נחלקו אם צריך תשובה במיתת צדיקים. והובאו דבריו בענף יוסף (ויק"ר שם). ובספר אמר שמואל (להרב שמואל אבן חביב זצ"ל, פרשת בשלח דרוש להספד ד"ה א"נ אפ"ל, כב, א) כתב, שמיתת צדיקים מכפרת עם התשובה. ובעיקר טעם הכפרה במיתת הצדיק, ראה בתי כהונה (ח"ד בית המדרש דף כו, ב ד"ה ועל פי זה). ובשארית ישראל (בספר משה ידבר, דרוש ו לשבת תשובה ד"ה אמור מעתה) כתב, שתשובה ומיתת

שָׁב בְּתְשׁוּבָה קִדְּמָה יוֹם כְּפוּר, וְיוֹם כְּפוּר לֹא עָשָׂה לוֹ כְּלוּם, וְאִם יָשׁוּב אַחֵר כְּפוּר, תֹּאמַר שֶׁהַתְּשׁוּבָה שְׁעוֹשָׂה עִתָּה תוֹלָה וְיוֹם הַכְּפוּרִים שְׁעֵבֶר מִכְּפָר, זֶה וְדָאֵי לֹא, שְׂפִינֹן שְׁעֵבֶר הַיּוֹם אֵין לוֹ כְּפָרָה גְּמוּרָה עַד יוֹם הַכְּפוּרִים אַחֵר.

אַתָּה כָּאֵן בְּמִיתָתְּם שֶׁל צְדִיקִים, בְּשִׁלְמָא אִם הָעַם יַעֲשׂוּ תְשׁוּבָה קִדְּמָה מוֹתָם, אִזְ הִיָּה מְקוּם לְמִיתַת הַצְּדִיקִים

זֶרַע שְׂמִשׁוֹן הַמְּבַאֵר

בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְלֹא שָׁב בְּתְשׁוּבָה קִדְּמָה יוֹם כְּפוּר, וְלִפְיִכְךָ יוֹם כְּפוּר לֹא עָשָׂה לוֹ כְּלוּם - אֵין שִׁיךְ שִׁיכְפַר עַל עוֹנוֹתָיו, לִפִּי שְׁלֹא עָשָׂה תְשׁוּבָה מְקוּדָם וְלֹא תַחֲחִילָה הַכְּפָרָה מִפְּנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְכִי אִם הָאֵדָם יָשׁוּב בְּתְשׁוּבָה אַחֵר יוֹם כְּפוּר, תֹּאמַר שֶׁהַתְּשׁוּבָה שְׁעוֹשָׂה עִתָּה תוֹלָה - מִכְּפָרָת בְּמַקְצַת, וְיוֹם הַכְּפוּרִים שְׁעֵבֶר קוּדָם הַתְּשׁוּבָה, מִכְּפָר - גּוֹמַר עַכְשֵׁי אֵת הַכְּפָרָה. זֶה וְדָאֵי לֹא אִפְשֵׁר לְאוֹמְרוֹ, שְׂפִינֹן שְׁעֵבֶר הַיּוֹם - יוֹם הַכִּיפּוּרִים וְלֹא הַקִּדְּמָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אֵין לוֹ כְּפָרָה גְּמוּרָה עַד יוֹם הַכְּפוּרִים אַחֵר - שֶׁל הַשְּׁנָה הַבֹּאֵה, שְׁאוּי מִכְּפָר יַחַד עִם הַתְּשׁוּבָה שְׁקוּדָם יוֹם הַכִּיפּוּרִים.

וְאִתָּה כָּאֵן בְּכְפָרָה שְׁעַל יְדֵי מִיתָתְּם שֶׁל צְדִיקִים הַנִּלְמַדָּת מִיּוֹם הַכִּיפּוּרִים, בְּשִׁלְמָא אִם הָעַם יַעֲשׂוּ תְשׁוּבָה קִדְּמָה מוֹתָם שֶׁל הַצְּדִיקִים, וְהַתְּשׁוּבָה תוֹלָה, אִזְ הִיָּה מְקוּם לְמִיתַת הַצְּדִיקִים לְכַפֵּר לְגִמּוּר הַכְּפָרָה

אִז 'תְּהִרְוּ' עִם הַתְּשׁוּבָה מִכָּל וְכָל, וְאֵין צָרָךְ כְּלָל לְכַפֵּר יוֹם הַכְּפוּרִים.

וְאַחֵר זֶה שְׁאֵל, וּמִנֵּין שְׂמִיתָתְּם שֶׁל צְדִיקִים מִכְּפָרָת, דְּבִשְׁלְמָא יוֹם הַכְּפוּרִים יִכּוֹל לְכַפֵּר מִפְּנֵי שֶׁהַתְּשׁוּבָה קִדְּמָה לוֹ וְהִיא תוֹלָה, וְאַחֵר כִּדְּ הַיּוֹם הַכְּפוּרִים מִכְּפָר. תֹּאמַר מִיתָתְּם שֶׁל צְדִיקִים, שְׁאֵחֵר שְׂמִתּוֹ, הָעַם חוֹזְרִים בְּתְשׁוּבָה. הֵיא לְמָה זֶה דוּמָה, לְמִי שְׁחָטָא בְּלֹא תַעֲשֶׂה וְלֹא

תְּשׁוּבָה זֶה 'לִפְנֵי ה'", שֶׁהוּא דְבַר הַגְּלוּי רַק לְהַקְבִּ"ה וְלֹא לַעֲיֵנֵי הָאֵדָם. אִז 'תְּהִרְוּ' עִם הַתְּשׁוּבָה לְבַד, מִכָּל וְכָל - לְגַמְרִי, וְאֵין צָרָךְ כְּלָל לְכַפֵּר יוֹם הַכְּפוּרִים. וְכוּוֹנַת הַמְּדַרְשׁ הִיא, שִׁישׁ לְהוֹכִיחַ מִהַכְּפִילוֹת שֶׁבִּפְסוּק, שִׁיּוֹם הַכְּפוּרִים מִכְּפָר אִפִּילוֹ אִם עָשׂוּ רַק תְּשׁוּבָה מִירָאָה¹³.

לימוד שמיתת צדיקים מכפרת

אף כעששו תשובה רק לאחר מיתתו

וְאַחֵר זֶה שְׁאֵל הַמְּדַרְשׁ, וּמִנֵּין שְׂמִיתָתְּם שֶׁל צְדִיקִים מִכְּפָרָת עִם הַתְּשׁוּבָה מִירָאָה, דְּבִשְׁלְמָא יוֹם הַכְּפוּרִים יִכּוֹל לְכַפֵּר מִפְּנֵי שֶׁהַתְּשׁוּבָה קִדְּמָה לוֹ - לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים¹³, וְהִיא תוֹלָה, וְאַחֵר כִּדְּ הַיּוֹם הַכְּפוּרִים מִכְּפָר - מְשֻׁלִּים וְגוֹמַר אֵת הַכְּפָרָה, וְהֵאִיךְ תֹּאמַר וְתַלְמִד מִכְּךָ, שְׁגַם מִיתָתְּם שֶׁל צְדִיקִים תַּכְפֵּר, שְׁהִרְוּ רַק אַחֵר שְׂמִתּוֹ הַצְּדִיקִים, הָעַם חוֹזְרִים בְּתְשׁוּבָה. הֵיא לְמָה זֶה דוּמָה, לְמִי שְׁחָטָא

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

לְמִי שְׁעָשָׂה תְשׁוּבָה, כְּמוֹ שְׁנֵינֵינוּ בְּשִׁבְעוֹת (יג, א), יִכּוֹל יֵהָא יוֹם הַכְּפוּרִים מִכְּפָר עַל שְׁבִים וְעַל שְׁאֵינֵן שְׁבִים וְכוּ', תַּלְמוּד לומַר 'אך' חֵלֶק, ע"כ. וְכֵן מְבֹאֵר בְּיוֹמָא (פו, א), שְׁאֵל רַבִּי מַתִּיא בֵּן חֲרַשׁ אֵת רַבִּי אֶלְעָזָר בֵּן עֲזַרְיָה בְּרוּמִי, שְׁמַעַת אַרְבַּעַה חֲלוּקֵי כְּפָרָה שְׁהִיָּה רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל דּוֹרַשׁ, אִמַר שְׁלֹשָׁה הֵן, וְתְשׁוּבָה

לְכָבִי. כו. וְכֹזָה מִיּוֹשְׁבַת הַקּוּשִׁיא רַחֲשׁוֹנָה, שְׁהַדְּבַר יְדוּעַ אִף לְחִינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שִׁיּוֹם הַכִּיפּוּרִים מִכְּפָר. שְׁאֵין כּוּוֹנַת הַמְּדַרְשׁ לְבַרֵּר עֵיקַר כְּפָרָת יוֹם הַכִּיפּוּרִים, אֲלֵא לְבַרֵּר מִנֵּין שְׁאִף תְּשׁוּבָה מִירָאָה מוֹעִילָה שִׁיּוֹם הַכִּיפּוּרִים תַּכְפֵּר עִמָּה. כז. שְׁהִרְוּ לִפִּי חַכְמִים אֵין יוֹם הַכְּפוּרִים מִכְּפָר אֲלֵא

לְכַפֵּר כְּמוֹ יוֹם הַכַּפּוּרִים. אָבֵל זֶה אִי אֶפְשָׁר לֹאמַר בֶּן, מִשּׁוּם דָּאִי הֵכִי לֹא הָיָה מֵת הַצַּדִּיק אִם הַדּוֹר הָיָה שָׁב בַּתְּשׁוּבָה בְּחַיָּיו, שֶׁהָרִי הַצַּדִּיק נִתְפָּס בַּעֲוֹן הַדּוֹר (שבת לג, ב). וְאִם בֶּן, לֹא הָיָה כָּלֵל דּוֹמֵיָא דְיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְאִין לָנוּ עוֹד לְמוֹד מִסְפִּיק שְׁמִיתַת הַצַּדִּיקִים מִכַּפְּרַת. וְעַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לֹאמַר, שֶׁהַתְּשׁוּבָה לְאַחַר מִיתַת הַצַּדִּיק מוֹעֵלַת כְּמוֹ

עליהם, כְּמוֹ יוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁמִּכְפֵּר עִם הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשׂוּ קוֹדֵם לוֹ. אָבֵל זֶה אִי אֶפְשָׁר לֹאמַר בֶּן - שֶׁמָּה שֶׁמִּיתַת צַדִּיקִים מִכַּפְּרַת, הֵינּוּ כִשְׁעָשׂוּ תְשׁוּבָה קוֹדֵם שִׁמְתָה, מִשּׁוּם דָּאִי הֵכִי, לֹא הָיָה מֵת הַצַּדִּיק, אִם הַדּוֹר הָיָה שָׁב בַּתְּשׁוּבָה בְּחַיָּיו, שֶׁהָרִי הַצַּדִּיק נִתְפָּס - נֶעֱנַשׁ וּמַת בַּעֲוֹן הַדּוֹר (שבת לג, ב)¹⁷, וּמִשְׁמַע שֶׁעוֹן הַדּוֹר עוֹמֵד בְּמִקּוֹמוֹ וְלֹא עָשׂוּ כָּלֵל תְּשׁוּבָה, וְלִכְךָ נִצְרָךְ שִׁימּוֹת הַצַּדִּיק לְכַפֵּר עַל עוֹנוֹת דּוֹרוֹ¹⁸. וְעַל כֵּרַחֲנוּ לֹאמַר, שֶׁלֹּא הִקְדִּימוּ הַתְּשׁוּבָה לִפְנֵי שִׁמְתָה, וְאִם בֶּן - שֶׁמִּיתַת הַצַּדִּיקִים מִכַּפְּרַת אִף אִם לֹא עָשׂוּ תְשׁוּבָה עַד אַחֲרֵי שִׁמְתוֹ הַצַּדִּיקִים, לֹא הָיָה כָּלֵל דּוֹמֵיָא דְיוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁהוּא מִכַּפֵּר דּוּקָא כִשְׁהַתְּשׁוּבָה קִדְמָה לוֹ, וְאִין לָנוּ עוֹד לְמוֹד מִסְפִּיק שְׁמִיתַת הַצַּדִּיקִים מִכַּפְּרַת כִּשְׁלֹא הִקְדִּימוּ לְשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה קוֹדֵם מִיתַתוֹ¹⁹. וְמִכֵּיּוֹן שֶׁהַמְדַרְשׁ הַשׁוּוֹה אֶת שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד, עַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לֹאמַר

זֶרַע שְׂמִיּוֹן הַמְבַאֵר

- מוכרח לבאר שְׂאֵכֵן הַתְּשׁוּבָה אִף שֶׁנֶּעֱשִׂית לְאַחַר מִיתַת הַצַּדִּיק, מִכָּל מִקּוֹם הִיא מוֹעֵלַת לְכַפֵּר עִם מִיתַתוֹ, כְּמוֹ הַתְּשׁוּבָה שֶׁנֶּעֱשִׂית קִדְמָה יוֹם הַכַּפּוּרִים. וְלָכֵן שׂוֹאֵל הַמְדַרְשׁ, וּמִיָּנִין שְׂאֵף לְאַחַר מִיתַתָּם שֶׁל הַצַּדִּיקִים מוֹעֵלַת הַתְּשׁוּבָה, מִה שְׂאִין בֶּן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - מִה שְׂאִין אֲנִי אֹמְרִים כֵּן לַעֲנִין כַּפְּרַת יוֹם הַכַּיִפּוּרִים שֶׁמִּכְפֵּר רַק עִם עָשׂוּ תְשׁוּבָה קוֹדֵם יוֹם הַכַּפּוּרִים.

ובשביל לדחות החילוק ביניהם, מְבַאֵר הַמְדַרְשׁ, תִּלְמוּד לֹאמַר וַיִּקְבְּרוּ אֶת עֲצָמוֹת שְׂאוֹל וְגו' וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאַרְצָן אַחֲרֵי בֶן, שְׂמִיָּה אֲנִי שׂוֹמְעִים שֶׁרַק אַחֲרֵי קְבוּרַת עֲצָמוֹת שְׂאוֹל, נֶעֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל וְנוֹשְׁעוֹ, וְהֵינּוּ שְׂאֵף עַל פִּי שְׂבֻדָּאִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּכְרָ עִשׂוֹ תְשׁוּבָה מִחַמַּת יִרְאַת הַעֲנֵשׁ שְׁבֵא עֲלֵיהֶם, דְּהֵינּוּ מִחַמַּת הַרְעֵב שֶׁהָיָה לָהֶם כִּכְרָ כַּמֶּשֶׁךְ שְׂלוֹשׁ שָׁנִים, אִף עַל פִּי בֶן, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא עָשׂוּ

עלֵיהֶם, כְּמוֹ יוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁמִּכְפֵּר עִם הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשׂוּ קוֹדֵם לוֹ. אָבֵל זֶה אִי אֶפְשָׁר לֹאמַר בֶּן - שֶׁמָּה שֶׁמִּיתַת צַדִּיקִים מִכַּפְּרַת, הֵינּוּ כִשְׁעָשׂוּ תְשׁוּבָה קוֹדֵם שִׁמְתָה, מִשּׁוּם דָּאִי הֵכִי, לֹא הָיָה מֵת הַצַּדִּיק, אִם הַדּוֹר הָיָה שָׁב בַּתְּשׁוּבָה בְּחַיָּיו, שֶׁהָרִי הַצַּדִּיק נִתְפָּס - נֶעֱנַשׁ וּמַת בַּעֲוֹן הַדּוֹר (שבת לג, ב)¹⁷, וּמִשְׁמַע שֶׁעוֹן הַדּוֹר עוֹמֵד בְּמִקּוֹמוֹ וְלֹא עָשׂוּ כָּלֵל תְּשׁוּבָה, וְלִכְךָ נִצְרָךְ שִׁימּוֹת הַצַּדִּיק לְכַפֵּר עַל עוֹנוֹת דּוֹרוֹ¹⁸. וְעַל כֵּרַחֲנוּ לֹאמַר, שֶׁלֹּא הִקְדִּימוּ הַתְּשׁוּבָה לִפְנֵי שִׁמְתָה, וְאִם בֶּן - שֶׁמִּיתַת הַצַּדִּיקִים מִכַּפְּרַת אִף אִם לֹא עָשׂוּ תְשׁוּבָה עַד אַחֲרֵי שִׁמְתוֹ הַצַּדִּיקִים, לֹא הָיָה כָּלֵל דּוֹמֵיָא דְיוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁהוּא מִכַּפֵּר דּוּקָא כִשְׁהַתְּשׁוּבָה קִדְמָה לוֹ, וְאִין לָנוּ עוֹד לְמוֹד מִסְפִּיק שְׁמִיתַת הַצַּדִּיקִים מִכַּפְּרַת כִּשְׁלֹא הִקְדִּימוּ לְשׁוּב בַּתְּשׁוּבָה קוֹדֵם מִיתַתוֹ¹⁹. וְמִכֵּיּוֹן שֶׁהַמְדַרְשׁ הַשׁוּוֹה אֶת שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד, עַל כֵּן הָיָה צָרִיךְ לֹאמַר

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

וראה יפה תואר השלם (כ"ר מג, ו) שכתב ארבעה טעמים על שהצדיק נתפס בעוון הדור. 5. שהרי במדרש (שהובא לעיל) אמרו, שכפרת מיתת צדיקים נלמדת מיום כיפור, ולכאורה אינם דומים כלל, שהרי לענין מיתת צדיקים מוכרחים לומר שמכפרים אף בלא תשובה קודם לה אלא לאחריה, ויום כיפור מכפר יחד עם התשובה שלפניו דוקא,

עם כל אחד ואחד. כח. לשון הגמרא, דאמר רבי גוריון, ואיתימא רב יוסף ברבי שמעיה, בזמן שהצדיקים בדור, צדיקים נתפסים על הדור. אין צדיקים בדור, תינוקות של בית רבן נתפסים על הדור. כט. ראה בפירוש רבינו על שיר השירים (אות ה), שכתב לדון בטעם שהצדיק נתפס בעוון הדור, אף שהוא לא חטא, ובטעם שמיתתו מכפרת.

על פי כן לא נענו אלא לאחר שקברו עצמות שאול וגמלו חסד עמו כראוי, דשמע מינה שהתשובה לא נתקבלה אלא בשביל מיתת הצדיק, ואף על פי שמיתת הצדיק דהינו שאול, קדמה לתשובה שלהם, מפל מקום, הואיל

זרע שמינן המבאד

דקיימא לן - מבואר בגמרא (מ"ק ח, א)^א, שביום לקוט עצמות - שמלקט בו את עצמותיו של אחד מקרוביו, כדי לקוברן במקום הגון^ב, קרובי המת מתאבלין עליו כמו ביום המיתה, משום שעקר גמילות חסדים שעושים עם המת היא הקבורה^ג, ולכן אם עשו תשובה לפני שנקבר הצדיק, שפיר נקרא עדיין כמו שהתשובה קדמה למיתה, כמו ביום הפפורים שהוא מכפר דווקא כשהתשובה קדמה לו. ולכך נתבטל מעליהם עונש הרעב, מחמת שעשו תשובה וגם נתעסקו בקבורת עצמות שאול, המכפרת כמו מיתתו^ד.

ציונים ומקורות

ביאר, שליקוט עצמות, היינו כגון שלא היה המת משתמר היטב בקברו, ויש לחשוש שמא יוציאווה משם או שמא יכנסו מים לקברו, ועל כן מלקט הוא את עצמותיהם כדי להעבירן למקום אחר שאין שם חששות אלו. ג. בפרשת ויחי (בראשית מז, ט) כתוב, ועשית עמדי חסד ואתם אל נא תקברני במצרים. ופירש רש"י, שהחסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת, לפי שאינו מצפה לתשלום גמול. וראה גור אריה (שם) שביאר שהנעשה למת אינו אלא גמילות חסד, על פי דברי הגמרא (בי"מ ל, ב) שקבורת המת היינו גמילות חסדים. ראה מעבר יבק (שפת אמת פכ"ו), שקבורת המתים היא נחת רוח לנשמה, ועל ידי הקבורה הנשמה עולה למעלה. וראה עוד שם (אמרי נעם פכ"ט) בענין זה. וכן מבואר בילקוט ראובני (פרשת כי תצא ד"ה כל זמן, ור"ה ועוד יש לך), ובעבודת הקודש (חלק העבודה פכ"ז). ד. ביערות דבש (ח"ב דרוש יא) כתב, שיום קבורה הוא עיקר ההסתלקות, שצדיקים במיתתם קרויים חיים, ועיקר מיתה הוא מקבורה ואילך, ששם נסתלקו מהחיים ולא ייחשבו

תשובה מאהבה, לא נענו מן השמים ולא נתכפרו עוונותיהם על ידי התשובה מיראה, אלא לאחר שקברו את עצמות שאול, וגמלו חסד עמו כראוי - ודבר זה הועיל להם כמיתת הצדיק, וכדלהלן, דשמע מינה, שהתשובה לא נתקבלה אלא בשביל - על ידי כפרת מיתת שאול הצדיק, ואף על פי שמיתת הצדיק דהינו שאול, קדמה לתשובה מיראה, בא להם לאחר מיתת שאול, מפל מקום, הואיל שהתשובה היתה קדם הקבורה, די בכך שיתכפרו על ידי הקבורה שנחשבת כמו המיתה, ועל פי מה

והאין למדים זה מזה. א. לשון הגמרא, המלקט עצמות אביו ואמו, הרי זה מתאבל עליהם כל היום, ולערב אין מתאבל עליהן. ב. כגון שהיה המת קבור במקום שאינו לפי כבודו, והוא מעבירו למקום מכובד, או למקום ששם נקברו אבותיו. בשיטה לתלמיד הר"י מפריש (מ"ק שם ד"ה מלקט) ביאר, שדרסם היה לקבור את מתיהם לפי משפחות, ואם משום איזו סיבה לא יכלו להוליך אחד ממתיהם למקום קבורת בני משפחתו ונקבר במקום אחר, לאחר שנתעכל הבשר היו מוציאים את עצמותיו משם, וקוברים אותו במקום קבורת בני משפחתו. וכן כתב בחידושי הר"ן (ד"ה והא). אמנם בירושלמי (מ"ק פ"א ה"ה) מבואר, שכך היה המנהג בזמנם, שהיו קוברים בתחילה את כל מתיהם בשוחות עמוקות ולחות כדי שיתעכל הבשר מהר, ולאחר שנתעכל הבשר, היו מלקטים את העצמות מתוך קבר זה, ונותנים אותן לתוך ארון של עץ ארו, כדי לקוברן בקבר הגון ונהובא מנהג זה בשולחן ערוך (י"ד סימן שסג ס"ד). ובאור זרוע (ח"ב סימן טכ)

אָבֵל אֵין הָכֵי נְמוֹ, שְׁלֹא־אֲחֵר הַקְּבוּרָה
אֵינָהּ מִכְּפַרְת לְגַמְרִי, אֶלֶא נְדוּנָת
כְּתוּבָה מִירָאָה לְחוּד.
הַהֶסְפֵּד לְחוּדִיָּה.

אֵי נְמוֹ, בְּהֶסְפֵּד שְׁעוֹשִׂים אַחֵר הַקְּבוּרָה,
שְׂאָף אִם יָשׁוּבוּ, אִם אֵינָהּ תְּשׁוּבָה
מֵאַהֲבָה, אֵינָהּ מִכְּפַרְת לְגַמְרִי, כִּנ"ל.

אָבֵל אֵין הָכֵי נְמוֹ, שְׁלֹא־אֲחֵר הַקְּבוּרָה
אֵינָהּ מִכְּפַרְת לְגַמְרִי, אֶלֶא נְדוּנָת
כְּתוּבָה מִירָאָה לְחוּד.

וְנִיחָא הַשְׁתָּא שְׂאָמְרוּ הַסְּפָדָן שֶׁל
צְדִיקִים מְעַכְבֵּת הַפְּרָעוֹנוֹת,
דְּמִשְׁמַע שְׂאָחֵר כֶּד עֲתִיד לְבֹא, וְלֹא

מאמרם ז"ל
הספדן של
צדיקים
מעכבת
הפרענות

זֶרַע שְׂמִינִיּוֹן הַמְּבֹאָר

צְדִיקִים מְעַכְבֵּת הַפְּרָעוֹנוֹת, דְּמִשְׁמַע שְׂאָחֵר
כֶּד - אַחֲרֵי הַעֵיכוּב, עֲתִיד הַפּוֹרְעוֹנוֹת לְבֹא,¹⁷
וְלֹא אָמְרוּ שֶׁהַסְּפֵד מִכְּפַרְת לְגַמְרִי עַל
הַעוּוֹן, וְשׁוֹב לֹא תְּבוֹא עֲלֵיהֶם הַפּוֹרְעוֹנוֹת כִּלְל,
שֶׁהֵרִי מִיתַת הַצְּדִיק מִכְּפַרְת. מִשׁוֹם דְּהִגְמֵרָא
מִיִּירֵי הֵיכָא דִּיֵּא שְׁבֹו בְּתוּבָה כִּלְל מִפְּנֵי
מִיתַת הַצְּדִיק, שְׂבֹאפוֹן זֶה, אֵין לָהֶם רַק זְכוּת
הַהֶסְפֵּד לְחוּדִיָּה - מֵה שְׁעוֹשִׂין גְּמִילוֹת חֶסֶד
עִם הַמֵּת, וְלִכֵּן אֵין בְּכוּחוֹ שֶׁל הַהֶסְפֵּד אֶלֶא
לְדַחַת אֶת הַפּוֹרְעוֹנוֹת לְזִמְן מוֹעֵט¹⁸.

ההספד לאחר הקבורה הגורם לתשובה מיראה
אינו מכפר לגמרי

אֵי נְמוֹ - עוֹד יֵשׁ לֵישֵׁב, שְׂדַבְרֵי הַגְּמֵרָא
הֵם בְּהֶסְפֵּד שְׁעוֹשִׂים עַל הַצְּדִיק לְאַחֵר
הַקְּבוּרָה, שְׂאָף אִם יָשׁוּבוּ - שִׁיתְעוֹרְרוּ לְשׁוֹב
בְּתוּבָה מִפְּנֵי הַהֶסְפֵּד¹⁹, אִם אֵינָהּ תְּשׁוּבָה
מֵאַהֲבָה אֶלֶא מִירָאָה, כִּיּוֹן שְׂלֹא שְׁבֹו קוּדֵם
הַקְּבוּרָה שֶׁהִיא כְּמִיתַתוֹ, אֵינָהּ מִכְּפַרְת

אָבֵל אֵין הָכֵי נְמוֹ, שְׁהַתְּשׁוּבָה שְׁלֹא־אֲחֵר
הַקְּבוּרָה, אֵינָהּ מִכְּפַרְת לְגַמְרִי כִּכַח עֲצֻמָּה,
אֶלֶא נְדוּנָת כְּתוּבָה מִירָאָה לְחוּד, וְאֵינָהּ
מִכְּפַרְת לְגַמְרִי, כִּיּוֹן שְׂאֵין אַחֲרֵיהּ מִיתָה אוֹ
קְבוּרָה הַמְּשַׁלֵּמַת אֶת הַכְּפָרָה. וְנִמְצָא דְשׁוּוֹה
כְּפַרְת מִיתַת הַצְּדִיק עִם כְּפַרְת יוֹם הַכִּיפּוּרִים.
וְכֹזֵה מִיּוֹשִׁבִים שְׁנֵי הַדְּקוּדוּקִים, מְדוּעַ
הוֹצֵרֵךְ הַמְּדַרְשׁ הַלוֹכִיחַ גַּם מֵהַמְעַשֶּׂה שֶׁל
קְבוּרַת עֲצֻמוֹת שְׂאוּל, וְעוֹד, שֶׁהֵלֵא קְבוּרַת
עֲצֻמוֹת שְׂאוּל הִיתָה זִמְן רַב אַחֵר מִיתַתוֹ.
שֶׁהַמְּדַרְשׁ מוֹסִיף לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׂאָף אִם עִשׂוּ
תְּשׁוּבָה רַק מִירָאָה, וְרַק אַחֲרֵי מִיתַת הַצְּדִיק,
אֵךְ קוּדֵם קְבוּרַתוֹ, עֲדִיין הַקְּבוּרָה מִכְּפַרְת
עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ הַמִּיתָה, וְנַחֲשֵׁב כְּמוֹ שְׁעִשׂוּ
תְּשׁוּבָה קוּדֵם מִיתַתוֹ, וְלִכֵּן הִיא מִכְּפַרְת²⁰.

ההספד לצדיק בלא תשובה מועיל רק לעכב הפורענות
וְנִיחָא הַשְׁתָּא - לְפִי דְּבֵרִינוּ מִיּוֹשֵׁב מֵה
שְׂאָמְרוּ בְּגֵמֵרָא בְּסִנְהֵדְרִין, שְׁהֶסְפָּדָן שְׁלֹא

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

הביא דבריו, וכתב שבנחמד למראה (ראה פסחים פ"א
ה"ח) נחלק עליו, משום שאין הצדיקים עצמם
מכפרים על הדור, אלא עיקר הכפרה הוא מחמת
הסיבות והתולדות, ואם כן הכפרה היא תיכף לאחר
המיתה קודם הקבורה].¹⁷ וכן מבואר גם כן,
ממה שלמדו שם דבר זה מהמבול, שהמתין הקב"ה
שבעת ימים כדי שיוכלו להתאבל על מתושלח הצדיק
ולהספידו, אולם מיד לאחר מיכן הביא עליהם את
המבול.¹⁸ ולפי ביאורי המפרשים שהובאו
בהערה לעיל, שיש תנאים הסוברים שמיתת צדיק
מכפרת בלא תשובה [בהערה לעיל], צריך לומר, שהם
חולקים על מאמר זה שההספד רק מעכב הפורענות,
שהרי לעולם מיתת הצדיק מכפרת.¹⁹ ראה

עמהם.²⁰ שאמנם עיקר הלימוד הוא ממיתת
בני אהרן שהוא פסוק בתורה. אלא בשביל שלא נאמר
שהיא מכפרת אף אם עשו תשובה לאחר המיתה, לכן
מביא המדרש מעצמות שאוּל, שמפני שעשו תשובה
לכל הפחות לפני הקבורה, מכפרת הקבורה כמו
המיתה, אבל התשובה שלאחר הקבורה אינה
מצטרפת עם המיתה לכפר עמה. [ובעיקר זמן הכפרה
במיתת הצדיק, ראה מערכי לב (להרב רפאל יוסף חזן
זצ"ל, דרוש נו ד"ה אמרתי בתחילת קטט, א), שמה
שמיתת צדיק מכפרת, היינו אחר הקבורה והטירה
ונקיון וטבילה בנהר דינור, שעל ידי זה הוכשר לקרבן
שיקריב מיכאל השר הגדול, דוגמת הקרבנות
שהכפרה הוא בשעת ההקרבה. ובחלק יעקב (דרוש ה)

וְעוֹד יֵשׁ לֹאמֵר, דְּאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (ויק"ד - כא, ד) עַל פְּסוּק (ויקרא טז, ג) 'בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ', זֶה שְׁאָמַר הַכֹּתוּב (משלי - כד, ו) 'כִּי בְתַחְבְּלוֹת תַּעֲשֶׂה לָּךְ מִלְחָמָה', רַבִּי נֵתָן וְרַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי סִימּוֹן אֹמְרִי,

אִם עֲשִׂיתָ חֲבִילוֹת שֶׁל עֲבֵרוֹת, עֲשֵׂה בְּנִגְדָן חֲבִילוֹת שֶׁל מְצוּוֹת, 'עֵינַיִם רְמוֹת' (שם ו, יז), 'וְהָיוּ לְטִטְפַת' וְכוּ' (דברים ו, ח), וְעֵינַיִם שָׁם. וְהִיפָה תֹאֵר (השלם, ויק"ד שם) הַרְבֵּה לְהַקְשׁוֹת עַל מִדְרָשׁ זֶה, וְעֵינַיִם שָׁם.

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאֵר

'בְּתַחְבְּלוֹת', מלשון חבילות. רבי נתן ורבי אחא בשם רבי סימון אומר, אם עשית חבילות של עבירות - הרבית לחטוא, כשהנך רוצה לשוב בתשובה, עשה בנגדן חבילות של מצוות - הרבה מצוות, שאם חטאת ב'עֵינַיִם רְמוֹת' (שם ו, יז) תקיים כנגד זה מצוות תפילין של ראש, ותניחן כנגד בין עיניך, כמו שכתוב (דברים ו, ח) 'וְהָיוּ לְטִטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ', וְעֵינַיִם שָׁם. וְהִיפָה תֹאֵר (השלם, ד"ה עשה) 'הַרְבֵּה לְהַקְשׁוֹת עַל דְּבָרֵי מִדְרָשׁ זֶה, מֵה שֵׁיךְ לִשׁוֹן 'חֲבִילוֹת' בְּמִצְוֹת, וּמֵהוּ עֵינַיִם עֲשִׂיתָ הַמְצוּוֹת כִּנְגַד הַעֲבִירוֹת, וְשִׁיחֵהוּ הַמְצוּוֹת מֵאוֹתוֹ עֵינַיִם שֶׁל הַעֲבִירוֹת, וְעֵינַיִם שָׁם.

לְגַמְרֵי, פֶּנ"ל - כמבואר בדברי הרי"ף שהובא לעיל, שדווקא תשובה מאהבה מכפרת בכח עצמה, אבל תשובה מיראה מכפרת רק כשנעשית קודם מיתת הצדיק וקבורתו, ולכך אמרו שהספדס של צדיקים רק מעכבת הפורענות, דהיינו שמה שישובו בתשובה מיראה על ידי ההספד, יעכב את הפורענות מלבוא.^ט

עיקר התשובה בקיום מצוה שהיצר הסיטון לחטוא כנגדה וְעוֹד יֵשׁ לֹאמֵר^מ, בהקדם מה דְּאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (ויק"ד כא, ד) עַל הַפְּסוּק (ויקרא טז, ג) 'בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ', זֶה שְׁאָמַר הַכֹּתוּב (משלי כד, ו) 'כִּי בְתַחְבְּלוֹת תַּעֲשֶׂה לָּךְ מִלְחָמָה', וִישׁ לְדַרוֹשׁ תִּיבַת

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

את בניכם' (דברים יא, יט). 'ידיים שופכות דם נקי', וקשרתם לאות על ירך' (דברים ו, ח). 'לב חורש מחשבות און' (משלי ו, יח), 'והיו הדברים האלה' (דברים ו, ו). 'רגלים ממהרות לרוץ לרעה', הוי רץ אחר מילה, שהיא בין ברכים. 'יפיה כזבים עד חמס' (שם), 'ואתם עדי נאום ה'' (ישעיהו מג, יב). 'ומשלח מדנים בין אחים', 'בקש שלום ורדפהו' (תהלים לד, טו). מ.ב. לשון הפסוק, 'בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר לחטאת ואיל אהרן אל מ.ג. לשון הפסוק, 'כי בתחבולות תעשה לך מלחמה ותשופע ברב יעצץ'. מ.ד. לשון הפסוק, 'עֵינַיִם רְמוֹת לְשׁוֹן שֶׁקֶר וְיָדוּם שֶׁפְּכוֹת דָּם נָקִי'. מ.ה. לשון הפסוק, 'וְקִשְׁרָתָם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיוּ לְטִטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ'. מ.ו. לשון היפה תואר, יש לעיין, מהו טעם החבילות בריבוי המצוות, שכל אחת היא בפני עצמה, כי אין עושין מצוות חבילות חבילות. ומאי טעמא האוהרות הזאת. ועוד קשה, עשיית המצוות כנגד העבירות מאי טעמא לדבר, אם במי שעשה תשובה מהעבירות, כבר שב ורפא לו

במהרש"א (סנהדרין קח, ב ד"ה ויהי) שביאר, שאפשר שעל ידי הספדו של צדיק יחזור בתשובה, שאין עוד מי שיגן עליהם כיון שהצדיק נפטר מן העולם. ט.ב. ובזה מיושב גם כן למה אמרו שמיתת צדיקים מביא רעה לעולם, שיהו כשלא עשו תשובה לפני הקבורה, וממילא לא נעשה שום כפרה על ידי מיתת הצדיק, ולכך הרעה שהיתה עתידה לבוא קודם מיתת הצדיק, לא נתבטלה. מ. רבינו מבאר בדרך נוספת, לא הטעם שמלבד הלימוד מיום הכיפורים, הוצרך המדרש להוסיף וללמוד ענין כפרת מיתת צדיקים, גם מהפסוק האמור בעניינו של מיתת וקבורת שאול, וכן מבאר רבינו את ענין הכפרה שעל ידי המיתה וההספד, וראה בהערה הלקן, ההבדל בין שני פירושי רבינו. מ.א. לשון המדרש, 'בזאת יבא אהרן', זה שאמר הכתוב 'כי בתחבולות תעשה לך מלחמה', רבי נתן ורבי אחא בשם רבי סימון אמר, אם עשית חבילות של עבירות, עשה כנגדן חבילות של מצוות. 'עֵינַיִם רְמוֹת' (משלי ו, יז) והיו לטוטפות בין עיניך' (דברים ו, ח). 'לשון שקר' ולמדתם אותם

וְלִדְרִיךְ נִרְאָה, שִׁיבוֹן שְׁפִיר בְּמַה שְׁנוֹדַע כִּי הָאָדָם נִבְרָא לְתַקֵּן אִיזוֹ בְּעוֹלָם אוֹ אִיזוֹ מִצְוָה, וְכָל עוֹד שְׁלֵא הַשְּׁלִים תְּקוּנוֹ, הָרִי הוּא כִּלְא הָיָה יוֹטוֹב מִמֶּנּוּ הַנִּפְלֵא. וְכֹתֵב הָרַב הַקְּדוּשׁ, שֶׁהַיֶּצֶר הָרַע

וְלִדְרִיךְ נִרְאָה לומר¹⁰, שֶׁהַמְּדַרְשׁ יוֹבֵן שְׁפִיר, בְּהַקְדָּם מַה שְׁנוֹדַע¹¹, כִּי הָאָדָם נִבְרָא לְתַקֵּן אִיזוֹ דְּבַר מְסוּיִים בְּעוֹפֵם, אוֹ לְקִיִּים אִיזוֹ מִצְוָה מְסוּיִימָת, וְכָל עוֹד שְׁלֵא הַשְּׁלִים תְּקוּנוֹ הַמִּיּוּחַד לוֹ, אִךְ אִם קִיִּים אֵת שֶׁאֵר הַמִּצְוֹת, הָרִי הוּא כִּלְא הָיָה - כִּאִלּוּ לֹא נִבְרָא וְלֹא קִיִּים מִצְוֹת, יוֹטוֹב מִמֶּנּוּ הַנִּפְלֵא שֶׁהַפִּילתוֹ אִמּוֹ וְלֹא בֹא לְעוֹלָם¹².

זָרַע שְׁמִי שׁוֹן הַמְּבֹאָר

עוֹד יֵשׁ לְהַקְדִּים מַה שְׁכֹּתֵב הָרַב הַקְּדוּשׁ - הָאֲר"י¹³, שֶׁהַיֶּצֶר הָרַע הַמְּסִית אֵת הָאָדָם לְחִטָּא, מְשִׂיאָ יוֹתֵר - הוּא מְסִיתוֹ וּמִתְגַּבֵּר כִּיּוֹתֵר לְחִטָּא - לְהַחֲטִיאוֹ בְּאוֹתוֹ דְּבַר שְׁבֹא לְעוֹלָם בְּשִׁבִיל לְתַקֵּן אוֹתוֹ, מִמָּה שְׁמִסִּיתוֹ לְעִבּוֹר עַל שְׁאָר הַמִּצְוֹת.

וְעַל כֵּךְ אָמַר הַמְּדַרְשׁ, שְׁלֵא דִּי שְׁתַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה מְעוֹנְנוֹתֶיךָ, כִּי אִךְ עַל פִּי שְׁתַּעֲבֹא זַפְאֵי בְּדִינְךָ עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה, עַדִּין לֹא

וְלִדְרִיךְ נִרְאָה לומר¹⁰, שֶׁהַמְּדַרְשׁ יוֹבֵן שְׁפִיר, בְּהַקְדָּם מַה שְׁנוֹדַע¹¹, כִּי הָאָדָם נִבְרָא לְתַקֵּן אִיזוֹ דְּבַר מְסוּיִים בְּעוֹפֵם, אוֹ לְקִיִּים אִיזוֹ מִצְוָה מְסוּיִימָת, וְכָל עוֹד שְׁלֵא הַשְּׁלִים תְּקוּנוֹ הַמִּיּוּחַד לוֹ, אִךְ אִם קִיִּים אֵת שֶׁאֵר הַמִּצְוֹת, הָרִי הוּא כִּלְא הָיָה - כִּאִלּוּ לֹא נִבְרָא וְלֹא קִיִּים מִצְוֹת, יוֹטוֹב מִמֶּנּוּ הַנִּפְלֵא שֶׁהַפִּילתוֹ אִמּוֹ וְלֹא בֹא לְעוֹלָם¹².

צִיּוּגִים וּמְקוֹדוֹת

הַמְּקוֹבְלִים וְכוּ'. וְלִכְךָ לְפַעֲמִים הָאָדָם כֹּבֵר הִיָּה בְּעוֹלָם וְחֹזֵר עֵתָה שְׁנִית לְעוֹלָם כְּדִי לְתַקֵּן אִיזוֹ עֲבִירָה שְׁעִשָּׂה בְּחֵיּוֹתוֹ כֹּבֵר בְּעוֹלָם אוֹ שְׁלֵא קִיִּים אִיזוֹ מִצְוָה אֲשֶׁר חָזַר בְּעִבּוּרוֹ. מַטְ. עַל פִּי קֹהֶלֶת (ו, ג), אִם יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשְׁנַיִם יָרָתָה יָהִיָּה רָבִב שְׁקִיָּוִי יָמֵי שְׁנָיו וְנִפְשׁוֹ לֹא תִשְׁבַּע מִן הַשְּׁבוּכָה וְגַם קְבוּרָה לֹא הָיְתָה לוֹ אֶמְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנִּפְלֵא. וְרֵאָה כְּלִי חֲמֻדָּה (לְהַרְבֵּ שְׁמוֹאֵל לְאַנְיָאָדוֹ זְע"ל, פְּרַשְׁתַּ מְטוֹת - דְּרוֹשׁ שְׁנֵי) שְׁבִיאָר בְּשֵׁם הַרְמ"ק אֵת מַעֲלַת הַנִּפְלֵא שְׁבוּזָה הוּא מִתְקַן גִּלְגּוּל, וְהוּא טוֹב מִמִּי שֶׁהוֹלֵךְ וּמִתְקַלְקֵל. 3. זֶה לִשׁוֹן עַמֻּק הַמִּלֶּךְ (שְׁעַר יַד פְּרַק נָה), בְּרִיאָתוֹ שְׁנִית וּמִכָּאֵן וְהַלָּאָה, הוּא בְּרוּב חֲסִדוֹ יִתְבָּרַךְ לְבִלְתֵּי יָדַח מִמֶּנּוּ נָדַח. וְאִמְרוּ יוֹעֲכְשֵׁי שְׁנַבְרָא יִפְשַׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂיו, פְּרוּשׁ וְעַכְשֵׁי שְׁנַבְרָא פֶּעַם אַחֲרָת, וְמִלַּת עַכְשֵׁי דִּיִּקָּא, רְצָה לומר בְּרִיאָתוֹ עַכְשֵׁי פֶּעַם אַחֲרָת, שְׁלֵא עֲשָׂה רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּב"ה, יִפְשַׁפֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂיו שְׁעִשָּׂה בְּרַאשׁוֹנָה, שְׁנַחֲתִיב גִּלְגּוּל אוֹדוֹת זֶה וְכוּ'. יַעֲשֶׂה זֶה הָעֵנִין, יִמְשַׁמֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂיו, רְצָה לומר יִמְשַׁמֵּשׁ זֶה בְּשִׁכְלוֹ, עַל אִיזוֹ עֲבִירָה חֲשִׁקוֹ גוֹבֵר, יוֹתֵר מְכָל שֶׁאֵר הַעֲבִירוֹת, בִּידוּעַ הוּא שְׁהִיָּה קוֹדֵם זֶה הַפֶּעַם גַּם כֵּן בְּעוֹלָם וְהִיָּה מְשַׁעַם בְּעַצְמוֹ הַיֶּצֶר הָרַע בְּאוֹתָהּ הַעֲבִירָה, וּבְשִׁבִילָהּ נִתְגַּלְגַּל לְתַקֵּן הַעֲבִירָה. וּבִגְלִגּוּל זֶה עַדִּיין הִיא מִלְּפַתּוֹ, וּמִבְּקֶשֶׁת לִימּוּדוֹ הָרַאשׁוֹן, וְנַחֲזָקָה אוֹתָהּ הַטּוֹמָאָה בְּקִרְבּוֹ, וְקִנְתָּה שְׁבִיתָה

מְבַלֵּי מַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת, וְאִם הִיא מְהַעֲבִירוֹת שֶׁתְּשׁוּבָה תוֹלָה וְיִסְרוּךְ אוֹ מִיתָה מְמַרְקִין מִה יוֹעִילוֹ הַמִּצְוֹת, וְאִם בְּמִי שְׁלֵא שְׁב, פְּשִׁיטָא שְׁלֵא יִגְנוּ עָלָיו הַמִּצְוֹת לְהַצִּילוֹ מְהַעֲנֹשׁ עוֹלָם הַבַּת, דְּעִבִּירָה מְכַבָּה מִצְוָה וְכוּ', וְעוֹד מְאִי שְׁנֵא הַנִּי מִצְוֹת כִּנְגֵדוֹ כֵּל מִצְוָה נְמִי מְגִינָה מִה יִסְרוּךְ וְכוּ'. מִזֵּ. רֵאָה גַם בְּסִפֵּר תוֹלָדוֹת שְׁמִי שׁוֹן (פ"ד מְכ"א) שְׁבִיאָר רַבִּינוֹ אֵת הַמְּדַרְשׁ בַּאֲפֹן זֶה. מַח. לִשׁוֹן סִפֵּר הַגִּלְגּוּלִים (לְמַהֲרַח"ו פ"ד), וְבוּזָה תְּבִין גַּם מַה שְׁאִמְרוּ בְּגַמְרָא וְכוּ', אֲבִיךָ בְּמֵאִי זְהִיר טְפִי, אִמַּר לִיָּה, בְּצִיצִית, וְיֵשׁ צְדִיקִים שְׁנִזְהִירִים בְּמִצְוָה אַחַת יוֹתֵר מֵאַחֲרָת, וְקִשָּׁה, הָרִי אִמְרוּ חֲז"ל (אֲבוֹת פ"ב מ"א), וְהוּי זְהִיר בְּמִצְוָה קְלָה כְּכַחֲמוֹרָה, אִךְ שְׁהָם הִיוּ חֲכָמִים, וְהוּי יוֹדְעִים מַה שְׁחָסַר מֵהֶם וְכוּ', אִמְנַם שֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם שְׂאִין יוֹדְעִים עַל מַה בֹּא לְעוֹלָם וּמַה חָסֵר לָהֶם, צְרִיכִין לְקִיִּים אֵת הַכֵּל, וְלִכְךָ זְהִירוֹ הוּי זְהִיר בְּמִצְוָה קְלָה כְּכַחֲמוֹרָה. וּבְשַׁעֲרֵי הַגִּלְגּוּלִים (הַקְּדָמָה ח) כְּתֹב, דַּע, כִּי הַנְּשַׁמּוֹת יִתְגַּלְגְּלוּ לְכַמָּה סִיבוֹת, הָרַאשׁוֹנָה הוּא, לְפִי שְׁעֵבַר עַל אִיזוֹ עֲבִירָה מְעִבִירוֹת שְׁבַתּוֹרָה, וְבֹא לְתַקֵּן. הַשְּׁנִיָּה הוּא, לְתַקֵּן אִיזוֹ מִצְוָה שְׁחָסַר מִמֶּנּוּ. הַשְּׁלִישִׁית הִיא, שְׁבֹא לְצוּרֵן אַחֲרֵים, לְהַדְרִיכֵם וּלְתַקֵּנֶם. וּבַנְּחֻלָּת בְּנִימִין (מִצְוָה קְבֹד"ה וְהָנָה אֵם) כְּתֹב, דְּלַפְעֲמִים הָאָדָם שְׁכַבֵּר הִיָּה בְּעוֹלָם חָזַר עַל מַסְעִיו לְבוֹא עוֹד הַפֶּעַם לְזֶה הָעוֹלָם בְּגִלְגּוּל עִבּוֹר כְּמָה סִיבוֹת, כְּנוֹדַע דַּעַת

(תהלים קיט, א-ג) 'אֲשֶׁרִי תְּמִימֵי דָרְךָ
הַהֲלֹכִים' וְכוּ', 'אֲשֶׁרִי נִצְרֵי עֲדֹתֶיךָ וְכוּ',
'אֵף לֹא פָעַלְוּ עִוְלָה' וְכוּ'. 'אֲשֶׁרִיהֶם
לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים שְׁמַעוּלָם לֹא חָטְאוּ,
וְנִקְרְאוּ תְּמִימִים שְׁתֵּמִיד הִלְכוּ בְּתוֹרַת
ה', וְאֲשֶׁרִיהֶם אֵף לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה

כְּלוּם בְּתַקוּן הָעוֹלָם. וְלִכֵּן הִדְרָךְ הַנְּכוֹן,
שְׂבִמָה שְׁפָנְמַת תְּשׁוּבָה לְקַיֵּם הַמְצֻוֹת, כִּי
בְּיָדָי תַעֲשֶׂה הַחֻבָּה הַמְטַלֶּת עָלֶיךָ,
וּבְמָה שְׁקַלְקַלְתָּ, הוּא הָאוֹת שְׁאוֹתוֹ
הַדָּבָר הֵיךְ צָרִיךְ תַקוּן.
וְלִפִּי זֶה אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם

זֶרַע שְׂמִיּוֹן הַמְבֹאֵד

רמז בפסוקי תהלים לתיקון האדם כנגד חטאו
וכנגד סיבת ביאתו לעולם

וְלִפִּי זֶה, יֵשׁ לְבָאֵר גַּם כֵּן מֵה שְׁאֵמַר דָּוִד
הַמֶּלֶךְ עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם (תהלים קיט, א-ג)²¹ 'אֲשֶׁרִי
תְּמִימֵי דָרְךָ הַהֲלֹכִים' וְכוּ', 'אֲשֶׁרִי נִצְרֵי
עֲדֹתֶיךָ וְכוּ', 'אֵף לֹא פָעַלְוּ עִוְלָה' וְכוּ'.
פירושו, הפסוק הראשון 'אֲשֶׁרִי תְּמִימֵי דָרְךָ'
מדבר בענין צדיקים גמורים, ועליהם אמר
אֲשֶׁרִיהֶם לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים, שְׁמַעוּלָם לֹא
חָטְאוּ, וְנִקְרְאוּ 'תְּמִימִים' לְפִי שְׁתֵּמִיד הִלְכוּ
'בְּתוֹרַת ה'', וכמשמעות הפסוק 'הַהֲלֹכִים
בְּתוֹרַת ה'', דמשמע שתמיד הלכו בה. והפסוק
השני מדבר בבעלי תשובה ואף עליהם אמר
'אֲשֶׁרִי', פירושו, וְאֲשֶׁרִיהֶם אֵף לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה,
שְׂאִינִים 'תְּמִימִים' כִּיּוֹן שְׁלֹא הִלְכוּ תְּמִיד בְּתוֹרַת

הוֹעֲלֶתָ כְּלוּם בְּתַקוּן הָעוֹלָם, שֶׁהִרִי לֹא
תִּיקַנְתָּ אֲלֵא מֵה שְׁקַלְקַלְתָּ²². וְלִכֵּן הִדְרָךְ
הַנְּכוֹן הוּא, שְׂבִמָה שְׁפָנְמַת תְּשׁוּבָה לְקַיֵּם
הַמְצֻוֹת שֶׁהֵן כִּנְגַד עוֹנוֹתֶיךָ, כִּי עַל יְדֵי זֶה,
בְּיָדָי תַעֲשֶׂה הַחֻבָּה הַמְטַלֶּת עָלֶיךָ -
שֶׁעֲבוּרָה נִבְרָאת, וּבְמָה שְׁקַלְקַלְתָּ וְלֹא
הִצַּלְתָּ לְהַתְּגַבֵּר עַל יִצְרָךְ, הוּא הָאוֹת
שְׁאוֹתוֹ הַדָּבָר הֵיךְ צָרִיךְ תַקוּן, לְפִי שֶׁהִיִּצֵר
הִרַע הִסִּיתְךָ לְחִטּוֹא דוֹקָא בְּאוֹתוֹ דְּבַר
שֶׁעֲבוּרוֹ נִבְרָאת.

וכך הוא פירוש המדרש, אם עשית
חבילות של עבירות, תדע שזהו סימן
שנבראת כדי לתקן את המצוות שהן נגד אותן
עבירות, שלפי שעבורן נבראת, היצר השיאך
ביותר לעבור על העבירות שהן כנגדן²³.

צִוּוּנִים וּמְקוּרֹת

משם יוכיח שלזה בא'. והעתיקו בקצרה בהקדמת
ספר יוסף אומץ (הקדמון). וכן מבואר בשבט מוסר
(פ"א ופכ"ג). והובא ענין זה בהרבה ספרים בשם
האר"י והמקובלים, ראה עבודת ישראל (ליקוטים
לאבות פ"ד מ"א) ובשפתי צדיק (פרשת שלח אות ח)
כתב שהחידושי הר"ם אמר כן בשם האר"י. וראה אור
המאיר (פרשת נשא) באר כ"ם חיים (פרשת ראה) ושם
משמואל (לך לך תרע"ו). נא. מתוך לשון רבינו
בתולדות שמשון (שם). נב. ובוה מיושבים
קושיות היפה תואר על המדרש, וכפי שציין רבינו
בתחילת דבריו שהקדים קושיותיו לפירושו.
גג. לשון הפסוקים, 'אֲשֶׁרִי תְּמִימֵי דָרְךָ הַהֲלֹכִים
בְּתוֹרַת ה'. אֲשֶׁרִי נִצְרֵי עֲדֹתֶיךָ לְכָל לֵב יִדְרָשׁוּהוּ. אֵף
לֹא פָעַלְוּ עִוְלָה בְּדַרְכֵיךָ הַלְכוּ. נד. יתכן
שכוונת רבינו ליישב מה שיש לדקדק בפסוקים,
שנכפל 'אֲשֶׁרִי' [ומשמע מכך שניצרי עדותי] הם
אנשים שונים מהתמימי דרך], ומהו 'אֵף' לא פעלו

אצלו, ועל זה אמרו רז"ל (קדושין כ, ב) כל העובר
עבירה ושנה בה, כאלו הותרה לו. שאין לו מנוחה
מגירוי היצר הרע. ולא זו בלבד אלא אף זו, אפילו
כפעם הראשון שנברא יכול למשמש במעשיו, איזה
קליפה היא אצלו מטענת הליפוף הנזכר, ועל כל
פנים מי שנותן להיצר הרע כח וגבורה, משהה אותו
בו בגירוי עצום וחזק, הוא מחזק הטומאה ומדבק
אותה בו כל כך, עד שקשה לו להפרידה ממנו.
ובקהלת יעקב (להרב משה גאלאנטי זצ"ל, על קהלת א,
י) לאחר שהארץ מאוד בעיני גלגולים, סיים בזה"ל
'ולמה ששאלוני במה יודע איפה ויכיר מה בא לתקן
מקצת מעשיו, ממעשיו יוכיח לדעת, דאיזה דבר לבו
רויך, אם חטא בגזול, עתה גם כן יאהב הגזול, כי
המתחרת חתורה לו מקודם, וכן לכל עבירה שלבו
דורש אותה זו היא שנכשל בה, וצריך הרחק גדול
ממנה ומן הדומה לה, וכן גם כן ענין חסרון המצוות
לראות באיזה מצוה ירוץ או ישתדל יותר מאחרים,

פסוק 'אֲשֶׁרִי
תְּמִימֵי דָרְךָ
וְכוּ' 'אֲשֶׁרִי
נִצְרֵי וְכוּ'
'אֵף לֹא
פָעַלְוּ עִוְלָה'
וְכוּ'

וְהֵם לְמַדִּים אוֹתָם בְּמַה שֶׁקִּלְקְלוּ בָהֶם. וְזָהוּ הַטַּעַם נְמוֹ שְׂמִינִיזוֹן וְהַסְפָּדָם שֶׁל צַדִּיקִים מִכְפַּרְתָּ, לְפִי שֶׁהַדּוֹר הַטָּאוּ בְּמַה שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ לְקוֹל הַצַּדִּיק בְּעוֹד שֶׁהָיָה חַי וְהָיָה מוֹכִיחֵם, וּפְגָמוֹ בְּכַבּוֹדוֹ. וּמַעֲתָה בְּכַבּוֹד שְׁעוֹשִׂים לוֹ אַחַר מוֹתוֹ, וּמִכָּל שָׁפָן אִם יֵשׁוּבוּ מִחַטָּאתָם, חוֹזְרִים לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁקִּלְקְלוּ.

שְׂמַעְתָּהּ הֵם 'נִצְרֵי עֲדָתוֹ', וְיִדְרְשׁוּ אֶת ה' 'בְּכָל לַב' שִׁימַחֵל לָהֶם עוֹנוֹתֵיהֶם, וּמַה הֵם עוֹשִׂים בְּדִי לְתַקֵּן עַצְמָם, 'אֵף לֹא פָּעְלוּ עוֹלָה' דְּהִינּוּ סִלּוֹק הָרַע. וְעוֹד, שְׂבָמָה שֶׁחֲטָאוּ, חֲזָרוּ לְתַקֵּן בְּמַצּוֹת, וְזָהוּ 'בְּדַרְכָּיו הִלְכוּ', בְּאוֹתָן הַדַּרְכִּים שֶׁרָצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁשְׁלָחֵם בְּעוֹלָם בְּדִי שִׁינְתַּקְנוּ אוֹתָם,

זֶרַע שְׂמִינִיזוֹן הַמְבַאֵד

הַדְּבָרִים הַלְלוּ הֵם צַרִּיכִים לְתַקֵּן, בְּמַה שֶׁקִּלְקְלוּ בָהֶם^י - מֵתוֹךְ שֶׁהֵיכָר הָרַע הַסִּיתָם לַחֲטוֹא בָהֶם, שֶׁהוּא סִימָן שֶׁנִּשְׁלַחוּ לְעוֹלָם כְּדִי לְתַקֵּן דְּבַר זֶה.

ההתעסקות בכבוד הצדיק שמת
תיקון על מה שביזוהו בחייו

וְזָהוּ הַטַּעַם נְמוֹ שְׂמִינִיזוֹן וְהַסְפָּדָם שֶׁל צַדִּיקִים מִכְפַּרְתָּ, לְפִי שֶׁהַדּוֹר הַטָּאוּ בְּמַה שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ לְקוֹל הַצַּדִּיק, בְּעוֹד שֶׁהָיָה חַי, וְהָיָה מוֹכִיחֵם - מֵעוֹרָם לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה, וּבְזֶה פְּגָמוֹ בְּכַבּוֹדוֹ. וּמַעֲתָה בְּכַבּוֹד שְׁעוֹשִׂים לוֹ אַחַר מוֹתוֹ לְקַבְּרוֹ וְלַהֲסַפְּדוֹ, וּמִכָּל שָׁפָן אִם עַל יְדֵי הַהֲסַפֵּד שְׁעוֹשִׂים לַצַּדִּיק, יֵשׁוּבוּ מִחַטָּאתָם, שֶׁעֲלֵיהֶם הָיָה הַצַּדִּיק מוֹכִיחֵם^י, חוֹזְרִים לְתַקֵּן בְּמַה שֶׁקִּלְקְלוּ, וּמֵתַקְנִים בְּכֹךְ אֵת הַתִּיקוֹן הַמִּיּוֹחַד לָהֶם^י.

ה', אלא מעתה הם 'נִצְרֵי עֲדָתוֹ' - שוּמְרֵי מִצְוֹתָיו לְקִיּוּמָם, 'בְּכָל לַב יִדְרְשׁוּהוּ' - וְיִדְרְשׁוּ אֶת ה' - יִתְפַּלְלוּ אֵלָיו בְּכָל לַב, שִׁימַחֵל לָהֶם עוֹנוֹתֵיהֶם, כִּיּוֹן שֶׁחֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָה.

ועליהם הוסיף לומר 'אֵף לֹא פָּעְלוּ עוֹלָה בְּדַרְכָּיו הִלְכוּ', כְּלוּמַר, וּמַה הֵם עוֹשִׂים בְּדִי לְתַקֵּן עַצְמָם, הַעֲנִין הָרֵאשׁוֹן שֶׁצַּרִּיכִים לַעֲשׂוֹת בְּתִשׁוּבָתָם, 'אֵף לֹא פָּעְלוּ עוֹלָה', דְּהִינּוּ סִלּוֹק הָרַע - שֶׁמִּסְלָקִים אֶת עַצְמָם מִלַּעֲשׂוֹת רַע. וְעוֹד, שְׂבָמָה שֶׁחֲטָאוּ בְּתַחֲלִילָה, חֲזָרוּ לְתַקֵּן בְּמַצּוֹת כְּנִגְדָן, וְזָהוּ מַה שֶׁכְּתוּב בְּהַמִּשָּׁךְ הַפְּסוּק 'בְּדַרְכָּיו הִלְכוּ', שֶׁבְּאוֹתָן הַדַּרְכִּים שֶׁרָצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שִׁשְׁלָחֵם בְּעוֹלָם בְּדִי שִׁינְתַּקְנוּ אוֹתָם, וְהֵם לְמַדִּים אוֹתָם - מִבְּנִינִים אֶת דַּרְכֵי ה' וְרִצּוֹנוֹ שֶׁאֵת

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

כיפרה. שֶׁמִּפְנֵי שֶׁבִּיזוּ אֶת הַצַּדִּיק כְּשֶׁלֹּא שָׁמְעוּ לְתוֹכַחְתּוֹ, נִצְרָךְ לְתַקֵּן עֲבִירָה מִסוּיִימַת זוֹ, בְּשִׁבְלֵי לְהַשְׁלִים הַכִּפְרָה הַנַּעֲשִׂית בְּעִיקָר מִיתַת הַצַּדִּיק [מִלְּבַד מַה שֶׁהֵם עוֹשִׂים תִּשׁוּבָה מִירֵאָה מִפְּנֵי מִיתַתוֹ], וְזָהוּ עַל יְדֵי שִׁיכְבּוּדוֹ בְּהַסְפָּד עֲלָיו. תְּמַצִּית הַדְּרוֹשׁ: א. מִהַכִּפְרָה שֶׁבִּיּוֹם הַכִּיפּוּרִים הַמְכַפֶּרֶת לְגַמְרֵי, לְמַדִּים שֶׁגַם מִיתַת צַדִּיקִים מְכַפֶּרֶת לְגַמְרֵי. כְּשֶׁכֵּס שֶׁתִּשׁוּבָה מִירֵאָה תּוֹלָה יוֹם הַכִּיפּוּרִים מִכִּפּוּר, כִּךְ מִיתַת הַצַּדִּיק מְכַפֶּרֶת אַחַר תִּשׁוּבָה מִירֵאָה. ב. אֵף שֶׁהַתִּשׁוּבָה נַעֲשִׂית אַחַר מִיתַתוֹ, כִּיּוֹן שֶׁהִיא קוֹדֵם קְבוּרָתוֹ, הִרִי זֶה נִחְשָׁב שֶׁחֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָה קוֹדֵם מִיתַתוֹ, שֶׁהַקְּבוּרָה נִחְשָׁבֶת כְּמִיתָה, כִּיּוֹן שֶׁהִיא עִיקָר הַחֲסָד שְׁעוֹשִׂים עִם הַמֵּת.

עוֹלָה. וְרֵאָה בְּאִשְׁלִיךְ (פְּסוּק א) שֶׁדַּקְדַּק כֵּן בְּלִשׁוֹן הַפְּסוּק. נֵה. עַד כֵּאֵן גַּם בְּתוֹלְדוֹת שְׁמִשׁוֹן (שם). נו. מִלִּשׁוֹן רַבִּינוּ נִרְאָה קִצַּת שְׁאִין הַכִּפְרָה תְּלוּיָה בְּתִשׁוּבָתָם, אֵלֹא אִפְשֵׁר שֶׁמְכַפֵּר אֵף בְּלֹא תִּשׁוּבָה. [וְאִפְשֵׁר שֶׁמִּפְּנֵי שִׁתְּקַנּוּ אֶת עִיקָר הַחֲטָא שְׁעָשׂוּ כִּלְפֵי הַצַּדִּיק, לְכַךְ מִיתַתוֹ תִּכְפֵּר עֲלֵיהֶם אִפְּיִלוּ שֶׁלֹּא יִשׁוּבוּ עַל שֶׁאֵר חֲטָאִיהֶם שֶׁהַצַּדִּיק הוֹכִיחֵם עֲלֵיהֶם]. נו. וּבְזֶה מִיּוֹשֵׁב מַה שֶׁמִּלְּבַד הַלִּימוּד מִיּוֹם הַכִּיפּוּרִים, הוֹצֵרֵךְ הַמְדַרְשׁ הַהוֹסִיף וְלַמּוֹד עֲנִין כִּפְרַת מִיתַת צַדִּיקִים, גַּם מִהַפְּסוּק הָאִמּוּר בְּנִינְיוֹ שֶׁל מִיתַת וְקְבוּרַת שְׁאוּל. וְכֵן יִתִּישֵׁב מַה שֶׁאִמְרוּ שֶׁהַהֲסַפֵּד מְעַכֵּב הַפּוֹרְעָנוּת, וּמִשְׁמַע שֶׁלֹּא דִי בְּמַה שֶׁהִמִּיתָה

ציונים ומקורות

ג. מה שאמרו שההספד מעכב הפורענות מלבוא, ואינו מכפר לגמרי, היינו כיון שלא חזרו בתשובה. או משום שחזרתם בתשובה היתה רק לאחר שכבר נקבר הצדיק. ד. ביאור נוסף, שמיתת הצדיק וההספד עליו מכפרים על בני דורו, מפני שתקנו בכך מה שביזוהו כשלא שמעו לקול תוכחתו, ועתה לאחר מיתתו כיבדו אותו כראוי בקבורה והספד. והיינו כוונת המדרש שהחוטא יעשה חבילות של מצוות כנגד העבירות, שיתקן החטא על ידי שיתאמץ לעשות מצוה כנגד מה שהיצר מסיתו לחטוא, כיון שזהו עיקר תיקון הנצרך לנשמתו. ובוזה יתיישבו דברי המדרש שלמדים גם מקבורת שאול שמיתת צדיקים מכפרת, שמה שמכבדים את הצדיק בקבורה ובהספד, מועיל לכפר על חטאם.

פְּרֻשַׁת קְדוּשִׁים

א

מְדַרְשׁ יִלְקוּט (שמעוני פרשת קדושים רמז תרד) 'קְדוּשִׁים תִּהְיוּ בִּי קְדוֹשׁ קַדְשֵׁתֶם אוֹתוֹ. אוֹ אֵינוֹ אוֹמֵר, אֲלֵא אֲנִי' וְכו' (ויקרא יט, ב), אִם מְקַדְּשִׁים אִם קַדְשֵׁתֶם אוֹתוֹ, הֲרִינִי מְקַדֵּשׁ. וְאִם

מֵאִמָּר ז"ל
אם
מְקַדְּשִׁים
אִתְּם עֲצַמְכֶם
וְכו', אוֹ אֵינוֹ
אֲלֵא אִם
מְקַדְּשִׁים
אִתְּם אוֹתִי
הֲרִינִי מְקַדֵּשׁ
וְכו', פְּמִלְיָא
שֶׁל מֶלֶךְ
מִחֲקָה אֵת
הַמֶּלֶךְ

זֶרַע שְׁמוֹשׁוֹן הַמְּבֹאָר

א

בני ישראל מצווים לקדש הנפש והרוח על ידי הנשמה

פי שאני מקודש כבר, מכל מקום, מַעֲלָה - מחשיב אֲנִי עֲלֵיכֶם, בְּאֵלֹוֹ קַדְשֵׁתֶם אוֹתִי - כאילו עשיתם שאהיה קדוש¹. וכך הוא פירוש הפסוק, 'קְדוּשִׁים תִּהְיוּ, 'כִּי' - לפי שעל ידי כן, 'קְדוֹשׁ אֲנִי', כלומר, אני מחשיב לכם, כאילו מה שאני קדוש, הוא על ידיכם².

ושואל המדרש, או שמא הפסוק אֵינוֹ אוֹמֵר - אינו מתכוין לומר שהקב"ה רק

דקוקים בדברי הילקוט

שהקב"ה מחשיב לישראל כאילו הם עשאוהו קדוש

איתא במְדַרְשׁ יִלְקוּט (שמעוני פרשת קדושים רמז תרד)³, בביאור הפסוק (ויקרא יט, ב)⁴ 'קְדוּשִׁים תִּהְיוּ בִּי קְדוֹשׁ אֲנִי' וְכו', שקדושת הקב"ה תלויה בקדושתינו, וכך אמר הקב"ה לישראל, אִם מְקַדְּשִׁים אִתְּם אֵת עֲצַמְכֶם - על ידי שהפרשתם עצמכם מן העריות, ואף מן הדברים המותרים⁵, אף על

ציונים ומקורות

שהוקשה לבעל המדרש, לפי פשט כוונת הפסוק שהכוונה שקדושת ישראל צריכה להיות כקדושת הקב"ה, ושיהיו קדושים כמו שהוא קדוש, והיינו כאילו שציונו הקב"ה שנתדמה אליו יתברך בענין הקדושה, והרי זה דבר שלא יתכן. ועוד קשה, שכפי פשוטו נראה מהפסוק, ש'כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי', היא נתינת טעם למה שנצטוונו להתקדש, והיאך יתכן לומר כן, שהרי אי אפשר לבן אדם לגשת כלל לקדושתו יתברך. ועל כן מבאר המדרש, שלא תלה הקב"ה קדושתינו בקדושתו, אלא אדרבה, כביכול תלה הקב"ה את קדושתו בקדושתנו וכו'. ע"פ קרבן אהרן (על התורה כהנים פרשה א ד"ה כי קדוש, והו"ד בביאורי החפץ חיים לתורת כהנים שם). ה. על פי קרבן אהרן.

א. לשון הילקוט, 'קדושים תהיו כי קדוש אני', אם מקדישים אתם את עצמכם, מעלה אני עליכם כאילו קדשתם אותי. או אינו אומר אלא אם קדשתם אותי, הריני מקודש. ואם לאו, איני מקודש. תלמוד לומר 'כי קדוש אני', בקדושתו אני, בין מקדשין בין שאינן מקדשין. אבא שאול אומר, פמליא של מלך מה עליה להיות, מחקה למלך. ב. לשון הפסוק, יְדַבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ בִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. ג. רש"י עה"ת פירש, שמצות 'קדושים תהיו', הוא להיות פרושים מן העריות ומן העבירה, לפי שבכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה, אתה מוצא קדושה. והרמב"ן פירש, שמצוה זו היא להיות פרושים מן המותרות, וליהנות בדברים המותרים, רק כפי ההכרח. ד. כלומר,

לְאוֹ, אֵינִי מְקַדְּשׁ. תִּלְמוּד לֹמַר 'כִּי קְדוּשׁ אֲנִי, בְּקִדְשִׁי אֲנִי, בֵּין מְקַדְּשִׁים וּבֵין אֵינָם מְקַדְּשִׁים. אָבָא שְׁאוּל אֹמֵר, פְּמִלְיָא שְׁל מְלָךְ מָה קְדוּשׁ אֲנִי, עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת, לְהִיּוֹת מְחַפְּהָ אֶת הַמְּלָךְ, עַב"ל. וְהוּא תְּמוּהָ.

זֶרַע שְׁמִינִיזוֹן הַמְּבַאָר

הַצְּבֵא^ט שְׁל הַמְּלָךְ, מָה עָלֶיךָ - מָה הִיא חַיִּיבַת לַעֲשׂוֹת, שֶׁהִרִי בּוּדָאֵי אֵין מוּטֵל עֲלֶיךָ לַעֲשׂוֹת כַּמְעַשֵׁי הַמֶּלֶךְ מִמֶּשׁ, שֶׁהִרִי אֵין זֶה בַּאֲפִשְׁרוּתָהּ, אֲלֵא פִּשׁוּט הוּא, שְׁכַל מָה שְׁמוּטֵל עֲלֶיךָ הוּא רַק, לְהִיּוֹת מְחַפְּהָ אֶת הַמְּלָךְ - מִצַּפָּה לְהַתְּדַמּוֹת לוֹ בְּמָה שֶׁאֲפִשֵׁר, וּלְלַכַּת בְּחוּקוֹתָיו, כִּךְ גַּם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם הַצְּבֵא שֶׁל הַקְּב"ה, אֲף שֶׁאֵינָם יְכוּלִים לְהַתְּדַמּוֹת אֵלָיו, מְכַל מְקוֹם, יֵשׁ לְהֵם לְצַפּוֹת לְלַכַּת בְּדַרְכֵי שֶׁל הַקְּב"ה, וְכַמוֹ שֶׁהַקְּב"ה הוּא קְדוּשׁ, כִּךְ גַּם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לְהֵם לְהַתְּנַהֵג בְּקְדוּשָׁה, עַב"ל.

וְמִדְרַשׁ זֶה, הוּא תְּמוּהָ - הַרְבֵּה יֵשׁ לְתַמוּהָ בְּדַבְרֵי הַמְּדַרְשׁ^ט.

'מַחֲשִׁיב' יִשְׂרָאֵל כִּאִילוֹ קִידְשׁוֹ אֹתוֹ, אֲלֵא שֶׁהַקְּב"ה אֹמֵר, שֶׁאִם קְדִשְׁתֶּם אֹתִי - עַל יְדֵי מַעֲשִׂיכֶם, אִזְ הָרִינִי מְקַדְּשׁ. וְאִם לֹא - שֶׁלֹּא קִדְשְׁתֶּם אֹתִי בַּמַּעֲשִׂיכֶם, כְּבִיכּוּל אֵינִי מְקַדְּשׁ. וּמְבַאָר הַמְּדַרְשׁ, לְהוֹצִיא מִסְּבֵרָא זֶה, תִּלְמוּד לֹמַר - לְכִךְ נֹאמַר בְּפִסּוּק 'כִּי קְדוּשׁ אֲנִי', כְּלוּמַר, קְדוּשְׁתִּי הִיא מַעֲצָמִי, וּבְקִדְשִׁי אֲנִי קִיִּים, בֵּין אִם אַתֶּם מְקַדְּשִׁים אֹתִי, וּבֵין אִם אֵינָם מְקַדְּשִׁים אֹתִי. וְעַל כֵּן, בּוּדָאֵי שְׁצִרִיךְ לְפַרְשׁ כַּהֲפִירוּשׁ הַרְּאִשׁוֹן, שֶׁהַקְּב"ה אֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁאִם יְקַדְּשׁוּ עִצְמָם, הַקְּב"ה יַחֲשִׁיב לְהֵם, כִּאִילוֹ הֵם קִידְשׁוּ אֹתוֹ יִתְּבַרַךְ.

אָבָא שְׁאוּל אֹמֵר^ט, כְּמוֹ שֶׁהַפְּמִלְיָא -

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

ט. ע"פ ביאורי החפץ חיים על התורת כהנים שם. י. הגירסא לפנינו בילקוט [כפי התיקון], ובספרא (קדושים פרשה א) היא, 'מחקה למלך'. וביאר בקרבן אהרן (על הספרא שם) ז"ל, ר"ל שתחקה עצמה בטכסיסי המלוכה, שאם לא כן אי אפשר לה שתהיה למלך, ולא מפני זה אנו מבקשים ממנה שתהיה דומה למלך במדרגת המלך, אלא כל אחד תהיה קדושתו כפי מדרגתו, ופירוש הפסוק קדושים, לפי שאני ה' שאני אלוהיכם, ואתם פמליא שלי, אני קדוש, ולזה צריכים אתם להתדמות אלי בקדושה כפי חקכם וכפי מה שתוכלו. או ירצה, מחקה למלך, מלשון חוק ומשפט, וירצה מחוקקין חקים אשר יצטרכו מטכסיסי המלך להיותם פמליא למלך, ע"כ. אמנם מדברי רבינו בהמשך, נראה שגם 'מחכה', וביאר באופן אחר, עיי"ש. יא. אפשר שכוננת רבינו לתמוה, כדלהלן. א. היאך יתכן לומר שהקב"ה מחשיב כאילו ישראל עושים שיהיה הקב"ה קדוש, והרי שום אדם אינו יכול להקדיש את הקב"ה. ב. מה שנראה שהיה

ו. שהרי לא נזכר בלשון הפסוק שהוא 'מעלה' כאילו הוא כך, אלא נראה מהפסוק שלפי האמת קדושת הקב"ה נעשית על ידי ישראל. קרבן אהרן (שם ד"ה או אינו). ז. שלא היה לו לומר אלא 'כי קדוש ה' אלהיכם, ומאמרו 'אני', יש ללמוד שהכוונה היא, קדושים תהיו כשביל שאת הקדושה שיש לי מעצמי, אתלה אותה במה שאני אלהיכם, ומעלה אני כאילו אתם קדשתם אותי, וא"כ אין זה אלא לענין הפרסום לבד, לא לעצם הקדושה ח"ו. קרבן אהרן (שם ד"ה תלמוד לומר). ח. מהקרבן אהרן (שם) נראה, שאבא שאול חולק על הפירוש הראשון, ומפרש כפי שהבין המדרש בפשטות כוונת הפסוק, שישראל צריכים לקדש עצמם כקדושת הקב"ה, וכפי שנתבאר בהערה לעיל. ואף שלא שייך לומר שהאדם יתדמה לבוראו, מכל מקום, רצונו של הקב"ה שיתדמו להקב"ה במעשיהם ככל האפשר, וכפי שמתבאר. אמנם רבינו מבאר, שאבא שאול אינו חולק על הפירוש הראשון, אלא מוסיף לו ביאור וכדלהלן.

וַיֵּשׁ לֹמֵר, דְּאִיתָא בְּזִהְרַ תְּצִוָּה דְּף קַבָּב
א, כַּד פְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר
נֶשׁ, עֵבִיד לִיָּה בְּדִוּוּקְנָא עֲלָאָה, וְנִפְחַ בִּיָּה
רוּחָא קְדִישָׁא דְכָלִּיל בְּתַלְתָּ בְּנֶפֶשׁ רוּחַ
וְנִשְׁמָה, וְעֲלָא מִכְּלָא נִשְׁמָה וְכוּ', וְאִי תְּהִיא

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

הָאָדָם מְכַנִּיס אוֹתָהּ נִשְׁמָה בַּעֲבוּדָה אַחֲרָת,
שְׁעַם נִפְשׁוֹ וְרוּחוֹ הַשּׁוֹלְטִים עַל הַגּוּף הוּא
עוֹבֵד עֲבוּדָה זֶרָה^כ, הַאִי הוּא מְסַאֵב לָהּ -
זֶהוּ מִטְמֵא אוֹתָהּ, וְנִפְקַ מִפּוֹלְחָנָא דְמַרְיָה -
וְיוֹצֵא מִעֲבוּדַת קוֹנּוֹ לְגַמְרֵי בְּכָל בַּחֲיֻנּוֹתָיו,
שֶׁהֵם נֶפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה. בְּגִין דְּתַלְתָּ חִילִין
אִילִין, בְּלָהּוּ חַד וְכוּ' - לְפִי שֶׁהַשְּׁלוֹשׁ כּוֹחוֹת
הַלְלוּ, נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה, הֵם מִשְׁתַּתְּפִים יַחַד
וְנַעֲשִׂים כְּמוֹ כַח אֶחָד בְּאָדָם, וְלִכְּן כְּשֶׁאָדָם
פּוֹגֵם אֶת נִפְשׁוֹ אוֹ אֶת רוּחוֹ בַּעֲוֹנוֹ, הֵרִי
הוּא מִטְמֵא וּפּוֹגֵם בְּזֶה גַם אֶת רוּחוֹ אוֹ
נִפְשׁוֹ שֶׁלֹּא חֲטָא בָּהּ, וְכֵן הוּא מִטְמֵא אֶף
אֶת הַנִּשְׁמָה, וְעַל יְדֵי כֵן הוּא יוֹצֵא לְגַמְרֵי
מִעֲבוּדַת הַקַּבָּ"ה. וְעַל דָּא נְאָמַר (מִשְׁלֵי יג, כ) 'הוֹלֵךְ
'הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יַחְפָּם וְרַעָה כְּסִילִים יְרוּעַ'

עַל יְדֵי שֶׁהַעֲוֹנוֹת פּוֹגְמִים הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ, נִפְגַּמְתָּ גַם הַנִּשְׁמָה
וַיֵּשׁ לֹמֵר, כִּהְקַדְּם מַה דְּאִיתָא בְּזִהְרַ
תְּצִוָּה דְּף קַבָּב, א^כ, כַּד פְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְבַר נֶשׁ - כְּשֶׁבִרָא הַקַּבָּ"ה אֶת הָאָדָם,
עֵבִיד לִיָּה בְּדִוּוּקְנָא עֲלָאָה - עֲשֵׂה אוֹתוֹ
בְּצוּרָה עֲלִיוֹנָה, כְּדוֹגְמַת צוּרְתוֹ שֶׁל הַקַּבָּ"ה,
כְּבִיכּוֹל, וְנִפְחַ בִּיָּה רוּחָא קְדִישָׁא דְכָלִּיל
בְּתַלְתָּ - וְנִפְחַ בּוֹ נִשְׁמָה קְדוּשָׁה, הַכְּלוּלָה
מִשְׁלֹשׁ בַּחֲיֻנוֹת, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ, רוּחַ, וְנִשְׁמָה^כ,
וְעֲלָא מִכְּלָא, נִשְׁמָה וְכוּ' - וְהַעֲלִיּוֹן מִכָּל
שְׁלוֹשַׁת הַבַּחֲיֻנוֹת, הִיא הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא כַח
עֲלִיּוֹן שְׁנִיתֵן לְאָדָם, כְּדִי שַׁעַל יְדֵהּ יִשְׁמֹר
אֶת מִצְוֹתָיו שֶׁל הַקַּבָּ"ה. וְאִי תְּהִיא נִשְׁמָתָא
קְדִישָׁא אֲעִיל לָהּ בְּפּוֹלְחָנָא אַחֲרָא - וְאִם

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

לָהּ בְּפּוֹלְחָנָא אַחֲרָא, הַאִי אִיהוּ מְסַאֵב לָהּ, וְנִפְקַ
מִפּוֹלְחָנָא דְמַרְיָה, בְּגִין דְּתַלְתָּ חִילִין אֵלֶיךָ כְּלָהּ חַד,
נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה מִשְׁתַּתְּפִי כַּחַדָּא, וְהוּוּ חַד וְכֹלָא
כְּגוּוֹנָא דְרוּזָא עֲלָאָה (עַל דָּא נְאָמַר (מִשְׁלֵי יג, כ) 'הוֹלֵךְ
אֶת חֲכָמִים' (וגו')). יג. כְּתוּב הַמְּפֻרְשִׁים בְּבִיאֹר
שֶׁלֹשׁ הַבַּחֲיֻנוֹת, נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה, וְדַרְכֵי פְעוּלוֹתֵיהֶם
וְהַשְׁפַּעְתָּם עַל הָאָדָם, שֶׁהַנֶּפֶשׁ, הִיא כַח הַחֲיּוּנִי שְׁבָדָם
וּמִמְנָה מִתְּהוּוּהָ תְּאוּתָהּ הַאֲכִילָהּ וְכַדּוּמָה, הָרוּחַ, הוּא
כַח הַמְּדוּת, כְּגֹאוּהָ, שְׁפּוֹלוֹת וְכוּ'. הַנִּשְׁמָה, הִיא כַח
הַהִשְׁכָּל וְהַחֲכֵמָה, וְעִיקְרוֹ טַעַם בְּחֵלֶק הַעֲלִיּוֹן מִהַגּוּף
דֵּהֵינּוּ בְּרֵאשׁ, וּמִשָּׁם יִשְׁלַח פְּאוּרוֹתָיו אֶל כָּל חֵלֶק
הַגּוּף. רָאָה שְׁל"ה (תּוֹלְדוֹת אָדָם, בֵּית יִשְׂרָאֵל קַמָּא,
אוֹת קִיד) אוֹרְחוֹת צִדִּיקִים (שַׁעַר יִרְאֵת שָׁמַיִם), שׁו"ת
מִפְּעֻנָּח נְעֻלְמִים (לְהַרְבֵּי חֲנוּךְ הַעֲנִיךְ ב"ר יוֹסֵף דּוּד
טִיטְלִבּוּיִם זצ"ל מְסַאֲסוֹב, סִימָן ז). יד. וּבְפִירוּשׁ
הַרְמ"ז (הַמּוֹבָא לְהַלָּן) בִּיאַר, דֵּהֵינּוּ שְׁפּוֹגֵם אוֹתָהּ

צַד בְּמַדְרַשׁ לְפֻרְשׁ, שֶׁהַקַּבָּ"ה אוֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל, שְׂרַק אִם
הֵם מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ הוּא מְקוּדֵשׁ, וְאִם לֹא, ח"ו אִינוּ
מְקוּדֵשׁ, וְהִיאךְ יִתְכֵן לֹמֵר כֵּן, וּמְדוּעַ צְרִיךְ לְלַמּוּד
מִהַפְּסוּק לְדַחוֹת כּוּוֹנָה זֹו. ג. מַה בָּא אַבָּא שְׁאוּל
לְהוֹסִיף וּלְבַאָר, עִם הַמְּשַׁל מִהַפְּמִלְיָא שֶׁל הַמֶּלֶךְ.
וְרָאָה חֵן טוֹב (בְּפֻרְשֵׁינּוּ אוֹת א) שְׂדַקְדַּק דְּבַרְבֵּי
הַמְּדַרְשׁ. וּבְכָלִי חֲמוּדָה (לְהַרְבֵּי שְׁמוּאֵל לְנִינְיָאדּוֹ זצ"ל),
הַאֲרִיךְ לְפֻרְשׁ דְּבַרְבֵּי הַסְּפָרָא שְׁכַתַּב כְּהִילְקוּט, וּבְסוּף
דְּבַרְבֵּי כְּתָב לִישֵׁב כְּמַה דְּקוּדִיקִים בְּעִיקְרוֹ דְּבַרְבֵּי
הַסְּפָרָא. וְרָאָה עוֹד בִּידוֹ בְּכָל לְבַעַל הַשְּׁבֻט מוֹסְרֵי
(סִימָן תש"י). יב. לְשׁוֹן הַזְּהוּרָה, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְבַר נֶשׁ, עֵבִיד לִיָּה בְּדִוּוּקְנָא עֲלָאָה, וְנִפְחַ
בִּיָּה רוּחָא (נ"א נִשְׁמָתָא) קְדִישָׁא, דְּכָלִּיל בְּתַלְתָּ, כְּמַה
דְּאוּקִינָמָא דְּאִיתָּ בִּיָּה נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה, וְעִילָא מִכְּלָא
נִשְׁמָה, דְּאִיָּהּ חִילָא עֲלָאָה, לְמַנְדַּע וּלְמַטְר פְּקוּדוּי
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִי תְּהִיא נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא עֲאִיל

כֵּן, בִּיּוֹן שְׁנִפְנָמָה הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא מְעוֹלָם
הַעֲשִׂיָה שֵׁשֶׁם הָרַע מְרַבֵּה עַל הַטּוֹב, מִזֶּה
מְגִיעַ פָּנִים לְרוּחַ וְנִשְׁמָה, עַל דְּרָף שְׁנִאָמֵר
'הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יַחְכֵּם וְרַעֲה כְּסִילִים
יְרֹעַ', דְּכִיּוֹן שֶׁהַנִּשְׁמָה הִיא שְׁלֵמָה, מִמָּנָה
יִשְׁפַע אֹר לְרוּחַ וְנֶפֶשׁ שְׂמִשְׁתַּתְּפִים עִמָּה,

וְכָתַב הַרְמִי"ז וְל', דְּקָשָׁה, אִיךְ הָאָדָם
מְטַמֵּא נִשְׁמָתוֹ, וְאִיךְ אֶפְשָׁר
שֶׁתְּשַׁלֵּט הַטְּמָאָה בְּעֵצֶם כָּל כֶּף רוּחָנִי
וְעֵלְיוֹן. לָכֵן אָמַר, כִּי טַעַם הַתְּנִיחָסוֹת
טְמָאָה לְנִשְׁמָה הוּא מִפְּנֵי שְׁנִפְשׁ רוּחַ
נִשְׁמָה מוֹשְׁתַּתְּפִים יַחַד וְהָיוּ לְאַחֲדִים, וְאִם

זֶרַע שְׂמִיּוֹן הַמִּבְאָר

וְהַנִּשְׁמָה מוֹשְׁתַּתְּפִים יַחַד וְהָיוּ לְאַחֲדִים, וְאִם
כֵּן, בִּיּוֹן שְׂמִיּוֹן שְׂמִיּוֹן הַעוֹוֹן, נִפְנָמָה הַנֶּפֶשׁ,
שֶׁהִיא מְעוֹלָם הַעֲשִׂיָה - עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא
עוֹלָם הַטֵּבַע^{טו}, וְהוּא הַכַּח הַחַיּוּנִי שֶׁל הַגּוֹף,
וְהַכַּח הַמֵּתְאוּה^{טז}, שֵׁשֶׁם הָרַע מְרַבֵּה עַל הַטּוֹב
- הַרְבֵּה דְבָרִים יֵשׁ בּוֹ שֶׁעֲשׂוּיִים לְהַחֲטִיא
אֶת הָאָדָם, כִּנְגַד מַעַט דְּבָרִים אֲשֶׁר יִבְיָאוּהוּ
לְקִיּוּם הַמִּצְוֹת, וְשׁוֹלֵט בָּהּ הַטּוֹמָאָה כִּיּוֹן
שֶׁאִינָה מִמְקוֹר רוּחָנִי וְעֵלְיוֹן כִּמוֹ הַרוּחַ
וְהַנִּשְׁמָה, מִזֶּה מְגִיעַ פָּנִים גַּם לְרוּחַ וְנִשְׁמָה.
וְעַנִּין הַתְּחַבְּרוֹת הַנִּשְׁמָה עִם הַנֶּפֶשׁ וְהַרוּחַ
תִּתְבָּאֵר עַל דְּרָף שְׁנִאָמֵר (מְשַׁלֵּי יג, כ) 'הוֹלֵךְ אֶת
חֲכָמִים יַחְכֵּם וְרַעֲה כְּסִילִים יְרֹעַ', דְּכִיּוֹן
שֶׁהַנִּשְׁמָה הִיא שְׁלֵמָה, מִמָּנָה יִשְׁפַע אֹר שֶׁל
קְדוּשָׁה, גַּם לְרוּחַ וְנֶפֶשׁ שְׂמִשְׁתַּתְּפִים עִמָּה.
וְזֶהוּ מֵה שֶׁכְּתוּב בְּרִישָׁא שֶׁל הַפְּסוּק 'הוֹלֵךְ

- הַהוֹלֵךְ וּמִתְרַוַּעַע עִם הַחֲכָמִים, הוּא עֲצָמוֹ
יִהְיֶה חָכֵם, לְפִי שִׁילְמַד דְּבָרֵי חֲכָמָה מֵהֶם.
אֲבָל הַמַּחְבֵּר אֶת עֲצָמוֹ לְכִסְלִים שֶׁהֵם יִהְיוּ
לוֹ לְרַעִים, יִשׁוּבֵר וְכוּ'^{טז}.

וְכָתַב הַרְמִי"ז וְל'^{טז}, עַל מֵה שֶׁכְּתַב הַזּוֹהַר
'בְּגִין דְּתַלְת חִילִין אֵילִין כְּלָהוּ חַד וְכוּ',
דְּהִיא קָשָׁה לְהַזְוֵהר, אִיךְ הָאָדָם יִכּוֹל לְהִיּוֹת
מְטַמֵּא אֶת נִשְׁמָתוֹ בְּעוֹנוֹתָיו, כִּמוֹ שֶׁכְּתוּב
לְפָנֵי כֵן בְּזוֹהַר, 'וְאִי הִיא נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא
וְכוּ', הָאִי הוּא מִסָּאב לַה', וְאִיךְ אֶפְשָׁר
שֶׁתְּשַׁלֵּט הַטְּמָאָה בְּעֵצֶם - בְּדָבָר שֶׁהוּא כָּל
כֶּף רוּחָנִי וְעֵלְיוֹן - וּמְקוֹרוֹ מִמְקוֹם גְּבוּהָ,
מִתַּחַת כֶּסֶא הַכְּבוֹד.

לָכֵן אָמַר הַזּוֹהַר, כִּי טַעַם הַתְּנִיחָסוֹת
טְמָאָה לְנִשְׁמָה הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהַנֶּפֶשׁ הַרוּחַ

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

לְאַחֲדִים, וְכַעֲשֵׂי הַפְּרָצוּפִים הַעֲלִיוּנִים, שֶׁאֵף עַל פִּי
שֶׁהֵם חֲלוּקִים בְּמֵהוּתָם, כּוֹלֵם נִקְרָאִים פְּרָצוּף אַחַד,
מִפְּנֵי הַתְּלַבְּשׁוֹתָם זֶה בְּזֶה, וְעַל כֵּן כִּיּוֹן שְׁנִפְנָמָה הַנֶּפֶשׁ
שֶׁהִיא מֵהַעֲשִׂיָה, שֵׁשֶׁם הָרַע מְרַבֵּה עַל הַטּוֹב, מִזֶּה
מְגִיעַ הַפָּנִים לְרוּחַ וְנִשְׁמָה. עַל דָּא נִאֲמַר 'הוֹלֵךְ', וְיִמִּינָה
דְּכִיּוֹן שֶׁהַנִּשְׁמָה הִיא שְׁלִימָה, מִמָּנָה יִשְׁפַע אֹר לְרוּחַ
וְנֶפֶשׁ שְׂמִשְׁתַּתְּפִים עִמָּה, וְלִהְיֵךְ סִפָּא דְקָרָא 'רַוְעָה
כְּסִילִים יְרֹעַ', וְהוּא מְבֹאֵר. יז. וְזֶה הָאֲר"י
(שַׁעַר הַגְּלוּלִים הַקְּדָמָה יא, דף יד, ב), וּבְמִקּוֹם אַחַר
כְּתַבְנוּ, כִּי הַעוֹשָׂה מִצְוֹת עֲשֵׂה בְלִי כּוֹנֵה, מִתְקַן עוֹלָם
הַעֲשִׂיָה, שֶׁהוּא נֶפֶשׁ. יח. כִּמוֹ שֶׁהַתְּבָאֵר לְעִיל

בְּעוֹוֹן הַכַּעַס. וְהִינּוּ לְפִי שֶׁשָׂאָר הַעֲבִירוֹת אֵינָן עוֹקְרוֹת
אֶת הַנֶּפֶשׁ, רַק פּוֹגְמוֹת אוֹתָהּ, וְלָכֵן תְּחִיּוֹן יַחֲד
לְאוֹתָהּ הַעֲבִירָה יוֹסֵר הַפָּגַם הַהוּא, מֵה שֶׁאֵינָן כֵּן בְּעוֹוֹן
הַכַּעַס. טו. רָאָה לְהַלֵּךְ בְּסוּף הַקֵּטַע הַבָּא, בִּיאֹוֹר
הַשִּׁיכּוֹת שֶׁל פְּסוּק זֶה לְכַאֵן. טז. לְשׁוֹן הַרְמִי"ז,
בְּגִין דְּתַלְת חִילִין, דְּבָא לִיתֵן טַעַם כּוֹלָל, לְמֵה שֶׁאֲמַר,
וְלִמָּה שִׁיאֲמַר אַחַר כֵּךְ, שֶׁהִרִי אֲמַר שֶׁהָאָדָם מְטַמֵּא
נִשְׁמָתוֹ, שְׁנֵרָאָה קָשָׁה, אִיךְ תְּשַׁלֵּט הַטּוֹמָאָה בְּעֵצֶם כָּל
כֶּף רוּחָנִי וְעֵלְיוֹן, שְׁחֻצֵב מְכַסָּא הַכְּבוֹד הִיא הַבְּרִיאָה.
לָכֵן אָמַר, כִּי טַעַם הַתְּנִיחָסוֹת טוֹמָאָה לְנִשְׁמָה הוּא,
מִפְּנֵי שְׁנִי"ן [נֶפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה], מִשְׁתַּתְּפִים יַחַד וְהָיוּ

וְהוּוּ ה'הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים'. וְלִהְפֹךְ, סִיפָא דְקָרָא, וְהוּוּ מְבַאֵר, עב"ל בְּקַצּוֹר. וּבְפְרָשֶׁת וַיִּקְרָא דָּף ז (עמוד א) בְּתַב הַזֹּהָר, 'וְבַת פְּהִין' (ויקרא כב, יג), דָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא דְאֶקְרִי בְרַתָּא

זרע שְׂמִישׁוֹן הַמְּבַאֵר

הַנִּשְׁמָה הַיָּא 'בַּתֵּה' שֶׁל הַקֶּבֶה, וְכִיכּוֹל חֶלֶק מִמֶּנּוּ וּבְפְרָשֶׁת וַיִּקְרָא דָּף ז (ע"א)²⁰ בְּתַב הַזֹּהָר, לְרִמּוֹז בְּדַבְרֵי הַפְּסוּק 'וְבַת פְּהִין' (ויקרא כב, יג)²¹, דָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְאֶקְרִי בְרַתָּא דְמַלְכָּא - זֹאת הַיָּא הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא נִקְרָאת בַּת הַמֶּלֶךְ, דְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, מְזוּוּגָא דְמַלְכָּא וּמְטָרוֹנִיתָא נְפָקָא - מִשׁוּם שֶׁהַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה יוֹצֵאת מִיחֻד הַמֶּלֶךְ וְהַמְּלִכָה [הַשְּׂכִינִיחַ]²².

וְכֵן בְּזוּהַר בְּפְרָשֶׁת כִּי תִצֵּא דָּף רַעֲז (עמוד א)²³ אִיתָא, אִיתָא נִשְׁמַתָּא דְאִיהִי מְטָרוֹנִיתָא - יֵשׁ נִשְׁמָה שְׁנַמְשַׁכַת מִן הַמְּלִכוֹת דְאִצִּילוֹת, עב"ל, שֵׁשׁ מַעֲלוֹת וְדַרְגוֹת בְּמַעֲלַת הַנִּשְׁמָה, וִישׁ נִשְׁמָה שְׁקוּדוּשְׁתָּה עֲלִיוֹנָה מֵאֵד.

וּבְלָאוּ הָכִי - אִף בְּלֹא דַבְרֵי הַזֹּהָר שֶׁהַבְּאֵנוּ לְעִיל, הֲרִי הַדְּבַר יְדוּעַ, שֶׁהַנִּשְׁמָה הַיָּא חֶלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל²⁴, וְאִם כֵּן, קְדוּשַׁתָּה מְרֻבָּה בְּעַצְמוֹתָהּ.

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

כב, יב). כַּאֲשֶׁר לְשׁוֹן הַזֹּהָר, 'וְבַת כַּהֵן', דָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְאֶתְקְרִי בְרַתָּא דְמַלְכָּא, דְהַא אִוְקְמוּה דְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא מְזוּוּגָא דְמַלְכָּא וּמְטָרוֹנִיתָא נְפָקַת, וּבִגְיִנִי כִּי הִיא גּוֹפֵא דְלִתְתָּא מְדַכֵּר וְנוֹקְבָא, אוּף הַכִּי נִשְׁמַתָּא לְעִילָא [כְּמוֹ שֶׁהַגּוֹף לְמַטָּה נּוֹלֵד מְזַכֵּר וְנוֹקְבָה, כִּי גַם הַנִּשְׁמָה לְמַעְלָה]. כַּב. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'וְבַת פְּהִין כִּי תִהְיֶה אֶלְמֶנָה וְגִירוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׂכָה אֶל בֵּית אָבִיהָ פְּנְעוּרֶיהָ מִלְחָם אָבִיהָ תֵּאָכֵל וְכָל זֶר לֹא יֵאָכֵל בּוֹ'. כַּג. בְּזוּהַר (ח"א מַת, א) מְבֹאֵר, שֶׁמִּיחֻד זו"נ דְהֵינּוּ וְ"ק וּמְלִכוֹת, בְּאוֹת הַנִּשְׁמוֹת הַחֲדָשׁוֹת לְעוֹלָם. וְרֵאָה בְּזֶה בְּעֵין חַיִּים (שְׁעַר מַג וְשְׁעַר מַד פ"ד), וּבְפָרִי עֵין חַיִּים (שְׁעַר הַלּוֹבֵב פ"ה). כַּד. לְשׁוֹן הַזֹּהָר, בְּסִתְרֵי תוֹרָה [עַל פִּי הַסּוּדָן] אִיתָ לָן

אֶת חֲכָמִים יְחַכְּם' - שְׁאִם הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא ה'חֲכָמָה', הִיא שְׁלִימָה וְטְהוּרָה, וְהָאֵדָם אִינוּ מִטְמָא אוֹתָהּ בְּעוֹנוֹתָיו, אַז גַּם הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ ש'הוֹלְכִים עִמָּה' וּמִתְחַבְרִים לָהּ, 'מִתְחַכְּמִים', כְּלוּמֵר, מְקַבְּלִים מִמֶּנָּה 'חֲכָמָה' וְקְדוּשָׁה, וּמִתְעַלִּים וְנַעֲשִׂים כְּעֵין דְרַגַת הַנִּשְׁמָה. וְלִהְפֹךְ - אִם הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ נִפְגְּמִים עַל יְדֵי הַעוֹנוֹת, גַּם הַנִּשְׁמָה שְׁמֻחֶבֶת עִמָּה, נִשְׁבֶּרֶת וְנִפְגַּמַת, וְכְמוֹ שְׁכַתוּב בְּסִיפָא דְקָרָא יְרַעָה כְּסִילִים יְרוּעַ, שְׁאִם הַנִּשְׁמָה תִּרְעָה וְתִתְחַבֵּר לְנֶפֶשׁ וְרוּחַ שְׁנַעֲשׂוּ 'כְּסִילִים' - טַפְשִׁים מִחַמַת הַעוֹנוֹת, גַּם הִיא תִשְׁבֵּר וְתִתְקַלְקַל עַל יְדֵי זֶה²⁵, וְהוּוּ מְבַאֵר - לְפִי זֶה מִיּוֹשֵׁב כִּיֶּצֵד הַטּוֹמְאָה יִכּוֹלָה לְשַׁלוֹט עַל הַנִּשְׁמָה, עב"ל בְּקַצּוֹר. וּמְבֹאֵר מְדַבְרֵי הַזֹּהָר, שֶׁעַל יְדֵי הַעוֹנוֹת שֶׁהָאֵדָם עוֹשֶׂה, נִפְגְּמִים הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ, וְעַל יְדֵי כֵן נִפְגַּמַת גַּם הַנִּשְׁמָה²⁶.

בְּהַעֲרָה. יט. מְבֹאֵר מִפִּירוּשׁ הַרַמְ"ז, שְׁאִם הָאֵדָם אִינוּ חוּטָא, אַז הַנִּשְׁמָה הִיא הַעֵיקָר, וְהַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ נַעֲשִׂים טַפְלִים לָהּ, וְיוֹנְקִים מִקְדוּשָׁתָהּ, וּבְכֵן מִתְקִיִים הַפְּסוּק 'הוֹלֵךְ אֶת חֲכָמִים יְחַכְּם'. וְלִהְיֶפֶךְ, אִם הָאֵדָם חוּטָא, מְלַבֵּד מַה שֶׁהַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ נִפְגְּמִים, גַּם הַנִּשְׁמָה הַטְּהוּרָה נַעֲשִׂית כְּטַפִּילָה לְרוּחַ וְנִשְׁמָה, וְעַל יְדֵי כֵן הִיא מִתְקַלְקֶלֶת, וּמִתְקִיִים 'וְרוּעָה כְּסִיִים יְרוּעַ'. כ. אוֹלַם יְצִיּוּן לְדַבְרֵי הַזֹּהָר (ח"ב רַסַּט, א), שְׁכַשְׁאֵדָם בָּא לְחֻטָּא, מִסְתַּלְקַת הַנִּשְׁמָה מִמֶּנּוּ, וְרַק הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ נִפְגְּמִים בְּמַעֲשֵׂה הַחֲטָא, וְלֹא הַנִּשְׁמָה. וּבְרֵאשִׁית חֲכָמָה (שְׁעַר הִירָאָה פ"ט אוֹת יג), הִבִּיא שְׁכָךְ כְּתוּב בְּתִיקוּנֵי זוּהַר (תִּיקוּן לֹא עָה, ב. תִּיקוּן ע קַבְד, א). וְרֵאָה בְּזֶה בְּאַלְשִׁיךְ (יִשְׁעִיהוּ נז, טו. סא, א) וּבְאוּרֵי חַיִּים (ויקרא

(ראה זוהר ח"ג כט, א לקוטי תורה להאר"י זצ"ל פרשת בראשית בפסוק 'נעשה אדם').

וּבִזָּה נִבְא לְבֵאוֹר הַמְדְרָשׁ, אִם מְקַדְיָשִׁים אַתֶּם עֲצַמְכֶם, דְּהִינּוּ נִפְשׁ וְרוּחַ שְׁצָרִיכִים לְהִתְקַדֵּשׁ, שְׁבוּהָ יִשְׁתַּתְּפוּ עִם הַנְּשֻׁמָּה, מַעֲלָה אֲנִי

עֲלֵיכֶם כְּאֵלֹו קְדֻשְׁתֶּם אוֹתִי, דְּהִינּוּ כְּאֵלֹו קְדֻשְׁתֶּם אִף הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא חֵלֶק מִמֶּנִּי, אִף עַל פִּי שֶׁהִיא קְדוּשָׁה מִצַּד עֲצֻמָּה.

אִן אֵינּוּ אוֹמֵר אֶלָּא, אִם קְדֻשְׁתֶּם אוֹתִי, הֲרִינִי מְקַדֵּשׁ. וְאִם לֹא, אֵינִי מְקַדֵּשׁ.

זֶרַע שְׂמִישׁוֹן הַמְבֵאָר

המקדש את הנפש והרוח שלו מחשיבים לו כאילו קידש את הנשמה

וּבִזָּה שֶׁהַתְּבֵאָר מְדַבְרֵי הַזוּהַר, שֶׁהַנְּשֻׁמָּה אִף שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹהִים מִמַּעַל וְנִקְרָאת ה'בֵּת' שֶׁל הַקְּב"ה, מְכַל מְקוֹם, יִכּוּלָה לְהִיפְגֵם עַל יְדֵי הָעוֹוֹנוֹת, נִבְא לְבֵאוֹר הַמְדְרָשׁ יִלְקוּט שִׁמְעוֹנִי הַנ"ל, שֶׁאִמַר הַקְּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, אִם מְקַדְיָשִׁים אַתֶּם אֵת עֲצַמְכֶם, דְּהִינּוּ שֶׁתְּקַדְּשׁוּ אֵת הַנִּפְשׁ וְאֵת הַרוּחַ, שֶׁהֵם צְרִיכִים לְהִתְקַדֵּשׁ, לְפִי שֶׁהֵם שׂוֹמְרִים לְעוֹלָם הַעֲשִׂיָּה, וְהֵם יוֹתֵר קְשׁוּרִים לְגוֹף¹³, וְהֵם מִתְקַדְּשִׁים עַל יְדֵי שֶׁהָאֵדָם פּוֹרֵשׁ מִן הָעֲרִירוֹת, וּמִן הַהֲנָאוֹת הַמִּיּוֹתֵרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם

הַזֶּה, שְׁבוּהָ שִׁיתְקַדְּשׁוּ, וְיִשְׁתַּתְּפוּ עִם הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא קְדוּשָׁה, שֶׁהִיא כְּמוֹ בֵּתוֹ שֶׁל הַקְּב"ה, וְיוֹשְׁפְעוּ מִקְדוּשֶׁתָּהּ¹³, אִז מַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאֵלֹו קְדֻשְׁתֶּם אוֹתִי, דְּהִינּוּ¹³ כְּאֵלֹו אַתֶּם בְּעֲצַמְכֶם קְדֻשְׁתֶּם אִף אֵת הַנְּשֻׁמָּה, שֶׁהִיא חֵלֶק מִמֶּנִּי - חֵלֶק אֱלוֹהִים מִמַּעַל, אִף עַל פִּי שֶׁאִף הִיא - הַנְּשֻׁמָּה קְדוּשָׁה מִצַּד עֲצֻמָּה.

וְשׂוֹאֵל הַמְדְרָשׁ, אִז אֵינּוּ אוֹמֵר - אוֹ שְׂמָא תְרַצּוּ לומר, שֶׁאֵין פִּירוּשׁ הַפְּסוּק כֵּךְ, אֶלָּא הַפִּירוּשׁ הַנִּכּוֹן הוּא, שֶׁאִם קְדֻשְׁתֶּם אוֹתִי עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיכֶם, הֲרִינִי מְקַדֵּשׁ. וְאִם לֹא - וְאִם לֹא קְדַשְׁתֶּם אֵת עֲצַמְכֶם, אֵינִי

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

וְשִׁמְעֵת הַאֲזוֹן, וְדַבּוּר פֶּה, וְהַלּוּךְ רַגְלִים, וְבִינָה וְהַשְׂכָּל. וְז"ל הַזוּהַר (ח"ג כט, א), נִשְׁמָה דְשִׁלְטָא בְיוֹמִין דְּחוּלָא [הַשּׁוֹלְטָת בְּיָמוֹת הַחֹל] עַל עַבְדֵּי ה', אֵינִי מְכַסָּא הַכְּבוֹד, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מְאִירֵי מִתְנִיתִין [כְּמֹה שֶׁהַעֲמִידוֹ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה], כֹּל הַנְּשֻׁמָּה גְּזוּרוֹת מִתַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד. כּוֹ וְכַלְלֵי הַדְּבָרִים, שֶׁהַנֶּפֶשׁ וְהַרוּחַ נִקְרָאִים 'עֲצַמְכֶם', לְפִי שֶׁהֵם קְשׁוּרִים לְגוֹף, וְכַפִּי שֶׁהַתְּבֵאָר לְעֵיל, שֶׁהַנֶּפֶשׁ הוּא הַכַּח הַחַיּוּנִי שְׂבָרָם, וְהַרוּחַ הוּא הַכַּח הַמּוֹלִיד אֵת הַמְּדוּת שֶׁל פִּיהֶם הָאָדָם מִתְנַהֵג, מֵה שֶׁאֵין הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא הַחֲכָמָה, וְהִיא חֵלֶק אֱלוֹהִים מִמַּעַל. כּוֹ וְכַפִּי שֶׁהַתְּבֵאָר לְעֵיל מְדַבְרֵי הַזוּהַר, שֶׁאִם הָאָדָם מִתְקַדֵּשׁ וְאֵינּוּ חוֹטָא, הַנֶּפֶשׁ וְהַרוּחַ שֶׁל מִתְחַבְּרִים לְנִשְׁמָה וְ'מִתְחַבְּרִים' עַל יְדֵיהֶם. כַּח כְּלוּמֵר, וְאֵין הַכּוּוֹנָה שֶׁנִּחְשָׁב כְּאֵילוֹ קְדַשְׁתֶּם אֵת הַקְּב"ה, שֶׁזֶה לֹא נִיתֵן לומר כֵּן¹⁴, אִלָּא כְּאֵילוֹ קְדַשְׁתֶּם אֵת הַנְּשֻׁמָּה, שֶׁהִיא חֵלֶק אֱלוֹהִים מִמַּעַל.

לְהַמְשִׁיל מִשָּׁל, נִשְׁמָתָא אֵית דְּאֵינִי מִטְרוּנִיתָא, וְנִשְׁמָתָא אֵית דְּאֵינִי אִמָּה [וְיֵשׁ נִשְׁמָה שֶׁהִיא אִמָּה, דְּהִינּוּ שֶׁמִּשְׁכַּח מְעוֹלָם הַבְּרִיאָה נִקְרָא אִמָּה] וְכוּ', וְנִשְׁמָתָא אֵית דְּאֵינִי שֶׁפַּחַח הַדְּיוּטָא [וְיֵשׁ נִשְׁמָה שֶׁהִיא שֶׁפַּחַח הַדְּיוּט, דְּהִינּוּ נִשְׁמָה שֶׁהִיא מְעוֹלָם הַעֲשִׂיָּה]. כַּח מְלִיצֵת לְשׁוֹן עַל פִּי הַפְּסוּק (אֵיּוֹב לֵא, ב) 'וְיִקָּה חֵלֶק אֱלוֹהִים מִמַּעַל וְנִחְלַת שְׂדֵי מְקַרְמִים'. וְרָאָה בּוֹזָה בְּלִקוּטֵי תוֹרָה (לְהַאֲר"י זצ"ל, פְּרֻשַׁת בְּרָאשִׁית בְּפְסוּק 'נַעֲשֵׂה אָדָם') וּבְאַלְשִׁיךְ (בְּרָאשִׁית ב, ז) וּבְפִרֵי עֵץ חַיִּים (שַׁעַר מִז פ"א) שְׁעָרֵי קְדוּשָׁה (ח"ג שַׁעַר ב, וְשַׁעַר ה). וְרָאָה עוֹד בְּגִמְרָא (נְדָה לֵא, א). תְּנוּ רַבְנֵי, שֶׁלְשָׁה שׁוֹתְפִין יֵשׁ בְּאָדָם, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאֵבִיו וְאִמּוֹ, אֲבִיו מְזַרְעֵי הַלּוֹבֵן, שֶׁמִּמֶּנּוּ עֲצֻמוֹת וְגִידִים וְצַפְרָנִים וְמוֹחַ שֶׁבְּרָאָשׁוֹ וְלוֹבֵן שְׁבַעִין, אִמּוֹ מְזַרְעֵת אוֹדָם, שֶׁמִּמֶּנּוּ עוֹר וְבָשָׂר וְשַׁעֲרוֹת וְשַׁחֲוֹר שְׁבַעִין, וְהַקְּב"ה נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְנִשְׁמָה, וְקַלְסַתֵּר פְּנִים, וְרֵאִיתִי הָעֵין,

מְקַדְּשִׁים. וְאִם אֲנִי קְדוֹשׁ, אֵף הַנְּשָׁמָה
שֶׁהִיא חֵלֶק מִמֶּנִּי, הִיא קְדוּשָׁה מִצַּד
עֲצָמָה, וְיֵשׁ לָכֵם לִזְהַר שְׁלֹא לִפְגַּם אוֹתָהּ
וּלְמַנְפָּה בְּמַעֲשֵׂיכֶם הָרָעִים, כִּי הַפְּמִלְיָא
שֶׁל מֶלֶךְ יֵשׁ לָהּ לְהִיּוֹת מִצַּפָּה לְכַבֵּד אֶת
הַמֶּלֶךְ, לַעֲשׂוֹת כָּל מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו
וּמִשְׁפָּטָיו. וְעַיִן בְּסֵבֵא דְמִשְׁפָּטִים (ח"ב צו,

דְּהִינּוּ, אִם קְדֻשַׁתֶּם הַנְּשָׁמָה בְּמַעֲשֵׂיכֶם
הַטּוֹבִים, הִיא מְקַדְּשֶׁת. וְאִם לֹא, אֵינָהּ
מְקַדְּשֶׁת מִצַּד עֲצָמָה, שְׁפִינָן שְׁנִשְׁתַּלְחָה
לְתוֹךְ הַגּוֹף, אֲבָרָה קְדֻשָׁתָהּ. וְנִפְקָא מִינָהּ,
שְׁאִין לָכֵם כָּל פֶּךְ עֲנֵשׁ אִם תַּחֲלִלּוּ אוֹתָהּ.
תַּלְמוּד לֹמֵר 'כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי', בְּקְדֻשַׁתִּי
אֲנִי, בֵּין מְקַדְּשִׁים וּבֵין אֵינָם

זֶרַע שְׁמִי שׁוֹן הַמְּבַאֵר

קְדוֹשׁ אֲנִי' - הַקְּב"ה עֲצֵמוֹ, בְּקְדֻשַׁתִּי אֲנִי
קַיִם, בֵּין אִם בְּנֵי הָאָדָם מְקַדְּשִׁים אוֹתִי,
וּבֵין אִם אֵינָם מְקַדְּשִׁים אוֹתִי. וְאִם אֲנִי
קְדוֹשׁ, מִמִּילָא אֵף הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא חֵלֶק מִמֶּנִּי
- חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, וְנִחְשַׁבְתָּ כְּבִתִּי, הִיא גַם
כֵּן קְדוּשָׁה מִצַּד עֲצָמָה, וְהִיא עוֹמֶדֶת
בְּקְדוּשָׁה אֵף מִשְׁנִשְׁתַּלְחָה לְעוֹלָם הַזֶּה בְּתוֹךְ
הַגּוֹף, וְאִם כֵּן, יֵשׁ לָכֵם לִזְהַר מֵאֵד שְׁלֹא
לִפְגַּם אוֹתָהּ וּלְמַנְפָּה בְּמַעֲשֵׂיכֶם הָרָעִים⁵⁵.

הָאָדָם צָרִיךְ לְקַיֵּם הַמִּצְוֹת

כַּבְּנֵי לוּוִית הַמֶּלֶךְ שֶׁמִּצְפִּים לְכַבֵּד אֶת הַמֶּלֶךְ

וְעַל כֵּךְ הוֹסִיף אַבָּא שְׂאוּל, 'פְּמִלְיָא שֶׁל
מֶלֶךְ מָה עֲלִיהָ לַעֲשׂוֹת, לְהִיּוֹת מִחֻכָּה
לְמֶלֶךְ'. וַאֲבָא שְׂאוּל הִתְכוּיֵן בַּכֵּךְ, לְבָאֵר
הַטַּעַם לְמָה אֲנַחְנוּ מִצְוִיִּים לְקַדֵּשׁ אֶת
עֲצָמֵנוּ, אֵף עַל פִּי שְׁאִין אֲנַחְנוּ מְקַדְּשִׁים
בַּכֵּךְ אֶת הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא קְדוּשָׁה
מִעֲצָמָה. וְזֶה מָה שֶׁהַמְּשִׁיל לְפְמִלְיָא שֶׁל
מֶלֶךְ, כִּי כְמוֹ שֶׁהַפְּמִלְיָא - צָבָאוּ וּבְנֵי לוּוִיתוֹ
שֶׁל הַמֶּלֶךְ, יֵשׁ לָהּ לְהִיּוֹת מִצַּפָּה לְכַבֵּד אֶת
הַמֶּלֶךְ וּרְצוֹנוֹ, דְּהֵינֵינוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מִצְוֹתָיו
וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צוּה לְבְנֵי עַמּוֹ, שְׂאֵם

מְקַדְּשׁ, וְאִין כּוֹנֵת הַמְּדַרְשׁ עַל הַקְּב"ה
עֲצֵמוֹ, שְׂבוּדָאֵי קְדוּשָׁתוֹ אֵינָהּ תְלוּיָהּ בְּמַעֲשֵׂי
בְנֵי הָאָדָם. אֲלֵא הַכוּוֹנָה עַל הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא
חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, דְּהִינּוּ, כְּלוּמֵר, שְׂמָא תְרַצּוּ
לֹמֵר, שֶׁהַקְּב"ה אוֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל, שְׂרַק אִם
אַתֶּם בְּעֲצָמְכֶם קְדֻשַׁתֶּם אֶת הַנְּשָׁמָה בְּמַעֲשֵׂיכֶם
הַטּוֹבִים, הִיא מְקַדְּשֶׁת, וְאִם לֹא, אֵף הַנְּשָׁמָה
עֲצָמָה, אֵינָהּ מְקַדְּשֶׁת מִצַּד עֲצָמָה, שְׁאֵף
שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא כְּבִתָּה שֶׁל הַקְּב"ה, וְחֵלֶק
אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, מְכַל מְקוּם, בֵּינָן שְׁנִשְׁתַּלְחָה
לִירֵד לְהַעוֹלָם הַזֶּה לְתוֹךְ הַגּוֹף הָעֵלּוּל
לְחִטּוּא, אֲבָרָה אֶת קְדֻשָׁתָהּ שֶׁהִיא לָהּ מִצַּד
עֲצָמָה, וְצָרִיכִים אַתֶּם לְחַזּוֹר וּלְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ,
עַל יְדֵי שֶׁתְּפַרְשׁוּ מֵהַעֲרִיּוֹת וּמֵהַמּוֹתְרוֹת.
וְנִפְקָא מִינָהּ - וְהִיּוּצָא לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל, מִכֵּךְ
שֶׁהַנְּשָׁמָה אֵינָהּ קְדוּשָׁה מִצַּד עֲצָמָה, שְׁאִין
לָכֵם כָּל פֶּךְ עֲנֵשׁ אִם תַּחֲלִלּוּ אוֹתָהּ
מְקַדְּשָׁתָהּ, עַל יְדֵי חֲטָאֵי הַגּוֹף, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא
חִלַּלְתֶּם דְּבַר שֵׁשׁ בּוֹ קְדוּשָׁה מִצַּד עֲצָמוֹ.

לְכַךְ, כְּדִי לְהִיּוּצָא מִסְּבֵרָא זֶה מְסִיִּים
הַמְּדַרְשׁ, תַּלְמוּד לֹמֵר - כְּתוּב בְּפִסְקוֹ, 'כִּי

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

נַפְשׁוֹ וְרוּחוֹ, אֵינּוּ מְקַדֵּשׁ אֶת נִשְׁמָתוֹ, רַק הַקְּב"ה
מִחְשִׁיב לוֹ כְּאִילוֹ עֲשֵׂה כֵן, מְכַל מְקוּם, שִׁיךְ שֶׁהָאָדָם
יַחֲלַל אֶת קְדוּשָׁתוֹ בְּעוֹנוֹתָיו, כִּיּוֹן שֶׁהִיא מִצְוִיָּה בְּתוֹךְ

כֵּט. שְׂאֵף שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא קְדוּשָׁה מִצַּד עֲצָמָה, וּבִזְהַר
הִיא דוּמָה לְהַקְּב"ה שְׁאִין קְדוּשָׁתָהּ תְלוּיָהּ בְּמַעֲשֵׂי
הָאָדָם, וְלִכֵּן כְּשֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ, כְּלוּמֵר אֶת

מאמרם ז"ל
העליונים
מכתירים
להקדוש ברוך
הוא שלש
קדשות, מה

(ב) עַל פְּסוּק (שמות כא, ז) 'וְכִי יִמְכַר אִישׁ בְּתוֹ לְאִמָּה לֹא תֵצֵא בְּצֵאת הָעֶבְדִּים'.
וּבְדֶרֶךְ זֶה, יִבָּא מִדְּרַשׁ אַחַר שֵׁם

בְּיַלְקוּט (רמז תרג), הָעֲלִיּוֹנִים מְכַתִּירִים
לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלוֹשׁ קְדָשׁוֹת
'קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ' (ישעיהו ו, ג). מַה

זֶרַע שְׂמִינִיזוֹן הַמְּבַאֵר

לְאִמָּה לֹא תֵצֵא בְּצֵאת הָעֶבְדִּים, שְׁהוּא רוּמָה
שֶׁהַתּוֹרָה מְזַהֵרָה אֶת הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא קְרוּיָה
בְּתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה²³, שֶׁכְּשִׁיּוֹרְדַת לְעוֹלָם הַזֶּה,
לֹא תִטְנֵף אֶת עֲצָמָה בַּעֲבִירוֹת, כְּדֵי שֶׁתַּחֲזוֹר
לְבוֹרָאָה כִּשְׁהִיא נִקְיָה.

דְּקָדוּקִים בְּדַבְרֵי הַמְּדַרְשׁ שֶׁהַמְּלַאכִים מְכַתִּירִים לַהֲקַב"ה
בְּשֶׁלֶשׁ קְדוּשׁוֹת

וּבְדֶרֶךְ זֶה, יִבָּא מִדְּרַשׁ אַחַר שֵׁם בְּיַלְקוּט
שֶׁמְעוֹנֵי (רמז תרג)²⁴, וְז"ל, הָעֲלִיּוֹנִים -
הַמְּלַאכִים הַנִּמְצָאִים לְמַעַלָּה בַשָּׁמַיִם,
מְכַתִּירִים לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשְׁלוֹשׁ
קְדָשׁוֹת, שְׁאוֹמְרִים לְפָנָיו 'קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ

צִיּוּנִים וּמְקוֹרֹת

עוֹנוֹת וְלֹא תִתְרָאָה לְפָנָיו כְּרֹאִין, וְוִי לַהֲהוּא גּוֹפֵא
דְּאֵתְאֲבִיד מַהֲהִיא נִשְׁמַתָּה לְעַלְמִין [אִוִי לְגוֹף הַזֶּה
שִׁיאֲבִד מִהַנְּשִׁמָּה הַהִיא לְעוֹלָם, וְהַנְּשִׁמָּה תִצְטַרֵךְ
לְהַתְּגַלְּגַל בְּגוֹף אַחַר כְּדֵי לְתַקַּן אֶת פְּגִימוֹתֶיהָ] וְכו'.
לְב. וְכַמְּפוֹרֵשׁ בְּזוּהָר (ח"ג ז, א), שֶׁהִיא רְבִינֵי לְעֵיל
בְּסַמּוֹךְ. לְגַל לְשׁוֹן הֵילְקוּט, רְבִי אַבָּא אָמַר חוֹרִי
[מִשָּׁל אַחֲרָי], מִשָּׁל לְבָנֵי מַדִּינָה שֶׁעָשׂוּ שֶׁלֶשׁ עֲטוּרוֹת
לְמַלְךְ, מִה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ, הֵנִיחַ בְּרֹאשׁוֹ אַחַת, וְשִׁתִּים
בְּרֹאשׁ בְּנָיו, כֵּךְ בְּכָל יוֹם הָעֲלִיּוֹנִים מְכַתִּירִים לְפָנֵי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֶשׁ קְדוּשׁוֹת, וְאוֹמְרִים 'קְדוּשׁ
קְדוּשׁ קְדוּשׁ', מִה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה, נוֹתֵן
בְּרֹאשׁוֹ אַחַת, וְשִׁתִּים בְּרֹאשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַדָּא הוּא
דְּכָתִיב 'כִּי קְדוּשׁ אֲנִי' וְהַתְּקַדְּשֵׁתָם וְהִיתָם קְדוּשִׁים',
עַכ"ל. וּבְמִדְרַשׁ (וִיקָר' כד, ח) אֵיתָא כְּעִין זֶה וְז"ל,
רְבִי אֲבִין אָמַר אוֹחֲרֵי, מִשָּׁל לְבָנֵי מַדִּינָה שֶׁעָשׂוּ שֶׁלֶשׁ
עֲטוּרוֹת לְמַלְךְ, מִה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ נָתַן בְּרֹאשׁוֹ אַחַת,
וְשִׁתִּים בְּרֹאשׁ שֶׁל בְּנָיו, כֵּךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם הָעֲלִיּוֹנִים
מְכַתִּירִין לַהֲקַב"ה שֶׁלֶשׁ קְדוּשׁוֹת, מִה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עוֹשֶׂה, נוֹתֵן בְּרֹאשׁוֹ אַחַת, וְשִׁתִּים בְּרֹאשׁוֹן שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, הַדָּא הוּא דְּכָתִיב 'דְּבַר אֵל כָּל עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
קְדוּשִׁים תְּהִיוּ [כִּי קְדוּשׁ אֲנִי ה']', וְהַתְּקַדְּשֵׁתָם וְהִיתָם
קְדוּשִׁים'. וְרֹאָה אֲלִשִׁיךְ (וִיקָרָא יט ד"ה וּבְמִדְרַשׁ
וִיקָרָא רַבָּה) שֶׁדְּקָדַק בְּדַבְרֵי הַמְּדַרְשׁ, וְהֵאֲרִיךְ לְבַאֵר

לֹא יִקְיִימוּ מִצְוֹת הַמֶּלֶךְ, הֵרִי כִיּוֹן שְׁהֵם
קְרוּבִים אֵלָיו, הֵם מְבֻזִים אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר. כֵּךְ
גַּם הַגּוֹף, הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ, שְׁהֵם בְּנֵי לוּיִיתוֹ
שֶׁל הַנִּשְׁמָה, מִצְוּוִים לְצַפּוֹת שִׁיּוּכְלוּ לְכַבֵּד
אֶת הַקַּב"ה, וְלִשְׁמֹר כָּל מִצְוֹתָיו וְחוּקָיו
וּמִשְׁפָּטָיו, וְאֵף עַל פִּי שְׁאִינִם מְקַדְּשִׁים בְּכַךְ
אֶת הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא נִחְשָׁבַת כַּחֲלֵק מִהַמֶּלֶךְ,
הֵרִי זֶה נִחְשָׁב לָהֶם כְּאִילוֹ הֵם קִידְשׁוּ אֶת
הַנִּשְׁמָה עַל יְדֵי קִיוֹם הַמִּצְוֹת. וְאִם אִינִם
עוֹשִׂים כֵּךְ הֵרִי הֵם פּוֹגְמִים בְּקְדוּשַׁתָּהּ. וְעֵינִן
בְּזוּהָר בְּ'סְבָא דְּמִשְׁפָּטִים'²⁵ (ח"ב צו, ב)²⁶, עַל
הַפְּסוּק (שמות כא, ז) 'וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בְּתוֹ

גּוֹף הָאָדָם, יַחַד עִם הַנֶּפֶשׁ וְהָרוּחַ, וְלִכְךָ צְרִיךְ לְהִיּוֹת
זֶהִיר בְּהַרְבֵּה. ל' סְבָא דְּמִשְׁפָּטִים, הוּא
הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהוּבָא בְּזוּהָר פְּרֻשַׁת מִשְׁפָּטִים, בְּרַבִּי חֵיִיא
וְרַבִּי יוֹסִי, שֶׁהַתְּגַלְּהָ לָהֶם 'סְבָא' אַחַד מִהָעוֹלָם הָאֵמֶת,
וְדַרְשׁ לְפָנֵיהֶם בְּסַתְרֵי הַתּוֹרָה. לֹא. לְשׁוֹן הַזוּהָר,
'וְכִי יִמְכַר אִישׁ', דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, 'אֵת בְּתוֹ', דָּא
נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, 'לְאִמָּה' לְמִיָּהוּי אִמָּה מִשְׁתַּעַבְדָּא
בִּינֵיכֶם בְּהָאֵי עֲלָמָא [לְהִיתָ אִמָּה - שְׁפַחָה, מִשְׁעוֹבְדַת
בִּינֵיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה], בְּמַטּוֹ מְנִיכּוֹ, בְּשַׁעֲתָא דְּמַטִּי
זְמָנָא לְנַפְקָא מִהָאֵי עֲלָמָא [הַקַּב"ה מְבַקֵּשׁ, שֶׁבְּשַׁעֲתָא
שִׁיגִיעַ זְמַנָּה לְצֵאתָ מִהָעוֹלָם הַזֶּה] 'לֹא תֵצֵא כְּצֵאת
הָעֶבְדִּים' לֹא תְפוּק מִתְּנַפְּא בְּחוּבִין, [לֹא תֵצֵא
מִטוֹנַפַת בְּעוֹנוֹת, כְּעַבְדֵּי שְׁאוּבָה אֶת הַהִפְקָרוֹת], תְּפוּק
בְּתַ חוֹרִין בְּרִירוּהָ נְקִיָּה [אַלֵּא תֵצֵא כְּבַת חוֹרִין טְהוֹרָה
וְנְקִיָּה], בְּגִין דִּיחְדִּי בְּהַ מְאָרָה [כְּדֵי שִׁישְׁמַח בְּהַ
הַקַּב"ה] וְיִשְׁתַּחֲבַה בְּהַ, וְיַהֲיִיב לָהּ אֲגַר טַב בְּצַחְצוּחֵי
דְּגַנְתָּא דְּעַדָן [וַיִּתֵּן לָהּ שְׂכַר טוֹב בְּצַחְצוּחוֹת שֶׁבְּגַן
עֵדֶן], כְּמָה דָּאֵת אָמַר (ישעיהו נח, יא) 'וְהִשְׁבִּיעַ
בְּצַחְצוּחוֹת נִפְשֵׁךְ' וְדָאֵי [וְדָא] כְּדֵי תְפוּק בְּרִירוּהָ נְקִיָּה
כְּדָאֵ אֵיאוֹת [וְזֶה הִיָּה כְּשֶׁתֵּצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה טְהוֹרָה
וְנְקִיָּה כְּרֹאִין], אֲבָל 'אַם רַעָה בְּעִינֵי אֲדוּנִיָּה', כְּדֵי נִפְקַת
מִלּוֹכְלָכָא בְּטוֹנִפֵי חוּבִין, וְלֹא אֲתַחֲזִיאתָ קְמִיָּה כְּדָאֵ
יֵאוֹת [אַם תֵּצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה מִלּוֹכְלָכַת בְּטִינּוּף שֶׁל

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עוֹשֶׂה,
נוֹתֵן אַחַד
בְּרֹאשׁוֹ,
וְשִׁתִּים
בְּרֹאשׁוֹן שֶׁל
יִשְׂרָאֵל

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה, נוֹתֵן בְּרֵאשׁוֹ
אֶחָד, וְשֵׁתִים בְּרֵאשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הָדָא
הוּא דְכִתְיִב (ויקרא י"א, מד) 'כִּי קְדוֹשׁ אָנִי
וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים', עב"ל.
וְהוּא תְמוּנָה.

וְלִפֵּי דְרַבְנּוּ אֲתֵי שְׁפִיר, שְׂאָף עַל פִּי

זֶרַע שְׂמִינִיּוֹן הַמְּבַאֵר

בראשו, ושנים בראשן של ישראל.

המלאכים מכתירים להקב"ה
את הקדושות שבני האדם מתקדשים

וְלִפֵּי דְרַבְנּוּ - שְׂבִיאֲרֵנוּ שֶׁהִנְשֵׁמָה
קְדוּשָׁה מִצַּד עֲצֻמָּה, וְאִילּוּ הִנְפֵּשׁ וְהִרוּחַ
תְּלוּיִים בְּמָה יִשְׂרָאֵל יִקְדְּשׁוּ אוֹתָם
בְּמַעֲשֵׂיהֶם, אֲתֵי שְׁפִיר, שְׂאָף עַל פִּי
שְׂבִימְלָאכִים לֹא מְצִינּוּ שִׁישׁ לֵהֶם אֱלֹא חֶלֶק
הָרוּחַ, בְּדִכְתִּיב (תהלים קד, ד) ^ל'עֲשֵׂה מְלֹאכֵינוּ
רוּחוֹת' - שְׂבִירֵיאת הַמְּלֹאכִים הֵיא עַל יַדֵּי
הָרוּחַ ^ט, וְאִין לֵהֶם דְּמוּת גּוֹפְנִית, וְגַם לֹא
נִפְשׁ. מְכַל מְקוּם, גַּם הֵם בְּשִׂפְאִים בְּעוֹלָם
הַזֶּה, מִתְּלַבְּשִׁים בְּדְמוּת בְּנֵי אָדָם, כְּאִילוּ יֵשׁ
לֵהֶם גּוֹף וּנְפֵשׁ ^פ, בְּדִאֲתָא בְּכַמָּה מְקוּמוֹת
בְּזֵהָר (ח"א לד, א. שם נח, א) ^מ.

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

רוח אלא מלאכי השרת שנקראו רוחות, שנאמר עושה
מלאכיו רוחות. ובפרקי דרבי אליעזר (פ"ד) כתוב,
המלאכים שנבראו ביום השני, כשהן נשלחין בדברו
הן נעשין רוחות, שנאמר 'עושה מלאכיו רוחות'.
ובמדרש תנחומא (פרשת וישלח סימן כב), פעמים
שהמלאך נעשה רוח, שנאמר 'עושה מלאכיו רוחות'.
מ. ראה מדרש (ב"ר כה, ב), דבר אחר 'אלוהי
הצבאות' (הושע יב, ו), שהוא עושה ציינו במלאכיו,
כשהוא מבקש הוא עושה אותם יושבים וכו', ופעמים
עושה אותן עומדים, ופעמים עושה אותן בדמות
נשים, שנאמר (זכריה ה, ט) 'זהנה שתיים נשים יוצאות
ורוח בכנפיהם', ופעמים בדמות אנשים, שנאמר
(בראשית יח, ב) 'זהנה שלשה אנשים', ופעמים עושה
אותן רוחות שנאמר 'עושה מלאכיו רוחות', ופעמים
אש שנאמר 'משרתיו אש לזהט'. מא. לשון

ה' צְבָאוֹת' (ישעיהו ו, ג) ^ל, והם כמו שלשה
כתרים. ומה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִם
הַכְּתָרִים הָאֵלֶּה, הוּא נוֹתֵן בְּרֵאשׁוֹ כְּתֵר אֶחָד,
וְשֵׁתִים - וּשְׁנֵי הַכְּתָרִים הַנְּשֹׂאֲרִים, הוּא נוֹתֵן
בְּרֵאשׁוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דְכִתְיִב בְּתַחֲלִילַת
פְּרֻשְׁתָּנוּ (ויקרא י"ט, כ) ^ב'כִּי קְדוֹשׁ אָנִי,
וְבַהֲמִשְׁךָ פְּרֻשְׁתָּנוּ (שם כ, ז) ^ז כְּתוּב
'וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים' - שֶׁאֲצֵל הַקְּב"ה
כְּתוּב רַק 'קְדוֹשׁ' אֶחָד, וְאִילוּ אֲצֵל יִשְׂרָאֵל
כְּתוּבִים שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל קְדוּשָׁה, עב"ל.

וגם מדרש זה הוא תְּמוּנָה, שיש להקשות
בו ^ל, א. מה ענין השלשה כתרים
שהמלאכים מכתירים את הקב"ה. ב. מהו
הביאור במה שהקב"ה נותן כתר אחד

כוונת המדרש. וראה עוד, יפה תואר השלם (ויק"ר
שם) נור הקודש (פרשת בראשית ג, ד ד"ה מלמד
שנתעטף) כלי המדה (להרב שומאל לנייאדו וצ"ל,
בפרשתינו ד"ה רבי אבון). לד. לשון
הפסוק, יִקְרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' ^ה
צְבָאוֹת מְלֹא כֹל הָאָרֶץ בְּבוֹדוֹ'. לה. לשון
הפסוק, דָּבַר אֵל כָּל עַדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אָנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם'.
לו. לשון הפסוק, 'וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אָנִי
ה' אֱלֹהֵיכֶם'. לז. ראה בהערה לעיל בסמוך,
המפרשים שדקדקו בדברי הילקוט. לה. לשון
הפסוק, 'עֲשֵׂה מְלֹאכֵינוּ רוּחוֹת מְשֻׁרְתֵינוּ אֵשׁ לְהֵט'.
וביארו המפרשים, שהקב"ה משתמש ברוחות,
ונעשים שלוחיו. ראה רש"י ואבן עזרא.
לט. בילקוט שמעוני (איוב רמז תתקכז) אמרו, אין

(עמוד א), וּבִשְׁעֵתָא דְנַחְתִּי לְעֵלְמָא, לְגוּפָא, וְאִית מְלָאכִין דְמִשְׂמִינִיזוֹן מִתְלַבְשִׁין בְּאֹוִירִין וּבִיסוּדֵי דְנִלְמִין וְכוּ'. לְנִשְׁמָתָא, וְאִית נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא, וּמְלָאכִין לְמְלָאכִין, 'פִּי גְבַהּ מֵעַל גְּבַהּ אִית מְלָאכִין דְמִשְׂמִינִיזוֹן שְׂמִר' וְכוּ' (קהלת ה, ז).

זֶרַע שְׂמִינִיזוֹן הַמְבַאֵד

וְעֵינ בְּזוּהַר בְּפְרֻשַׁת וַיֵּרָא דָף קָא (ע"א)²⁰ שְׂכַתְב ז"ל, וּבִשְׁעֵתָא דְנַחְתִּי לְעֵלְמָא - בִּשְׁעָה שֶׁהַמְּלָאכִים יורדים לעולם הזה, מִתְלַבְשִׁין בְּאֹוִירִין וּבִיסוּדֵי דְנִלְמִין וְכוּ' - הֵם מִתְלַבְשִׁים בְּאֹוִירִים וּבִיסוּדוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם נִגְלָמִים, וְנֵרָאִים לְאַנְשִׁים כְּמֵרָאָה דְמוֹת בְּנֵי אָדָם.

וְעוּד כְּתוּב בְּזוּהַר בְּפְרֻשַׁת מְשַׁפְּטִים דָף קִיח ע"ב, אִית מְלָאכִין דְמִשְׂמִינִיזוֹן לְגוּפָא - יֵשׁ מְלָאכִים הַמְשַׁמְשִׁים אֶת גּוּף הָאָדָם, וְשׁוֹמְרִים עֲלֵיו שְׁלֵא יִנָּק מִמְזִיקֵי הָעוֹלָם, וְאִית מְלָאכִין דְמִשְׂמִינִיזוֹן לְנִשְׁמָתָא - יֵשׁ מְלָאכִים הַמְשַׁמְשִׁים

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

בְּאַתְגְּלִיא לְאַקְדָּמָא לִיה שְׁלָם [וְהַקְב"ה שֶׁלַח אֱלֹוֵי שְׁלֵשָׁה מְלָאכִים בְּגִלּוּי, כְּדִי לְהַקְדִּים לוֹ שְׁלוֹם, וּלְבַקְרוּ בְּחַלּוּן], וְאִי תִימָא דֵהָא בְּאַתְגְּלִיא, וְכִי מֵאֵן יִכִּיל לְמַחְמֵי מְלָאכִין [וְאֵם תֵּאמֵר שֶׁאֵם כֵּן שֶׁהַמְּלָאכִים בָּאוּ אֱלֹוֵי בְּגִלּוּי, וְכִי מִי יוֹכֵל לְרֵאוֹת אֶת הַמְּלָאכִים], וְהָא כְּתִיב 'עוֹשֶׂה מְלָאכֵי רוּחוֹת' וְגו', אֲלָא וְדָאִי חֵמָא לֹון דְנַחְתִּי לְאַרְעָא כְּגוּוֹנָא דְבִנֵי נִשָּׂא [אַלָּא וְדָאִי, שֶׁאַבְרָהָם רָאָה אוֹתָם מְלָאכִים כְּשִׁירוֹדוֹ לְאַרְץ בְּדְמוֹת בְּנֵי אָדָם], וְלֹא יִקְשֶׁה לָךְ הָאִי [וְלֹא יִקְשֶׁה לָךְ דְבַר זֶה], דֵּהָא וְדָאִי, אֵינּוֹן רוּחִין קְדִישִׁין [הַמְּלָאכִים הֵם רוּחוֹת קְדוּשׁוֹת], וּבִשְׁעֵתָא דְנַחְתִּי לְעֵלְמָא, מִתְלַבְשִׁין בְּאֹוִירֵי וּבִיסוּדֵי דְגוּלְמִין [אֲמַנְם בִּשְׁעָה שִׁיּוּרִידִים לְעוֹלָם הַזֶּה, הֵם מִתְלַבְשִׁים בְּאֹוִירִים וּבִיסוּדוֹת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם נִגְלָמִים], וְאַתְחִזּוּ לְבִנֵי נִשָּׂא מִמֶּשׁ כְּחִיזּוֹ דִּיּוֹקָנָא דְלֵהוֹן [וְעַל יְדֵי כֵּן הֵם נֵרָאִים לְבִנֵי הָאָדָם, מִמֶּשׁ כְּמֵרָאָה צוּרַת בְּנֵי אָדָם], וְתָא חִזִּי, אֲבֵרָהֶם חֵמָא לֹון כְּחִיזּוֹ בְּנֵי נִשָּׂא [וְכָא וְרָאָה, שְׂגָם אֲבֵרָהֶם רָאָה אֶת הַמְּלָאכִים כְּמֵרָאָה צוּרַת בְּנֵי אָדָם]. מִגּ. לֹון הַפְּסוּקִי, 'אֵם עֲשֶׂק רֶשׁ וְגִזְלִי מְשַׁפֵּט וְצָדֵק תִּרְאֶה בְּמִדְיָנָה אֶל תִּתְמָה עַל הַחֲפֵץ פִּי גְבַהּ מֵעַל גְּבַהּ שְׂמִר וְגְבַהֵם עֲלֵיקֶם'. מִד. נֵרָאָה שְׁכוּוֹנַת רְבִינוּ

הַזוּהַר (ח"א לְד, א) 'עוֹפֵף יְעוֹפֵף עַל הָאַרְץ' אֱלִין שְׁלִיחֵי עֲלָאִין דְאַתְחִזּוּן לְבִנֵי נִשָּׂא בְּחִיזּוֹ דְבַר נִשָּׂא. לְשׁוֹן הַזוּהַר (שֵׁם נַח, א), אֲמַר רַבִּי חֵיִיא אֱלִין הוּוּ מֵאִינּוֹן דְכְּתִיב 'עוֹפֵף יְעוֹפֵף עַל הָאַרְץ', וְהָא אֲתַמֵּר דְאַלִּין אֲתַחִזּוּ לְבִנֵי נִשָּׂא כְּחִזּוֹ דְלֵהוֹן. וְאִי תִימָא הִיךְ יִכִּלִּין לְאַתְהַפְּכָא, הָא אֲתַמֵּר דְאַתְהַפְּכֵן לְכַמְהָ גּוּוֹנִין, וּבִשְׁעֵתָא דְנַחְתִּי אֲגִלִּימּוּ בְּאֹוִירָא דְעֵלְמָא, וְאַתְחִזּוּן כְּבִנֵי נִשָּׂא. וְרָאָה עוּד בְּזוּהַר (ח"א כְּסַתְרֵי תוֹרָה צַת, ב). הִרְיָקָאנְטִי (בְּרֵאשִׁית יח, ב) כְּתִיב, כִּי כָל הַדְּבָרִים הַרוּחָנִיִּים הַמְשַׁמְשִׁים וְעוֹשִׂים שְׁלִיחוֹתָם בְּזֶה הָעוֹלָם הַשְּׁפֵל, כּוֹלֵן מִתְלַבְשִׁין בְּעַת הַצּוּרֵךְ, וְאַחַר כֵּךְ נִשְׁלַלִּין וְיוֹצֵאִין מִמְּלֻבְשִׁיהֶן וְכוּ', וְכַעֲנִין זֶה שְׁלִיחוֹת הַמְּלָאכִים שְׁאִינּוּ עוֹמֵד בְּלִי לְבוּשׁ כָּל זְמַן אֲשֶׁר הוּא תַחַת הַשָּׁמַיִם, וְאֵין נֵרָאִין רַק לְמִי שֶׁהֵן שְׁלֹוּחִים אֱלֹוֵי. וְאַמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל בְּסִפְרֵי הַזוּהַר (ח"א יט, א) בְּעִינֵן הַמְּלָאכִים, כָּל אֵינּוֹן דְלֹא אֲצִטְיִירוּ בְּצִיּוּרָא בְּדִיּוֹקָנָא, לִית לֹון קִיּוּמָא. וְרָאָה בְּזֶה, לְשֵׁם שְׁבוּ וְאַחַלְמָה (דְרוּשֵׁי עוֹלָם הַתּוֹהוֹר ח"ב ת"ב דְרוּשׁ ג' עֲנַף יג כט, א). מִב. לְשׁוֹן הַזוּהַר, וְאִת חִזִּי, בְּתַר דְאַתְגּוּרָא אֲבֵרָהֶם הוּוּ יִתִּיב וְכֵאִי (אַחֲרֵי שִׁנְיָמוּל אֲבֵרָהֶם, הִיָּה יוֹשֵׁב וְכוּאֵב), וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂדֵר לְגַבִּיָּה תֵּלַת מְלָאכִין

וְלִבְנֵי, הַעֲלִיזוּנִים מִכְתִּירִים לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁלֶשׁ קְדָשׁוֹת,
 בְּנֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁל הַצְּדִיקִים.
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן אֶחָד בְּרֵאשׁוֹ,
 לְפִי שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא קְדוּשָׁה מֵצַד עֲצָמָה.
 וּשְׁתֵּימֵ בְּרֵאשׁ בְּנָיו, בְּנֶגֶד נֶפֶשׁ רוּחַ

שֶׁהַצְּדִיקִים מְקַדְּשִׁים אוֹתָם.
וְעוֹד פְּרֻשְׁנוּ זֶה בְּדֶרֶךְ אַחֵר, לְעֵיל
 פְּרֻשַׁת מִקְצָן (אוֹת ה), עַל פְּסוּק
 (בְּרֵאשִׁית מֵא, מ) 'רֵק הַכֶּסֶף אֲגַדֵּל מִמֶּנִּי'.
וּבְדֶרֶךְ זֶה יִבְאֵר מְדָרְשׁ סוֹף פְּרֻשַׁת
 שְׁמִינִי (יִלְקוּט שְׁמַעוֹנִי רִמּוֹ תַקְמוּ),

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאֵר

הִיא קְדוּשָׁה מֵצַד עֲצָמָה, וְאִין קְדוּשָׁתָה בָּאָה
 מִחֲמַת הַמַּעֲשִׂים שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וְלִכְן מִגִּיעַ
 הַכֹּתֵר שֶׁלָּה לְהַקְבִּי"ה בַּעֲצֻמוֹ. וּשְׁתֵּימֵ - וְשֵׁנִי
 כְּתָרִים הַנִּשְׁאָרִים, הוּא נוֹתֵן בְּרֵאשׁ בְּנָיו -
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּנֶגֶד נֶפֶשׁ רוּחַ, שֶׁהַצְּדִיקִים
 מְקַדְּשִׁים אוֹתָם¹⁰⁰.

וְעוֹד פְּרֻשְׁנוּ פְּסוּק זֶה 'קְדָשִׁים תְּהִיֹו כִּי
 קְדוֹשׁ אָנִי, בְּדֶרֶךְ אַחֵר, לְעֵיל פְּרֻשַׁת מִקְצָן
 (אוֹת ה), עַל הַפְּסוּק (בְּרֵאשִׁית מֵא, מ) 'רֵק הַכֶּסֶף
 אֲגַדֵּל מִמֶּנִּי'¹⁰¹.

הַנִּשְׁמָה אוֹמֶרֶת לְרוּחַ וּלְנֶפֶשׁ שִׁיתְקַדְּשׁוּ כְמוֹהָ

וּבְדֶרֶךְ זֶה, שְׁמָה שְׁאִמְרוּ בִּילְקוּט 'כְּאִילוֹ
 קְדַשְׁתֶּם אוֹתִי, הַכוֹוֶנָה לְנִשְׁמָה שֶׁהִיא חֶלֶק
 אִלוֹהַ מִמַּעַל, יִבְאֵר מְדָרְשׁ בְּסוֹף פְּרֻשַׁת

צִיּוּנִים וּמְקוֹדוֹת

בְּדַבְרֵי הִילְקוּט. א. הַרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ וְהַנְּשָׁמָה - הֵם שְׁלוֹשׁ
 כְּתָרִים, שֶׁכֶּשֶׁהֲאָדָם מְקַדֵּשׁ אוֹתָם, הָרִי הֵם שְׁלוֹשׁ
 קְדוּשׁוֹת. ב. הַקְבִּי"ה נוֹתֵן בְּרֵאשׁוֹ אֶת חֶלֶק הַנִּשְׁמָה
 שֶׁהִיא קְדוּשָׁה מֵעֲצָמָה. וְאֵת חֶלְקֵי הַרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ, שֶׁהֵם
 קְדוּשִׁים עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, הוּא מַעֲטֵר בָּהֶם אֶת בְּנָיו.
 מִזֶּה שֶׁם רְבִינוּ מְבַאֵר מְדָרְשׁ אַחֵר (ב"ר צ, ב) עַל
 הַפְּסוּק קְדוּשִׁים תְּהִיֹו כִּי קְדוֹשׁ אָנִי, וְזוּלָּה אִמְרֵי רִישׁ
 לְקִישׁ, שְׁתֵּי פְרֻשִׁיּוֹת הַכְּתִיב לָנוּ מִשֶּׁה בְּתוֹרָה, וְאֵנִי
 לְמַדִּים מִפְּרֻשַׁת פְּרַעַה הַרְשַׁע וְכוּ', וְהִדִּין דְּבַר אֵל כֹּל
 עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרַת אֵלֵיהֶם קְדוּשִׁים תְּהִיֹו, יִכּוֹל
 כְּמוֹנֵי תַלְמוּד לֹמַר 'כִּי קְדוֹשׁ אָנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם',
 קְדוּשַׁתִּי לְמַעַל מִקְדוּשַׁתְכֶם, וְאֵנִי לְמַדִּים אוֹתָהּ
 מִפְּרַעַה הַרְשַׁע 'אֲנִי פְרַעַה' (בְּרֵאשִׁית מֵא, מֵד), יִכּוֹל
 כְּמוֹנֵי, תַלְמוּד לֹמַר 'אֲנִי פְרַעַה', גְּדוּלְתִּי לְמַעַל

לְהִבְיָא מְדַבְרֵי הַזֹּהָר ב' בְּחִינוֹת, שְׁמַדְבְּרֵי הַזֹּהָר
 בְּפְרֻשַׁת וִירָא מְבוֹאֵר, שֶׁהַמְּלָאכִים שְׁבָאִים לְעוֹלָם הַזֶּה,
 מִתְּלַבְּשִׁים בְּצוּרָה גּוֹפְנִית, וּמִמִּילָא גַם לְהֵם יֵשׁ בְּחִינַת
 נֶפֶשׁ, וְלֹא רֵק רוּחַ וּנְשָׁמָה. וּמְדַבְּרֵי הַזֹּהָר בְּפְרֻשַׁת
 מִשְׁפָּטִים מְבוֹאֵר, שֶׁהַמְּלָאכִים הַשְּׁוֹנִים, מְמוֹנִים עַל
 הַבְּחִינּוֹת הַשְּׁוֹנוֹת שִׁישׁ בְּבְנֵי אָדָם. וּמְדַבְּרֵי רְבִנוּ
 מְבוֹאֵר, שֶׁעַל כֵּן, הֵם אֵלֹו שְׁמַעֲלִים לִפְנֵי יִתְבָּרֵךְ, אֵת
 הַכְּתָרִים הַבָּאִים מִחֲמַת קְדוּשַׁת בְּנֵי אָדָם וְקִיּוּם
 מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ, וְכַדְלָהֵן בְּהַעֲרָה. מִזֶּה בְּזוּהָר
 (ח"א קסז, ב. ח"ב רֵא, ב) מְבוֹאֵר שֶׁהַמְּלָאכִים מַעֲלִים
 אֶת הַתְּפִילּוֹת וְהַמְּצוּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקְבִּי"ה. וְרֵאָה
 לְקוּטֵי תוֹרָה לְהַאֲרִיז"ל (פְּרֻשַׁת וְאַתְחַנֵּן ד"ה וְאַתְחַנֵּן)
 כִּי יֵשׁ מְלָאךְ מְמוֹנָה עַל הַתְּפִילּוֹת וּמַעַלָּה אוֹתָן מִן
 הָאָרֶץ עַד לְרַקִּיעַ. מִזֶּה וְנִתְיַשְׁבוּ שְׁנֵי הַדְּקוּדִים

מאמרם ז"ל
כשם שאני
קדוש כך
אתם תהיו
קדושים,
כשם שאני
פרוש כך
אתם תהיו
פרושים

'וְהִתְקַדְשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי, כִּשְׁם שְׁאֲנִי קְדוֹשׁ, כִּךְ אַתֶּם תִּהְיוּ קְדוּשִׁים. כִּשְׁם שְׁאֲנִי פְרוּשׁ, כִּךְ אַתֶּם תִּהְיוּ פְרוּשִׁים, עַכ"ל. וְקָשָׁה, אִיךְ אֶפְשֶׁר שִׁיְהִיָּה הָאָדָם קְדוֹשׁ וּפְרוּשׁ כְּבוֹרָאוֹ, אִם

הַגּוֹף מְלֵא תַאֲוֹת הָעוֹלָם. אֲלֵא לְפִי שֶׁהַנְּשִׁמָּה קְדוּשָׁה וְאִין לָהּ עֶסֶק בְּהִנְאֻת גּוֹפְנִיּוֹת, שֶׁהִיא חֶלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, וְהַרוּחַ חוֹמָא בְּהַרְהוּרִים, וְהַנְּפֶשׁ חוֹמָאָה כְּמַעֲשָׂה.

זֶרַע שְׂמִיּוֹן הַמְּבֹאָר

אֵלֵא, כּוּוֹנֵת הִילְקוּט הַיָּא, שֶׁהַנְּשִׁמָּה¹⁰ אומרת כן לרוח ולנפש, והיינו לְפִי שֶׁהַנְּשִׁמָּה קְדוּשָׁה, וְאִין לָהּ עֶסֶק בְּהִנְאֻת הַגּוֹפְנִיּוֹת, שֶׁהִיא חֶלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל, וְהַרוּחַ חוֹמָא בְּהַרְהוּרִים רַעִים, לַעֲבוּר עַל רַצוֹן הַקַּב"ה וּמִצּוּתָיו, וְהַנְּפֶשׁ חוֹמָאָה כְּמַעֲשָׂה - שֶׁהִיא נִמְצָאֵת בְּאִיבְרֵי הָאָדָם שֶׁבָּהֶם הוּא עוֹשֶׂה אֵת רַצוֹן נִפְשׁוֹ¹¹, וְכִיּוֹן שֶׁהַנְּשִׁמָּה תוֹךְ הָאָדָם, יַחַד עִם הַנְּפֶשׁ וְהַרוּחַ, לִכְן יֵשׁ

שְׂמִיּוֹנִי (ילקוט שמעוני רמז תקמו)¹⁰, עַל הַפְּסוּק (ויקרא יא, מד)¹¹ 'וְהִתְקַדְשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי, שֶׁאִמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, כִּשְׁם שְׁאֲנִי קְדוֹשׁ, כִּךְ אַתֶּם תִּהְיוּ קְדוּשִׁים, וְכִשְׁם שְׁאֲנִי פְרוּשׁ מִתַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּךְ אַתֶּם תִּהְיוּ פְרוּשִׁים, עַכ"ל. וְקָשָׁה, אִיךְ אֶפְשֶׁר שִׁיְהִיָּה הָאָדָם קְדוֹשׁ וּפְרוּשׁ מִהַתַּאֲוֹת כְּבוֹרָאוֹ, אִם הַגּוֹף שֶׁל הָאָדָם מְלֵא תַאֲוֹת הָעוֹלָם.

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

הַיָּא אומרת כן לרוח ולנפש, לְפִי שֶׁהַנְּשִׁמָּה גַם כֵּן מִצְוִיָּה תוֹךְ הַגּוֹף, וְכַל קוּשִׁיִּית רַבְּנוּ הַאִיךְ יִתְכַן שִׁיְהִיָּה הָאָדָם קְדוֹשׁ וּפְרוּשׁ כְּבוֹרָאוֹ, אִוֹלָם שֶׁהַנְּפֶשׁ וְהַרוּחַ יִתְקַדְּשׁוּ כִּמוֹ הַנְּשִׁמָּה שֶׁבְּגוֹף זֶה יִתְכַן לִהְיוֹת. גַּב. וְז"ל הַשֵּׁל"ה (תולדות אדם, בית ישראל קמא, אות קיד), חֶלֶק הַנְּפֶשׁ הַיָּא בְּכַבֵּד, שֶׁהוּא הַכַּח הַחַיּוּנִי, כַּח הַטְּבַעִי, שֶׁבּוֹ כַח הַזֶּן וְכו', וְכַח הַמְּרַגֵּשׁ - שֶׁהוּא הַשְּׂמִיעָה, וְהַרְאוֹת, וְהַטַּעַם, וְהַרִיחַ, וְהַמִּישׁוֹשׁ. חֶלֶק הַרוּחַ הַיָּא בְּלֵב, שֶׁהוּא הַרְצוֹן, וְהוּא הַמְּנַהֵיג כַּל כַּחוֹתֵיו לְפִי רַצוֹנוֹ, כְּמַלְךְ הַמְּנַהֵג אֵת עַמּוֹ כְּפִי רַצוֹנוֹ, וְכְמַלְךְ הַמְּפָרֵס אֵת שְׂרִיּוֹ וּמִשְׂרָתֵיו וְעַבְדֵּיו, לַתֵּת לְכֹל אֶחָד פְּרִנְסָתוֹ וּמְזוֹנוֹ לַחֵם חֶקוֹ, כְּרֵאוֹי לְכֹל אֶחָד לְפִי מְדַרְגָּתוֹ, כִּמוֹ כֵּן הַרוּחַ חַיִּים שֶׁבְּלֵב, מְפָרֵס לְכֹל הַכַּחוֹת, וְזוֹן וּמְכַלְכֵל לְכֹל הָאֲבִיּוֹת לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַרְאוֹי לוֹ וְכו'. וְרוּחַ פְּרוּשׁוֹ רַצוֹן, וְהַרוּחַ שֶׁבְּלֵב מִתְלַבֵּשׁ בְּכַחוֹתָיו, שֶׁמִּתְפַּשְׁטִים מִנְּפֶשׁ שֶׁבְּכַבֵּד, וְעוֹשֶׂה עַל יָדָם וְגוֹמֵר הַפְּעוּלָה שֶׁהִיָּתָה בְּמַחְשַׁבַת הַמוֹחַ, כְּפִי רַצוֹנוֹ שֶׁהַסְּכִיּוֹת מִיּוֹחַ בְּמַחְשַׁבָתוֹ. נִמְצָא שְׁכוֹלָם מִתַּאֲחִדִים בְּאַחַדוֹת גְּמוּרָה. הַנְּפֶשׁ מִקְבַּלַת מִרוּחַ שֶׁהוּא בְּלֵב, שֶׁהוּא הַרְצוֹן, וְהַרְצוֹן אִינוֹ עוֹשֶׂה אֵלֵא כְּפִי הַסְּכִמַת הַמַּחְשַׁבָּה שֶׁבְּמוֹחַ, וְכְפִי הַהִסְכָּמָה שֶׁבְּמוֹחַ הֵם פּוֹעֲלִים.

מִחוּ. לְשׁוֹן הִילְקוּט, 'וְהִתְקַדְשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי, כִּשְׁם שְׁאֲנִי קְדוֹשׁ כִּךְ תִּהְיוּ אַתֶּם קְדוּשִׁים, וְכִשְׁם שְׁאֲנִי פְרוּשׁ כִּךְ אַתֶּם פְרוּשִׁים. וְכֵן הוּא בְּמִדְרַשׁ (ויק"ר כד, ד). וְרֵאָה יֵפֶה תוֹאֵר הַשְּׁלֵם (שם) בְּבִיאוֹר דְּבָרֵי הַמְּדַרְשׁ. מַט. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'כִּי אֲנִי ה' אֶלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֵת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשְּׂרָץ הָרָמֵשׁ עַל הָאָרֶץ'. ג. וְכֵן דִּקְדוּקוֹ הַמְּפָרֵשִׁים, רֵאָה כִּסְף נִבְחָד (בִּפְרֻשְׁתֵּינוּ דְרוּשׁ רֵאשׁוֹן) חֵן טוֹב (בִּפְרֻשְׁתֵּינוּ אוֹת א ד"ה אִמְנָם) שֶׁלֹּחַן הַזֶּהָב (פְּרֻשָׁת וִישַׁלַח ד"ה וְהוּא) שְׁעַר בַּת רַבִּים (בִּפְרֻשְׁתֵּינוּ ד"ה לִכֵּן) אִמְרֵי אִשׁ (בִּפְרֻשְׁתֵּינוּ ד"ה בִּפְסוּק קְדוּשִׁים) יִשׁוּעַת יַעֲקֹב (בִּפְרֻשְׁתֵּינוּ). וּבְקִרְבֵן אַהֲרֹן (שֵׁם ד"ה כִּי קְדוֹשׁ וְד"ה כִּשְׁם) בִּיאֵר, שֶׁבַתְחִילָה הוֹקֵשָׁה לְמִדְרַשׁ, אִיךְ תִּלְהַ קְדוּשְׁתֵּינוּ בְּקְדוּשְׁתוֹ יִתְבַרַךְ שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁנִּדְמָה אֵלָיו יִתְבַרַךְ בְּקְדוּשָׁה, מֵה שֶׁלֹּא יִתְכַן שֶׁנַּעֲשָׂה כֵךְ. וּמִבְּאֵר הַמְּדַרְשׁ, שֶׁתִּיבַת 'כִּי' מִתְּפָרֶשֶׁת כִּמוֹ כֹּאשֶׁר קְדוֹשׁ, וְהַכוּוֹנָה הַיָּא, כִּשְׁם שְׁאֲנִי פְרוּשׁ מִהַגְּשָׁמִיּוֹת, כִּךְ אַתֶּם תִּהְיוּ פְרוּשִׁים מִהַגְּשָׁמִיּוֹת, שֶׁלֹּא יֵינַע אַתְּכֶם לְשׁוֹם פְּעוּלָה מִהַפְּעוּלוֹת תַּאוּה וְהַנְּאָה גְשָׁמִית כְּלָל, אֵלֵא הוֹרָאֵת הַשְּׁכַל לְבַד, כִּי זֶהוּ גִדְר הַקְּדוּשָׁה. נֵא. וְעַל הַנְּשִׁמָּה לֹא קֵשָׁה כֹל כִּךְ אִיךְ

לְכֵן אֹמְרַת הַנְּשָׁמָה לְרוּחַ וְלִנְפֶשׁ, בְּשֵׁם
שְׁאֲנֵי קְדוּשׁ וּפְרוּשׁ, כִּךְ אַתֶּם תִּהְיוּ

קְדוּשִׁים וּפְרוּשִׁים.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאֵר

בכוחה להשפיע עליהם²², לְכֵן אֹמְרַת
הַנְּשָׁמָה לְרוּחַ וְלִנְפֶשׁ, בְּשֵׁם שְׁאֲנֵי קְדוּשׁ
וּפְרוּשׁ מֵהַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּךְ אַתֶּם
תִּהְיוּ קְדוּשִׁים וּפְרוּשִׁים, וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם
הַזֶּהרֶר²³.

עסק בהנאות הגופניות של העולם הזה,
והיינו מחמת שהם מחוברים יחדו
הנפש והרוח עם הנשמה, וכדברי
הזוהר²³.

ציונים ומקורות

ג. וכדברי הזוהר שהביא רבינו בתחילת דבריו.
נד. תמצית הדרוש: א. המקדש את הנפש והרוח
שלו, מעלה עליו הקב"ה כאילו קידש את נשמתו,
שהיא חלק אלוה ממעל, אף על פי שגם הנשמה
קדושה מעצמה למרות שנשתלחה לעולם הזה, ולא
נתבטלה קדושתה בכך. אבל אם חוטא בנפש או
ברוח, הרי הוא פוגם גם את נשמתו שהם נכללים
עמה כאחת, ולכך צריך האדם להיזהר מאד שלא
לפגום את קדושתה. ב. המלאכים מקדישים

להקב"ה בשלש קדושות, כנגד נפש רוח ונשמה.
והקב"ה נותן רק כתר אחד בראשו, כנגד הנשמה
שהיא קדושה מצד עצמה, ושני הכתרים הנשארים
שהם כנגד נפש ורוח, הוא נותן בראשם של
ישראל, לפי שישראל מקדשים את הנפש והרוח
בפרישותם מהעריות ומתאוות העולם. ג. הנשמה
שבתוך הגוף אומרת לרוח ולנפש, שכשם שהיא
קדושה, כך הם יתקדשו ויפרשו מתאוות העולם
הזה.

מדור חדש

מדור יחודי ומרתק בעניינים שונים
מפי הדרשן והמגיד העפורסם
פה מפיק מרגליות
הרה"ג רבי מנחם יוסטמן שליט"א

למיצת המדור
חייזו 'קול זרע שבישן'
02-80-80-600

נמסר בשפות עברית אידיש ואנגלית

הקישו בכניסה לעערכת:

לעברית 130 לאידיש 230 לאנגלית 330

תענוז רוחני עילאוי
אסור לפסבס!

התורמים והשותפים בהפצת תורת זרע שמשון יכולים למסור שמות שיוזכרו ב'מי שברך' היומי שנערך לאחר השיעור על סדר פסוקי התהלים בספר תהלים זרע שמשון ואמירת פרקי תהלים

שהוקדש לזכות ההצלה מהמגיפה הנוראה, לזכות הבריאים שלא יחלו ולזכות החולים שיתרפאו

השתתפו עמנו!

יחד נכניס למקומות נוספים את אור תורת 'זרע שמשון'

**בתרומה קבועה
או חד פעמית**

הינכס אותפיק
לכל הפצת תורת המתבר
בכל העולם!

• שמכך יוזכר בשעת הלימוד הקבוע ברביק לייסודה ולהרכה! •

הוצאה משתת

לקראת חודשי הקיץ ניתן להשיג את הספר הראשון שחיבר רבנו
ספר 'תולדות שמשון' על פרקי אבות
שיצא לאור בהוצאה חדשה ומפוארת אותיות גדולות מאירות
עינים, מנוקד עם ציוני מראי המקומות ותרגום מאמרי חז"ל
והזוהר מארמית ללשון הקודש.

מפואר ומאיר עיניים

מנוקד - מראי מקומות
תרגום ללשון הקודש.

**הביאו
ברכה
לביתכם**

לפרטים: ארץ ישראל 02-80-80-500 05271-66450

ארה"ב 347-496-5657

ניתן להשיג בחנויות הספרים

לומד בתורת זרע שמשון

רוצה להבין יותר?!!
מעוניין לשמוע ווארט קולע
בענייני הפרשה?!!
רעיון קצר ונפלא בעניינים אחרים?!!
שיעור תמציתי על דרוש שלם?!!

בלשון הקודש * באידיש
באנגלית * בצרפתית

קול זרע שמשון

ארץ ישראל
02-80-80-600

ארה"ב
716-229-4808

לונדון
0333-300-2515

עדור חדש!

3 דקות עם זרע שמשון

ליעברית, 130 * לאידיש, 230 * לאנגלית, 330